

Fremsat den 30. april 2014 af justitsministeren (Karen Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje

(Indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaflysning, forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation og videoafhøring af børn m.v.)

§ 1

I lov for Færøerne om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 148 af 9. marts 2004, som ændret ved lov nr. 529 af 6. juni 2007, § 1 i lov nr. 505 af 12. juni 2009 og lov nr. 414 af 9. maj 2011, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Domsforhandling« til: »Hovedforhandling«, »domsforhandling« til: »hovedforhandling«, »Domsforhandlingen« til: »Hovedforhandlingen«, »domsforhandlingen« til: »hovedforhandlingen« og »domsforhandlingen« til: »hovedforhandlingens«.

2. Efter § 731 indsættes:

»§ 731 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal der inden afhøringen beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer eller den valgte forsvarer udebliver.«

3. Efter § 745 indsættes:

»§ 745 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal forsvareren være til stede under videoafhøringen.

Stk. 2. Den, der er mistænkt eller sigtet, har ikke adgang til at overvære videoafhøringen. Den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.«

4. I § 748, stk. 1, 2. pkt., ændres »kapitlerne 69, 70, 72 og 73« til: »kapitel 69-70 a og 71 a-73«.

5. I § 748, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Det gælder endvidere ikke retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.«

6. Efter kapitel 70 indsættes:

»Kapitel 70 a

Indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation

§ 779 a. Politiet kan efter reglerne i dette kapitel foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden ved at

- 1) aflytte telefonsamtaler eller anden tilsvarende telekommunikation (telefonaflytning),
- 2) aflytte andre samtaler eller udtalelser ved hjælp af et apparat (anden aflytning),
- 3) indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der sættes i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat, selv om indehaveren af dette ikke har meddelt tilladelse hertil (teleoplysning),
- 4) indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater inden for et nærmere angivet område der sættes i forbindelse med andre telefoner eller kommunikationsapparater (udvidet teleoplysning),
- 5) tilbageholde, åbne og gøre sig bekendt med indholdet af breve, telegrammer og andre forsendelser (brevåbning) og
- 6) standse den videre befordring af forsendelser som nævnt i nr. 5 (brevstandsning).

Stk. 2. Politiet kan foretage optagelser eller tage kopier af de samtaler, udtalelser, forsendelser m.v., som er nævnt i stk. 1, i samme omfang som politiet er berettiget til at gøre sig bekendt med indholdet heraf.

§ 779 b. Indgreb i meddelelseshemmeligheden må kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 2, § 125, § 127, stk. 1, eller §§ 228, 235, 266 eller 281 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5.

Stk. 2. Er betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, opfyldt, kan telefonaflytning og teleoplysning endvidere foretages, såfremt mistanken angår fredskrænkelser som omhandlet i straffelovens § 263, stk. 2.

Stk. 3. Er betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, opfyldt, kan teleoplysning endvidere foretages, såfremt mistanken angår fredskrænkelse som omhandlet i straffelovens § 265. Det samme gælder, såfremt mistanken angår en overtrædelse af straffelovens § 279 a eller § 293, stk. 1, begået ved anvendelse af en telekommunikationstjeneste, eller såfremt mistanken angår en overtrædelse af § 35, stk. 1, § 36 eller § 39, stk. 1, i lov om værdipapirhandel m.v.

Stk. 4. Brevåbning og brevstandsning kan desuden foretages, hvis der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at der i forsendelsen findes genstande, som bør konfiskeres, eller som ved en forbrydelse er fravendt nogen, som kan kræve dem tilbage.

Stk. 5. Aflytning efter § 779 a, stk. 1, nr. 2, og udvidet teleoplysning efter § 779 a, stk. 1, nr. 4, kan kun foretages, når mistanken vedrører en forbrydelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Udvidet teleoplysning kan foretages, uanset betingelsen i stk. 1, nr. 1, ikke er opfyldt.

§ 779 c. Et indgreb i meddelelseshemmeligheden må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 2. Telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning må ikke foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

§ 779 d. Indgreb i meddelelseshemmeligheden sker efter rettens kendelse. I kendelsen anføres de telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår, jf. dog stk. 2. Endvidere anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 2. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller §§ 123 eller 180, § 183, stk. 2, §§ 191, 192 a, 228, 237 eller 245, § 246, jf. § 245, § 252, stk. 1, § 261, stk. 2, eller §§ 262 a eller 288, kan der i rettens kendelse i medfør af § 779 a, stk. 1, nr. 1 eller 3, ud over bestemte telefonnumre anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte). I så fald skal politiet snarest muligt efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, underrette retten om de telefonnumre, som indgrebet har været rettet imod, og som ikke er anført i kendelsen. Taler særlige forhold for det, skal underretning efter 2. pkt. ske senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse. Underretning efter 2. og 3. pkt. skal indeholde en angivelse af de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte. Retten underretter den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1, der herefter kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af indgrebet for retten. Retten træffer afgørelse ved kendelse. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 3. I kendelsen fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Tidsrummet kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved kendelse.

Stk. 4. Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, samt om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 1, 2. og 3. pkt., samt stk. 3. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

§ 779 e. Inden retten træffer afgørelse efter § 779 d, skal der beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, beskikkes advokaten fra den særlige kreds af advokater, som er nævnt i stk. 2. Rettens beslutning om, at advokaten ikke skal beskikkes fra denne særlige kreds, kan påkæres til højere ret.

Stk. 2. Justitsministeren antager for Færøerne en eller flere advokater, der kan beskikkes i de sager, som er nævnt i stk. 1, 2. pkt. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om de pågældende advokater, herunder om vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål.

§ 779 f. En advokat, som er beskikket efter § 779 e, stk. 1, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Advokaten er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet

herom på begæring af advokaten af politiet indbringes for retten til afgørelse. Advokaten må ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Den beskikkede advokat må ikke give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

Stk. 2. Bestemmelserne om beskikkede forsvarere i kapitel 66 og § 746, stk. 1, samt bestemmelserne i kapitel 91 og 92 om sagsomkostninger og rettergangs bøder finder tilsvarende anvendelse på den beskikkede advokat. Retten kan bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet.

§ 779 g. Det påhviler postvirksomheder og udbydere af telenet eller teletjenester at bistå politiet ved gennemførelsen af indgreb i meddelelshemmeligheden, herunder ved at etablere aflytning af telefonsamtaler m.v., ved at give de oplysninger, der er nævnt i § 779 a, stk. 1, nr. 3 og 4, samt ved at tilbageholde og udlevere forsendelser m.v.

Stk. 2. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 779 a, stk. 1, nr. 3, kan retten efter begæring fra politiet med samtykke fra indehaveren af en telefon eller andet kommunikationsapparat give de selskaber m.v., som er nævnt i stk. 1, pålæg om at oplyse, hvilke andre apparater der sættes i forbindelse med det pågældende apparat.

Stk. 3. Udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til slutbrugere skal på begæring af politiet udlevere oplysninger, der identificerer en slutbrugers adgang til elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester.

Stk. 4. § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde den bistand, der er nævnt i stk. 1, at efterkomme et pålæg, som er givet efter stk. 2, eller at udlevere oplysninger efter stk. 3.

Stk. 5. Justitsministeren kan efter forhandling med Færøernes Landsstyre fastsætte regler om telenet- og teletjenesteudbyderes praktiske bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddelelshemmeligheden.

Stk. 6. For overtrædelse af bestemmelser i forskrifter, der er fastsat i medfør af stk. 5, kan der fastsættes bestemmelser om bødestraf. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte regler om økonomisk godtgørelse til de virksomheder, der er nævnt i stk. 1, for udgifter i forbindelse med bistand til politiet til gennemførelse af indgreb i meddelelshemmeligheden.

§ 779 h. Som led i en efterforskning, hvor elektronisk bevismateriale kan være af betydning, kan politiet meddele udbydere af telenet eller teletjenester pålæg om at foretage hastesikring af elektroniske data, herunder trafikdata.

Stk. 2. Et pålæg om hastesikring i medfør af stk. 1 kan alene omfatte elektroniske data, som opbevares på det tidspunkt, hvor pålægget meddeles. I pålægget anføres, hvilke data der skal sikres, og i hvilket tidsrum de skal sikres (sikringsperioden). Pålægget skal afgrænses til alene at omfatte de data, der skønnes nødvendige for efterforskningen, og sikringsperioden skal være så kort som mulig og kan ikke overstige 90 dage. Et pålæg kan ikke forlænges.

Stk. 3. Det påhviler udbydere af telenet eller teletjenester som led i sikring efter stk. 1 uden ugrundet ophold at videregive trafikdata om andre telenet- eller teletjenesteudbydere, hvis net eller tjenester har været anvendt i forbindelse med den elektroniske kommunikation, som kan være af betydning for efterforskningen.

Stk. 4. Overtrædelse af et pålæg efter stk. 1 eller af stk. 3 straffes med bøde. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 779 i. Den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1, kan forlange at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser. Dette gælder dog ikke, hvis åbningen ikke kan udsættes.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 finder tillige anvendelse på en forsvarer.

§ 779 j. Efter afslutningen af et indgreb i meddelelshemmeligheden skal der gives underretning om indgrebet, jf. dog stk. 4 og 5. Har den person, til hvem underretning efter stk. 2 skal gives, været mistænkt i sagen, skal der tillige gives underretning herom og om, hvilken lovovertrædelse mistanken har angået.

Stk. 2. Underretningen gives

- 1) ved telefonaflytning og teleoplysning til indehaveren af den pågældende telefon,
- 2) ved anden aflytning til den, der har rådighed over det sted eller det lokale, hvor samtalen er afholdt eller udtalelsen fremsat, og
- 3) ved brevåbning og brevstandsning til afsenderen eller modtageren af forsendelsen.

Stk. 3. Underretningen gives af retten på Færøerne. Underretningen gives snarest muligt, såfremt politiet ikke senest 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, har fremsat begæring om undladelse af eller udsættelse med underretning, jf. stk. 4. Genpart af underretningen skal sendes til den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1.

Stk. 4. Vil underretning som nævnt i stk. 1-3 være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelshemmeligheden, eller taler hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt imod underretning, kan retten efter begæring fra politiet beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning. Den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1, skal have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer beslutning om undladelse af eller udsættelse med underretningen.

Stk. 5. Efter afslutningen af et indgreb i meddelelshemmeligheden i form af udvidet teleoplysning efter § 779 a, stk. 1, nr. 4, skal der ikke gives underretning om indgrebet til indehaverne af de pågældende telefoner.

§ 779 k. Får politiet ved et indgreb i meddelelshemmeligheden oplysning om en lovovertrædelse, der ikke har dan-

net og efter § 779 b, stk. 1, nr. 3, eller § 779 b, stk. 5, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet, kan politiet anvende denne oplysning som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse.

Stk. 2. Oplysninger, der er tilvejebragt ved et indgreb i meddelelseshemmeligheden, må ikke anvendes som bevis i retten vedrørende en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter § 779 b, stk. 1, nr. 3, eller § 779 b, stk. 5, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at stk. 2 ikke finder anvendelse, såfremt

- 1) andre efterforskningskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen,
- 2) sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og
- 3) retten i øvrigt finder det ubetænkeligt.

§ 779 l. Forsendelser, der har været tilbageholdt med henblik på brevåbning, skal snarest muligt befordres videre efter deres bestemmelse. Ønsker politiet at standse den videre befordring, skal begæring om brevstandsning indgives til retten inden 48 timer efter tilbageholdelsens iværksættelse.

§ 779 m. Båndoptagelser, fotokopier eller anden gengivelse af det, der ved indgrebet er kommet til politiets kendskab, skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, eller hvis påtale senere opgives. Politiet underretter den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1, når tilintetgørelse har fundet sted.

Stk. 2. Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten, som, inden der træffes afgørelse, skal give den beskikkede advokat lejlighed til at udtale sig. Bestemmelserne i 2. pkt. finder ikke anvendelse på materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 eller §§ 111-115 eller 118.

Stk. 3. Er der i forbindelse med telefonaflytning, anden aflytning eller brevåbning foretaget indgreb i den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, skal materiale om dette indgreb straks tilintetgøres. Dette gælder dog ikke, hvis materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse for strafbart forhold mod den omhandlede person, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende, jf. § 730, stk. 3, og § 736.

Stk. 4. I øvrigt skal politiet tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

§ 779 n. Politiet kan foretage fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted (observation), såfremt

- 1) indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen og
- 2) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf.

Stk. 2. Observation som nævnt i stk. 1 ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat må dog kun foretages, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Stk. 3. Observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andre husrum, ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat eller ved hjælp af apparat, der anvendes i boligen eller husrummet, må dog kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen,
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 2, § 125, § 127, stk. 1, § 193, stk. 1, eller §§ 266 eller 281 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5, og
- 4) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Stk. 4. Observation af et ikke frit tilgængeligt sted som nævnt i stk. 1-3, som den, der angiver at være forurettet ved lovovertrædelsen, har rådighed over, er ikke omfattet af reglerne i denne bestemmelse, såfremt den pågældende meddeler skriftligt samtykke til observationen.

Stk. 5. Observation må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 6. Afgørelse om observation efter stk. 1 træffes af politiet.

Stk. 7. Afgørelse om observation efter stk. 2 og 3 træffes af retten ved kendelse. I kendelsen angives det sted eller den bolig eller andet husrum, som indgrebet angår. I øvrigt finder § 779 d, stk. 1, 3, og 4. pkt., samt stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse.

Stk. 8. Efterfølgende underretning om observation efter stk. 2 og 3 sker efter § 779 j, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til den, der har rådighed over det sted eller den bolig eller andet husrum, hvor observationen er foretaget. I øvrigt finder § 779 c, stk. 2, samt §§ 779 e, 779 f, 779 k og 779 m tilsvarende anvendelse.

§ 779 o. Politiet kan fra udbydere af telenet eller teletjenester indhente oplysninger vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt (teleobservation), hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Stk. 2. Teleobservation må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de

personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Afgørelse om teleobservation træffes af retten ved kendelse. I kendelsen angives den mobiltelefon, som indgrebet angår. I øvrigt finder § 779 d, stk. 1, 3. og 4. pkt., samt stk. 2-4, tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Efterfølgende underretning om teleobservation sker efter § 779 j, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til indehaveren af den mobiltelefon, som indgrebet angår. I øvrigt finder §§ 779 e, 779 f og 779 m tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Det påhviler udbydere af telenet eller teletjenester at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation, herunder ved at give de oplysninger, der er nævnt i stk. 1. § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde den bistand, der er nævnt i 1. pkt.

§ 779 p. Aflæsning af ikke offentligt tilgængelige oplysninger i et informationssystem ved hjælp af programmer eller andet udstyr (dataaflæsning) kan foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at informationssystemet anvendes af en mistænkt i forbindelse med planlagt eller begået kriminalitet som nævnt i nr. 3,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13.

Stk. 2. Dataaflæsning må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Afgørelse om dataaflæsning træffes af retten ved kendelse. I kendelsen angives det informationssystem, som indgrebet angår. I øvrigt finder § 779 d, stk. 1, 3. og 4. pkt., samt stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Efterfølgende underretning om et foretaget indgreb sker efter § 779 j, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til den, der har rådigheden over det informationssystem, som har været aflæst efter stk. 1. I øvrigt finder § 779 c, stk. 2, samt §§ 779 e, 779 f, 779 k og 779 m tilsvarende anvendelse.

§ 779 q. Politiet kan forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et område, hvis der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge, at der i det pågældende område vil blive begået en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, og som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Stk. 2. Indgreb som nævnt i stk. 1 må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde

den eller de personer, som indgrebet rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Indgreb efter stk. 1 sker efter rettens kendelse. I kendelsen anføres det område, som indgrebet angår, og de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres. Endvidere fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Tidsrummet kan forlænges. Forlængelsen sker ved kendelse.

Stk. 4. Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, samt i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 3, 2. og 4.-6. pkt. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 5. I øvrigt finder §§ 779 e og 779 f tilsvarende anvendelse.«

7. I § 785 indsættes som *stk. 4:*

»*Stk. 4.* Når private dokumenter er udleveret i medfør af stk. 1, skal der af retten gives vedkommende underretning herom, så snart det kan ske uden skade for undersøgelsen.«

8. §§ 786-789 ophæves.

9. I § 791, *stk. 1*, udgår »såvel som åbning af breve og andre lukkede dokumenter«.

10. § 792 ophæves.

11. Efter § 877 indsættes:

»**§ 877 a.** Politiets afhøring af et barn kan, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), benyttes som bevis under hovedforhandlingen.«

12. I § 969 indsættes som *stk. 3:*

»*Stk. 3.* Kære mod afgørelse om, at der skal gives underretning om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. § 779 j, eller om, at materiale, der er tilvejebragt ved et sådant indgreb, skal tilintetgøres, jf. § 779 m, har opsættende virkning.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Stk. 2. Tilladelser til indgreb i meddelelseshemmeligheden, som en domstol har givet inden lovens ikrafttræden, er fortsat gældende i de tidsrum, der er fastsat i tilladelserne. Efter lovens ikrafttræden finder lovens § 1, nr. 6, anvendelse på forlængelser af tidligere givne tilladelser.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

- 1. Indledning**
- 2. Tilblivelsen af de danske regler om indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation**
- 3. Indgreb i meddelelshemmeligheden**
 - 3.1. *Gældende ret*
 - 3.2. *Foreslået ordning*
 - 3.2.1. *Indgrebstyperne*
 - 3.2.1.1. *Overordnet om indgrebstyperne*
 - 3.2.1.2. *Aflytning af telefonsamtaler og anden tilsvarende telekommunikation*
 - 3.2.1.3. *Anden aflytning (rumaflytning)*
 - 3.2.1.4. *Teleoplysning*
 - 3.2.1.5. *Udvidet teleoplysning*
 - 3.2.1.6. *Brevåbning*
 - 3.2.1.7. *Brevstandsning*
 - 3.2.2. *Betingelserne for at foretage indgreb*
 - 3.2.2.1. *Overordnet om betingelserne*
 - 3.2.2.2. *Mistankekrav*
 - 3.2.2.2.1. *Det fælles mistankekrav*
 - 3.2.2.2.2. *Fravigelse af mistankekravet ved udvidet teleoplysning*
 - 3.2.2.3. *Det fælles indikationskrav*
 - 3.2.2.4. *Kriminalitetskrav*
 - 3.2.2.4.1. *Det fælles kriminalitetskrav*
 - 3.2.2.4.2. *Skærpelse af kriminalitetskravet ved anden aflytning og udvidet teleoplysning*
 - 3.2.2.4.3. *Adgang til telefonaflytning og teleoplysning ved »hacker-kriminalitet«*
 - 3.2.2.4.4. *Adgang til teleoplysning ved fredskrænkelser og »tyveri af telefontid« mv.*
 - 3.2.2.5. *Særregel om åbning og standsning af forsendelser med genstande der bør konfiskeres mv.*
 - 3.2.2.6. *Proportionalitetskravet*
 - 3.2.3. *Beskyttelse af kommunikation med særlige personer*
 - 3.2.4. *Kompetence og indgreb »på øjemedet«*
 - 3.2.5. *Retskendelsens form, tidsfrist for indgrebet og omgørelse*
 - 3.2.6. *Retskendelsens specificering af indgrebet*
 - 3.2.6.1. *Hovedreglen om angivelse af telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser*
 - 3.2.6.2. *Kendelse »på person« ved telefonaflytning eller teleoplysning*
 - 3.2.7. *Beskikkelse og medvirken af indgrebsadvokat*
 - 3.2.7.1. *Beskikkelse af indgrebsadvokat*
 - 3.2.7.2. *Indgrebsadvokatens beføjelser og forpligtelser*
 - 3.2.8. *Praktisk gennemførelse af indgreb i meddelelshemmeligheden*
 - 3.2.9. *Tilfældighedsfund*
 - 3.2.10. *Underretning om foretagne indgreb*
 - 3.2.11. *Tilintetgørelse af indsamlet materiale*
- 4. Telenet- og teletjenesteudbyderes hastesikring af elektroniske data**
 - 4.1. *Gældende ret*
 - 4.2. *Foreslået ordning*
- 5. Observation med optisk udstyr**
 - 5.1. *Gældende ret*
 - 5.2. *Foreslået ordning*
 - 5.2.1. *Inddeling af indgrebene*
 - 5.2.2. *Betingelserne for observation med optisk udstyr*
 - 5.2.3. *Kompetence og fremgangsmåde ved indgrebet*
 - 5.2.4. *Betydningen af samtykke fra tredjemand*

6. Teleobservation6.1. *Gældende ret*6.2. *Foreslået ordning*6.2.1. *Indgreb i form af teleobservation*6.2.2. *Betingelserne for teleobservation*6.2.3. *Kompetence og fremgangsmåde ved indgrebet***7. Dataaflysning**7.1. *Gældende ret*7.2. *Foreslået ordning*7.2.1. *Indgreb i form af dataaflysning*7.2.2. *Betingelserne for dataaflysning*7.2.3. *Kompetence og fremgangsmåde ved indgrebet***8. Forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation**8.1. *Gældende ret*8.2. *Foreslået ordning*8.2.1. *Indgreb i form af forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation*8.2.2. *Betingelserne for at foretage indgreb*8.2.3. *Kompetence og fremgangsmåde ved indgrebet***9. Tilblivelsen af de danske regler om videoafhøring af børn****10. Politiets udenretlige videoafhøring af børn**10.1. *Overordnet om videoafhøring af børn på Færøerne i dag*10.2. *Justitsministeriets generelle overvejelser*10.3. *Beskikkelse af forsvarer og dennes tilstedeværelse*10.3.1. *Gældende ret*10.3.2. *Foreslået ordning*10.4. *Mistænkt/sigtedes adgang til at overvære videoafhøringen*10.4.1. *Gældende ret*10.4.2. *Foreslået ordning*10.5. *Anvendelse af videoafhøringen som bevismiddel*10.5.1. *Gældende ret*10.5.2. *Foreslået ordning***11. Indenretlig videoafhøring af børn**11.1. *Gældende ret*11.2. *Foreslået ordning***12. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige****13. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.****14. Administrative konsekvenser for borgerne****15. Miljømæssige konsekvenser****16. Forholdet til EU-retten****17. Hørte myndigheder mv.****18. Sammenfattende skema****1. Indledning**

1.1. Færøernes Landsstyre har anmodet om, at den færøske retsplejelov ajourføres, så der i loven indføres regler om indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflysning mv. og videoafhøring af børn svarende til reglerne herom i den danske retsplejelov.

Lovforslaget indeholder bl.a. på den baggrund to hovedelementer: For det første regler om indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller

afbrydelse af radio- eller telekommunikation og for det andet regler om videoafhøring af børn.

1.2. Den færøske retsplejelov indeholder i dag regler om brevåbning og brevstandsning, telefonaflytning, teleoplysning og anden aflytning (rumaflytning) svarende til de regler, der før 1985 fandtes i den danske retsplejelov.

I den danske retsplejelov blev der i 1985 indsat et nyt samlet kapitel 71 om indgreb i meddelelshemmeligheden, der

byggede på betænkning nr. 1023/1984 om politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter.

Den danske retsplejelovs kapitel 71 er efterfølgende blevet ændret en række gange og indeholder i dag – ud over regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden – bl.a. regler om politiets adgang til *at* meddele telenet- og teletjenesteudbydere pålæg om at foretage hastesikring af elektroniske data, *at* foretage observation med optisk udstyr (reglerne herom bygger på betænkning nr. 1298/1995 om fotoforevisning, konfrontation, efterlysning og observation), *at* foretage te-observation, *at* foretage dataaflysning og *at* forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation.

Med lovforslaget indføres der i den færøske retsplejelov et nyt samlet kapitel 70 a om indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, der i det væsentlige svarer til den danske retsplejelovs kapitel 71, dog med undtagelse af reglerne om telenet- og teletjenesteudbyderes pligt til at foretage registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af straffbare forhold (logning).

Det bemærkes, at området radio- og telekommunikation er overtaget af de færøske myndigheder som særanliggende. Derfor vil eventuelle ændringer af lovgivningen om radio- og telekommunikation, som dette lovforslag måtte give anledning til, i givet fald skulle foretages af de færøske myndigheder, og eventuelle regler om pligt for telenet- og teletjenesteudbydere til at indrette deres udstyr og systemer sådan, at indgreb i meddelelseshemmeligheden mv. i praksis kan gennemføres, vil i givet fald også skulle fastsættes af de færøske myndigheder.

1.3. Videoafhøring af børn er i praksis blevet anvendt både i Danmark og på Færøerne i en længere periode. Videoafhøring indebærer, at barnet – i stedet for at afgive forklaring umiddelbart for retten – afgiver forklaring til politiet, der optager forklaringen på video med henblik på forevisning af optagelsen under hovedforhandlingen i straffesagen. Afhøringen foretages af en særligt uddannet polititjenestemand og kan følges fra et andet lokale via en monitor (monitorrummet). Fremgangsmåden anvendes for at skåne barnet og af hensyn til at opnå en så uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet som muligt.

I 2002 afgav en sagkyndig arbejdsgruppe betænkning nr. 1420/2002 om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn. Arbejdsgruppen fandt, at videoafhøring af børn også fremover burde anvendes, men anbefalede en særlig regulering heraf.

En sådan regulering blev indført i den danske retsplejelov i 2003. I 2012 blev der desuden foretaget en ændring vedrørende indenretlig videoafhøring af børn.

Det foreslås, at sådanne regler også indsættes i den færøske retsplejelov.

2. Tilblivelsen af de danske regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation

Med dette lovforslag indføres der i den færøske retsplejelov et nyt kapitel 70 a, som bortset fra reglerne om logning i det væsentlige svarer til den danske retsplejelovs kapitel 71 om indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation.

Om tilblivelsen af disse regler i den danske retsplejelovs kapitel 71 kan overordnet oplyses følgende:

Kapitel 71 om indgreb i meddelelseshemmeligheden blev indsat ved lov nr. 227 af 6. juni 1985 om ændring af retsplejeloven (Telefonaflytning mv.), der byggede på betænkning nr. 1023/1984 om politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter (herefter »betænkning nr. 1023/1984«). Kapitlet afløste de tidligere gældende bestemmelser om brevåbning, brevstandsning, telefonaflytning, anden aflytning (rumaflytning) og teleoplysning, der var placeret i lovens kapitel om beslaglæggelse.

Det således indførte kapitel 71 videreførte i det væsentlige de dagældende indgrebstyper. Kapitlet indeholdt herudover bl.a. regler om betingelserne for at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden (§ 781 og § 782, stk. 1), om beskyttelse af den mistænkte kommunikation med bl.a. sin forsvarer (§ 782, stk. 2), om retskendelse ved indgreb i meddelelseshemmeligheden og politiets mulighed for at foretage indgreb »på øjemedet« (§ 783), om medvirken af en beskikket indgrebsadvokat (§§ 784-785), om post- og telefonselskabers medvirken ved gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden (§ 786), om underretning om foretagne indgreb (§ 788), om tilfældighedsfund (§ 789) og om tilintetgørelse af materiale indsamlet ved indgrebet (§ 791).

Der henvises for så vidt angår indførelsen af kapitel 71 til pkt. 2 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 1, nr. 23-25, i lovforslag nr. L 164 fremsat den 1. februar 1985, jf. Folketingstidende 1984-85, tillæg A, spalte 2967-2978 og 2999-3002, samt betænkning nr. 1023/1984 side 11-124, 197-202 og 208-225. Der henvises også til Folketingstidende 1984-85, tillæg B, spalte 1709-1716 og 2225-2230.

Retsplejelovens kapitel 71 er efterfølgende blevet ændret en række gange. Navnlig følgende ændringer kan fremhæves:

Ved lov nr. 388 af 22. maj 1996 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Data kriminalitet) blev retsplejelovens § 781 ændret for at give adgang til telefonaflytning og teleoplysning i sager om overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 2 (»hacker-kriminalitet«). Ved en ændring af § 781 blev der desuden indført adgang til teleoplysning i sager om »tyveri af telefonid« (overtrædelse af straffelovens § 279 a eller § 293, stk. 1, begået ved anvendelse af en telekommunikationstjeneste).

Der henvises for så vidt angår denne ændringslov til pkt. 4.2.2, 4.3 og 5 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2, nr. 1 og 2, i lovforslag nr. L 202 fremsat den 7. februar 1996, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 4072-4077.

Lov nr. 411 af 10. juni 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og våbenloven (Styrkelse af politiets muligheder for at efterforske alvorlig kriminalitet, konfiskation, øget vidnebeskyttelse og skærpelse af straffen for våbenbesiddelse mv.) indførte ved en ændring af retsplejelovens § 781 bl.a. adgang til indgreb i meddelelseshemmeligheden i sager om menneskesmugling (nu udlændingelovens § 59, stk. 7, nr. 1-5). Herudover blev der ved loven indført mulighed for i visse tilfælde at anvende tilfældighedsfund som bevis i retten, jf. retsplejelovens § 789, stk. 3.

Der henvises om denne ændringslov til pkt. 4 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2, nr. 7, i lovforslag nr. L 98 fremsat den 28. november 1996, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2485-2487 og 2518, samt Folketingstidende 1996-97, tillæg B, side 988-993.

Ved lov nr. 229 af 21. april 1999 om ændring af retsplejeloven (Beslaglæggelse, edition, fotoforevisning, konfrontation, efterlysning og observation samt prøvesagsordning for advokater mv.) blev der i kapitel 71 indsat en ny § 791 a om politiets adgang til at foretage *observation*. Samtidig blev der indført en bestemmelse om økonomisk godtgørelse til virksomheder for deres bistand ved politiets gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. nu § 786, stk. 8. Loven byggede på betænkning nr. 1298/1995 om fotoforevisning, konfrontation, efterlysning og observation (herefter »betænkning nr. 1298/1995«).

Med hensyn til denne ændringslov henvises der til pkt. 6 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 1, nr. 19-21, i lovforslag nr. L 41 fremsat den 8. oktober 1998, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 861-867 og 871-872, samt betænkning nr. 1298/1995 side 77-127 og 145-149.

Ved lov nr. 441 af 31. maj 2000 blev retsplejelovens § 781 ændret for at give mulighed for indgreb i meddelelseshemmeligheden i sager om overtrædelse af straffelovens § 235 (børnepornografi). Baggrunden for ændringen var et forslag i betænkning nr. 1377/1999 om børnepornografi og it-efterforskning (herefter »betænkning nr. 1377/1999«).

Der henvises for så vidt angår denne ændringslov til pkt. 8.3 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2, nr. 1, i lovforslag nr. L 281 fremsat den 27. april 2000, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7810-7812 og 7818, samt betænkning nr. 1377/1999 side 91-98 og 111-115.

Adgang til *udvidet teleoplysning*, dvs. indhentelse af oplysninger om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater inden for et nærmere angivet område der sættes i forbindelse med andre telefoner eller kommunika-

tionsapparater, blev indført ved lov nr. 465 af 7. juni 2001 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Hæleri og anden efterfølgende medvirken samt it-efterforskning). Udvidet teleoplysning blev indført på baggrund af et forslag i betænkning nr. 1377/1999.

Der henvises om denne ændringslov til pkt. 4.4 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2, nr. 2-7, i lovforslag nr. L 194 fremsat den 21. marts 2001, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 5707-5710 og 5715-5716, samt betænkning nr. 1377/1999 side 87-91 og 108-109.

Regler om *dataaflæsning* blev indført ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Gennemførelse af FN-konventionen til bekæmpelse af finansiering af terrorisme, gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373 (2001) samt øvrige initiativer til bekæmpelse af terrorisme mv.), jf. retsplejelovens § 791 b. Dataaflæsning indebærer, at oplysninger i et informationssystem (f.eks. en computer), der ikke er offentligt tilgængelige, aflæses ved hjælp af programmer eller andet udstyr.

Herudover blev der ved loven indført en bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om *telenet- og teletjenesteudbydere praktiske bistand til politiet ved gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden*, jf. § 786, stk. 5.

Der henvises for så vidt angår disse ændringer til pkt. 3.2.1, 3.2.2 og 3.4 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2, nr. 1, 2 og 4, i lovforslag nr. L 35 fremsat den 13. december 2001, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 855-856, 861-863, 879 og 880-882, samt betænkning nr. 1377/1999 side 63-71 og 101-103.

Ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet) blev § 781 ændret for at give mulighed for at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden i sager om rufferi (nu straffelovens § 233, stk. 1). Desuden blev adgangen efter § 791 b til at foretage dataaflæsning udvidet. Herudover blev § 788, stk. 4, om adgangen til at undlade at give underretning om foretagne indgreb ændret.

Der henvises for så vidt angår denne lovændring til pkt. 6 og 7 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2, nr. 14-16, i lovforslag nr. L 218 fremsat den 23. april 2003, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 6739-6743 og 6752.

Adgang for politiet til at meddele pålæg til telenet- og teletjenesteudbydere om at foretage *hastesikring af elektroniske data*, jf. retsplejelovens § 786 a, blev indført ved lov nr. 352 af 19. maj 2004 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (It-kriminalitet mv.). Bestemmelsen blev indført med henblik på at opfylde

Danmarks forpligtelser efter Europarådets konvention af 23. november 2001 om it-kriminalitet.

Der henvises for så vidt angår denne lovændring til pkt. 7.3 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2, nr. 2, i lovforslag nr. L 55 fremsat den 5. november 2003, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1810-1816 og 1826-1828.

Ved lov nr. 1398 af 21. december 2005 om ændring af retsplejeloven (Behandlingen af større straffesager om økonomisk kriminalitet, adgang til teleoplysning i visse børsstrafferetlige sager mv.) blev § 781 ændret for at give adgang til teleoplysning i sager om visse grovere overtrædelser af lov om værdipapirhandel. Ændringen blev foretaget med henblik på at gennemføre Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/6/EF af 28. januar 2003 om insiderhandel og kursmanipulation (markedsmissbrug).

Der henvises med hensyn til denne lovændring til pkt. 2.5 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 1, nr. 5, i lovforslag nr. L 26 fremsat den 5. oktober 2005, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 547-549 og 551.

En mere omfattende ændring af retsplejelovens kapitel 71 blev foretaget ved lov nr. 542 af 8. juni 2006 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.).

For det første blev der med loven indført mulighed for, at retten ved en kendelse om telefonaflytning eller teleoplysning i forbindelse med en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 ud over bestemte telefonnumre kan anføre den person, som indgrebet vedrører (*kendelse »på person«*), jf. retsplejelovens § 783, stk. 2.

For det andet blev der indført mulighed for *teleobservation*, dvs. indhentelse af oplysninger fra telenet- og teletjenesteudbydere om lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages at blive benyttet af en mistænkt, jf. retsplejelovens § 791 a, stk. 5.

For det tredje blev der indført adgang for politiet til at *forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation* i et område, hvis der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge, at der i det pågældende område vil blive begået nogle nærmere angivne lovovertrædelser, jf. retsplejelovens § 791 c.

Herudover blev retsplejelovens § 788, stk. 4, om adgangen til at undlade eller udsætte underretning om foretagne indgreb i meddelelshemmeligheden ændret.

Der henvises for så vidt angår disse ændringer til pkt. 4-6 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2, nr. 2-9, i lovforslag nr. L 217 fremsat den 31. marts 2006, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7183-7200 og 7229-7232, samt Folketingstidende 2005-06, tillæg B, side 1721-1762.

I forbindelse med denne ændring af retsplejeloven blev der desuden ved lov nr. 545 af 8. juni 2006 om ændring af lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, lov om radiofrekvenser og lov om radio- og teleterminaludstyr og elektromagnetiske forhold (Opfølgning på regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse) indført en pligt for udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester til slutbrugere til på begæring af politiet at udlevere oplysninger, der identificerer en slutbrugers adgang til kommunikationsnet og -tjenester. Bestemmelsen findes nu i § 13 i lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.

Der henvises for så vidt angår denne ændring til pkt. B. 5.2.7 og C. 1 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 1, nr. 6, i lovforslag nr. L 219 fremsat den 31. marts 2006, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7319-7321 og 7335-7336.

Endelig blev adgangen til at afsige kendelse »på person« efter § 783, stk. 2, udvidet til en række yderligere lovovertrædelser ved lov nr. 497 af 12. juni 2009 om ændring af retsplejeloven (Udvidelse af adgangen til i retskendelser om telefonaflytning mv. at anføre den person, som aflytningen angår).

Der henvises om denne lovændring til pkt. 3 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 1, nr. 1-3, i lovforslag nr. L 124 fremsat den 4. februar 2009, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 3929-3933.

3. Indgreb i meddelelshemmeligheden

3.1. Gældende ret

Den gældende færøske retsplejelov indeholder bestemmelser om brevåbning (§ 786), telefonaflytning (§ 787), teleoplysning (§ 788) og anden aflytning (§ 789). Endvidere følger det forudsætningsvis af § 792, at der kan ske brevstandsning.

Loven fastsætter indbyrdes afvigende *betingelser for iværksættelse* af de forskellige typer af indgreb i meddelelshemmeligheden. Betingelserne er strengest for telefonaflytning og anden aflytning (rumaflytning). Mere lempelige – men også indbyrdes forskellige – er betingelserne for brevåbning og teleoplysning.

Efter § 786, stk. 1, om *brevåbning* kan det pålægges postvæsenet at tilbageholde breve og andre forsendelser, som er rettede til eller antages at være bestemte for eller hidrøre fra sigtede, og udlevere dem til retten, hvis sigtelsen angår en forbrydelse, som det efter lovens almindelige regel tilkommer statsadvokaten at forfølge, og omstændighederne gør det sandsynligt, at indholdet bør beslaglægges. Det samme er tilfældet med telegrammer, jf. stk. 3.

En adgang til *brevstandsning* følger som nævnt af den færøske retsplejelovs § 792, idet bestemmelsen forudsætter, at retten kan træffe bestemmelse om, at forsendelser skal hol-

des tilbage (standsnes). Bestemmelsen indeholder ingen formulerede betingelser for at foretage brevstandsning.

Efter den færøske retsplejelovs § 787, stk. 1, om *telefonaflytning* kan det ved rettens kendelse bestemmes, at der af vedkommende telefonadministration skal gives politiet adgang til aflytning af telefonsamtaler til og fra bestemte telefoner inden for et nærmere angivet tidsrum. Aflytning kan efter bestemmelsen foretages af samtaler til og fra bestemte telefoner, hvis der er påviselig grund til at antage, at der over dem gives meddelelser til eller fra nogen, der mistænkes for en række nærmere angivne forbrydelser eller en forbrydelse, der giver mulighed for 8 års fængsel eller derover, og det må antages, at aflytning vil være af væsentlig betydning for forbrydelsens opklaring.

Efter den færøske retsplejelovs § 788, stk. 1, om *teleoplysning* kan det ved rettens kendelse bestemmes, at vedkommende telefonadministration skal meddele politiet oplysninger om, hvilke telefoner der i et bestemt tidsrum sættes eller har været sat i forbindelse med en bestemt telefon, når en af de tre alternative betingelser i nr. 1-3 er opfyldt.

Ifølge nr. 1 kan teleoplysning foretages, hvis der er påviselig grund til at antage, at de ønskede oplysninger vil være af betydning for opklaring af en af de forbrydelser, der er omhandlet i § 787, stk. 1 (om telefonaflytning, jf. ovenfor).

Efter nr. 2 kan teleoplysning foretages, hvis det skønnes sandsynligt, at opklaring af en forbrydelse kun vil være mulig gennem de ønskede oplysninger, og foranstaltningen står i rimeligt forhold til forbrydelsens karakter.

Efter nr. 3 kan teleoplysning foretages, hvis det må antages, at det kun ved hjælp af de ønskede oplysninger er muligt at finde frem til den, der gør sig skyldig i gentagne fredskrænkelser som omhandlet i straffelovens § 265.

En bestemmelse om *anden aflytning (rumaflytning)* findes i den færøske retsplejelovs § 789, hvorefter reglerne i bl.a. § 787, stk. 1, om telefonaflytning finder tilsvarende anvendelse på politiets adgang til ved hjælp af et apparat hemmeligt at aflytte eller optage sådanne udtalelser, samtaler og forhandlinger, som er nævnt i straffelovens § 263, stk. 1, nr. 3, dvs. udtalelser fremsat i enrum, telefonsamtaler eller anden samtale mellem andre eller forhandlinger i lukket møde, som den pågældende ikke selv deltager i, eller hvortil den pågældende uberettiget har skaffet sig adgang.

Den færøske retsplejelov indeholder ikke en generel bestemmelse om *proportionalitet* ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, dvs. krav om, at der ikke må være misforhold mellem på den ene side indgrebets nødvendighed for efterforskningen og sagens betydning og på den anden side den krænkelse og ulempe, som indgrebet forvolder hos dem, det rammer.

Der antages imidlertid også uden udtrykkelig lovbestemmelse at gælde en proportionalitetsgrundsætning ved alle strafprocessuelle tvangsindgreb, jf. betænkning nr. 1023/1984

side 33 og 102 vedrørende retstilstanden efter den danske retsplejelov før indførelsen i 1985 af en generel lovbestemmelse om proportionalitet ved indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Den færøske retsplejelov indeholder heller ikke generelle regler om, at der ikke må foretages indgreb i den mistænkes *kommunikation med en forsvarer* eller andre personer omfattet af vidneudelukkelses- og vidnefritagelsesreglerne i den færøske retsplejelovs §§ 169-172.

En bestemmelse herom er dog for så vidt angår brevåbning indeholdt i § 786, stk. 1, 2. pkt., hvorefter brevåbning ikke må finde sted med hensyn til »breve, som veksles mellem sigtede og hans forsvarer, for så vidt dette følger af reglerne i § 772«. Det fremgår af § 772, stk. 2, at en varetægtsarrestant har ret til ukontrolleret brevveksling med bl.a. forsvareren.

Den færøske retsplejelovs § 786, stk. 1, 2. pkt., er efter ordlyden begrænset til kommunikation mellem en forsvarer og en klient, der er varetægtsarrestant, men må dog antages at omfatte al korrespondance mellem en forsvarer og dennes klient, jf. betænkning nr. 1023/1984 side 29 vedrørende den tidligere gældende tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelov.

Kompetencen til at beslutte, at der skal foretages indgreb i meddelelseshemmeligheden, er i den færøske retsplejelov henlagt til retten, der træffer afgørelse ved kendelse, jf. 786, stk. 1 (brevåbning), § 787, stk. 1 (telefonaflytning), § 788, stk. 1 (teleoplysning), og § 789, jf. § 787, stk. 1 (anden aflytning), jf. dog nedenfor om politiets adgang til at foretage indgreb »på øjemedet«.

Kendelser om telefonaflytning eller teleoplysning skal angive den telefon, som indgrebet vedrører, og der skal i kendelsen fastsættes et tidsrum, inden for hvilket indgrebet må finde sted, jf. den færøske retsplejelovs § 787, stk. 1, og § 788, stk. 1. Også ved anden aflytning (rumaflytning) skal der fastsættes et tidsrum, inden for hvilket indgrebet må finde sted, jf. § 789, jf. § 787, stk. 1. Det er ikke bestemt, hvor langt tidsrummet må være. Retten kan ved ny kendelse forlænge tidsrummet.

Den færøske retsplejelov indeholder ikke – som den danske retsplejelovs §§ 784 og 785 – særlige regler om beskikkelse af en advokat for den, som et indgreb i meddelelseshemmeligheden er rettet mod (en *indgrebsadvokat*). I praksis beskikkes der imidlertid i medfør af den færøske retsplejelovs § 732 en forsvarer i de tilfælde, hvor der efter den danske retsplejelov skal beskikkes en indgrebsadvokat.

De gældende regler om brevåbning, telefonaflytning og teleoplysning giver politiet kompetence til at træffe bestemmelse om foretagelse af indgrebet, når der foreligger »periculum in mora«, dvs. i tilfælde, hvor behovet herfor pludselig opstår, og hvor øjemedet ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes (*indgreb »på øjemedet«*). Reglerne herom er udformet forskelligt ved de tre indgreb.

Efter § 786, stk. 2, kan politiet således i påtrængende tilfælde pålægge postvæsenet at tilbageholde en forsendelse, indtil rettens afgørelse fås, dog ikke ud over 3 dage. Politiet kan alene pålægge postvæsenet at tilbageholde forsendelsen, men ikke at udlevere den.

Politiet kan efter § 787, stk. 2, foretage telefonaflytning uden forudgående retskendelse. Kravet for at anvende denne regel er, at der er øjensynlig fare for, at øjemedet ellers vil forspildes. Endvidere skal efterforskningen vedrøre nogle nærmere opregnede forbrydelser eller en forbrydelse, som i øvrigt medfører fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Politiet skal give meddelelse til retten om telefonaflytning uden retskendelse samtidig med aflytningens begyndelse, eventuelt ledsaget af begæring om tilladelse til dens fortsættelse, jf. § 787, stk. 3. Retten afgør, om aflytning kan godkendes, og eventuelt om fortsat aflytning kan tillades samt i bekræftende fald for hvilket tidsrum, og giver politiet meddelelse herom. Hvis retskendelse ikke foreligger inden 24 timer fra aflytningens begyndelse, skal aflytningen afbrydes og vedkommende telefonadministration indberette den stedfundne aflytning til retten på det sted, hvor aflytning er sket, og til Justitsministeriet. Burde aflytning efter rettens skøn ikke have været påbegyndt, giver retten Justitsministeriet meddelelse herom.

I påtrængende tilfælde kan politiet ifølge § 788, stk. 2, uden forudgående retskendelse træffe bestemmelse om teleoplysning. § 787, stk. 3, der er omtalt ovenfor, finder i sådanne tilfælde tilsvarende anvendelse.

Derimod findes der ikke ved anden aflytning (rumaflytning) en regel om indgreb »på øjemedet«.

Efter den færøske retsplejelovs § 786 sker *den praktiske gennemførelse* af indgreb i posthæmmeligheden på den måde, at forsendelsen tilbageholdes af postvæsenet og udleveres til retten. Retten foretager åbningen af forsendelsen, og der skal gives sigtede lejlighed til at være til stede, hvis dette kan ske uden skade for undersøgelsen, jf. § 791, stk. 1.

Retten drager ifølge den færøske retsplejelovs § 792 omsorg for, at de af post- eller telegrafvæsenet udleverede forsendelser eller telegrammer, hvis åbning ikke findes nødvendig, eller hvis indhold viser sig at være uden betydning for sagen, eller den del af indholdet, som måtte være sagen uvedkommende, befordres videre efter sin bestemmelse.

En kendelse om telefonaflytning indebærer, at vedkommende telefonadministration skal give politiet adgang til at aflytte telefonsamtaler, jf. § 787, stk. 1. Aflytningen foretages af politiet, jf. stk. 4. En kendelse om teleoplysning indebærer, at vedkommende telefonadministration skal meddele politiet teleoplysningerne, jf. § 788, stk. 1.

Det bemærkes i den forbindelse, at der hverken i eller i medfør af lovgivningen om telekommunikation, der er overtaget af de færøske myndigheder som særanliggende, stilles krav

om, at telenet- og teletjenesteudbyderes udstyr og systemer indrettes sådan, at politiet kan få adgang til at foretage indgreb i meddelelseshæmmeligheden.

Det indebærer, at det ikke i alle tilfælde, hvor der er hjemmel til at foretage et indgreb i meddelelseshæmmeligheden, er muligt i praksis at gennemføre indgrebet.

Den gældende færøske retsplejelov indeholder ikke regler om såkaldte *tilfældighedsfund*, dvs. oplysninger, som politiet får ved et indgreb i meddelelseshæmmeligheden, om en kriminalitet, der ikke kunne have dannet grundlag for det indgreb, der bragte oplysningerne for dagen.

Det må antages, at sådanne tilfældighedsfund – i overensstemmelse med, hvad der gjaldt efter den danske retsplejelov før indførelsen af en udtrykkelig regulering heraf – kan anvendes som bevis i retten, jf. herved Højesterets afgørelse trykt i UfR 1979, side 970, og betænkning nr. 1023/1984 side 111.

Den færøske retsplejelov indeholder ikke generelle bestemmelser om *underretning om foretagne indgreb* i meddelelseshæmmeligheden.

En bestemmelse herom er for så vidt angår telefonaflytning indeholdt i § 787, stk. 6, hvorefter retten, hvis aflytning af samtaler fra en telefon i privat eje har fundet sted, skal give telefonens indehaver meddelelse herom, når det kan ske uden skade for undersøgelsen, og omstændighederne i øvrigt ikke taler herimod.

Den færøske retsplejelov indeholder heller ikke generelle regler om, hvorvidt materiale tilvejet bragt ved et indgreb i meddelelseshæmmeligheden skal *tilintetgøres*.

En bestemmelse herom er for så vidt angår telefonaflytning indeholdt i den færøske retsplejelovs § 787, stk. 5. Det fremgår heraf, at optegnelser om eller anden gengivelse af aflyttede samtalers indhold skal tilintetgøres, så snart det er fastslået, at de ikke er af betydning for efterforskningen. Ifølge § 789 gælder dette også ved indgreb i meddelelseshæmmeligheden i form af anden aflytning (rumaflytning).

3.2. Foreslået ordning

3.2.1. Indgrebstyperne

3.2.1.1. Overordnet om indgrebstyperne

Det foreslås, at de typer af indgreb, som fremgår af den gældende færøske retsplejelov, videreføres, og at der indføres en ny indgrebstype i form af udvidet teleoplysning.

Derimod foreslås aflytning af radiokommunikation – medmindre der er tale om telefonsamtaler – ikke omfattet af reglerne om indgreb i meddelelseshæmmeligheden.

Lovforslaget omfatter på denne baggrund følgende typer af indgreb i meddelelseshæmmeligheden: Aflytning af telefonsamtaler og anden tilsvarende telekommunikation, jf. pkt.

3.2.1.2, anden aflytning (rumaflytning), jf. pkt. 3.2.1.3, te-leoplysning, jf. pkt. 3.2.1.4, udvidet teleoplysning, jf. pkt. 3.2.1.5, brevåbning, jf. pkt. 3.2.1.6, og brevstandsning, jf. pkt. 3.2.1.7.

Den foreslåede opdeling er begrundet i praktiske hensyn, idet der i et vist omfang foreslås forskellige regler for indgrebstyperne. Det er dog tilstræbt, at reglerne for de forskellige indgrebstyper – navnlig med hensyn til betingelserne for deres foretagelse – bliver ens, hvilket bl.a. skyldes, at det kan være vanskeligt at skelne skarpt mellem indgrebstyperne.

Om alle typerne af indgreb gælder, at de retter sig imod meddelelser, der er undervejs i en kommunikationslinje. Indgreb, der gennemføres inden kommunikationens påbegyndelse eller efter dens afslutning, vil som udgangspunkt skulle bedømmes efter reglerne om ransagning og beslaglæggelse. Der henvises herom nærmere til bemærkningerne til det foreslåede § 779 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

3.2.1.2. Aflytning af telefonsamtaler og anden tilsvarende telekommunikation

Lovforslaget indeholder regler om politiets adgang til at aflytte telefonsamtaler og anden tilsvarende telekommunikation.

Ved telefonaflytning forstås politiets hemmelige aflytning af samtaler og lignende kommunikation, der føres over telefonnettet.

Det bemærkes, at indgrebet såvel efter de gældende regler som efter lovforslaget rettes mod alle telefonsamtaler, der inden for en bestemt periode føres fra en som udgangspunkt nærmere angivet telefon, som politiet har mistanke om vil blive benyttet i forbindelse med en forbrydelse. Herved vil indgrebet også ramme alle de personer, der – uden at have nogen forbindelse med forbrydelsen – tilfældigvis ringer op til eller fra den pågældende telefon. At indgrebet på denne måde rammer en række helt udenforstående personer, er uundgåeligt, da en snævrere afgrænsning af det tilladelige »lytteområde« end de samtaler, der føres over en bestemt telefon, ikke er mulig.

Det foreslås, at »anden tilsvarende telekommunikation« sidestilles med telefonsamtaler. Det indebærer, at al fjernkommunikation af information – dog ikke radiokommunikation – der befordres ved hjælp af elektroniske bølger eller lignende overførelsesmedier, således at meddelelsen er fremme hos modtageren praktisk taget samtidig med afsendelsen, ligestilles med telefonsamtaler.

Reglerne om aflytning af telefonsamtaler og anden tilsvarende telekommunikation blev indsat i den danske retsplejelov i 1985. Det fremgår af betænkning nr. 1023/1984, som loven byggede på, side 57-59, at »anden tilsvarende telekommunikation« ville omfatte de på dette tidspunkt kendte systemer: Telex, telefax og videomøder. Det fremgår endvidere, at den omstændighed, at kommunikationen sker med

en datamat som den ene »samtalepart«, ingen forskel gør, og at teledatatransporter og kommunikation i forbindelse med datamatmøder derfor også må sidestilles med telefonsamtaler.

Den foreslåede bestemmelse om »anden tilsvarende telekommunikation« vil omfatte de samme telekommunikationsformer som den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelovs § 780, stk. 1, nr. 1. Ud over de kommunikationsformer, der er nævnt i betænkning nr. 1023/1984, vil bestemmelsen omfatte nyere telekommunikationsformer som f.eks. internetkommunikation.

Der henvises til det foreslåede § 779 a, stk. 1, nr. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.1.3. Anden aflytning (rumaflytning)

Lovforslaget indeholder endvidere regler om politiets adgang til at foretage anden aflytning. Ved »anden aflytning« forstås, at politiet hemmeligt ved hjælp af et apparat aflytter samtaler, der ikke er telefonsamtaler eller radiokommunikation, eller aflytter udtalelser, der ikke er led i samtaler, og som eventuelt fremsættes i enrum. Indgrebet kaldes undertiden rumaflytning.

En tilladelse til »anden aflytning« indebærer, at politiet i fornødent omfang vil kunne skaffe sig adgang til de pågældende lokaler mv. med henblik på anbringelse af aflytningsudstyr.

Der henvises til det foreslåede § 779 a, stk. 1, nr. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.1.4. Teleoplysning

Lovforslaget indeholder herudover bestemmelser om politiets adgang til at foretage teleoplysning. Herved forstås, at politiet hemmeligt skaffer sig oplysning om, hvilke telefoner eller tilsvarende kommunikationsapparater der i et bestemt tidsrum har været sat i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat. Politiet vil ikke ved indgrebet få kendskab til kommunikationens indhold, men kun til dens eksistens.

Indgrebstypen vil omfatte de samme apparater, som er omfattet af den danske retsplejelovs § 780, stk. 1, nr. 3. Teleoplysning vil således ud over ved telefonkommunikation bl.a. kunne anvendes ved internet- og telefaxkommunikation.

Det bemærkes, at hvor der med samtykke fra indehaveren af en telefon eller et andet kommunikationsapparat indhentes oplysning om, hvilke andre telefoner eller apparater der har været sat i forbindelse med telefonen eller apparatet, vil der ikke være tale om et indgreb i meddelelseshemmeligheden i lovforslagets forstand. Det foreslås dog, at en egentlig pligt for en telenet- eller teletjenesteudbyder til at meddele disse oplysninger forudsætter, at retten efter politiets begæring har truffet bestemmelse herom.

Der henvises til de foreslåede § 779 a, stk. 1, nr. 3, og § 779 g, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.1.5. Udvidet teleoplysning

En særlig variant af teleoplysninger er de såkaldte »masteoplysninger«. Hvor den typiske situation ved teleoplysning er, at der ønskes oplysninger om bestemte telefonnumre, er situationen ved masteoplysninger den, at der ønskes oplysninger om alle telefoner, der i et givet område og inden for et bestemt tidsrum har benyttet en bestemt sendemast.

Udgangspunktet i de sager, hvor der er behov for indgrebet, er, at et antal ukendte personer, der har begået en alvorlig forbrydelse, vurderes nødvendigvis at måtte have kommunikeret med hinanden umiddelbart før og efter gerningen, muligvis via mobiltelefoner. En mulighed, måske den eneste, for at komme opklaringen nærmere er at få en logudskrift fra f.eks. sendemasten nærmest gerningsstedet for et vist tidsrum før og efter forbrydelsen for at kunne se, hvilke telefoner der har kommunikeret via masten i det relevante tidsrum.

Med lovforslaget indføres der i den færøske retsplejelov regler om politiets adgang til at indhente sådanne masteoplysninger. For at sikre, at der tages højde for den teknologiske udvikling, foreslås indgrebet ikke specifikt at vedrøre masteoplysninger, men derimod teleoplysninger vedrørende telefoner mv. inden for et nærmere angivet område (udvidet teleoplysning).

Der vil efter reglerne om udvidet teleoplysning alene kunne indhentes oplysninger om telefonforbindelser og ikke indholdet af kommunikationen.

Der henvises til det foreslåede § 779 a, stk. 1, nr. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.1.6. Brevåbning

Lovforslaget indeholder regler om adgangen til at foretage brevåbning. Ved brevåbning forstås en midlertidig (kortvarig) og hemmelig tilbageholdelse af et brev, en pakke eller en anden forsendelse, der er overgivet til besørgelse ved en postvirksomhed, med henblik på åbning af brevet eller forsendelsen, for at politiet kan gøre sig bekendt med indholdet.

Der henvises til det foreslåede § 779 a, stk. 1, nr. 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.1.7. Brevstandsning

Lovforslaget indeholder desuden bestemmelser om adgangen til at foretage brevstandsning. Ved brevstandsning forstås det forhold, at et brev eller en anden forsendelse, der er omfattet af en tilladelse til brevåbning, bliver tilbageholdt, uden at hverken afsender eller modtager bliver underrettet derom.

Herved fastlægges indholdet af dette indgreb i overensstemmelse med de i praksis forekommende omstændigheder, idet behov for brevstandsning uden forudgående kendelse om brevåbning sjældent vil forekomme. Skulle et brev undtages sesvis på grund af helt tilfældige omstændigheder være kommet i politiets besiddelse, f.eks. en forsendelse til en tidligere arrestant, vil spørgsmålet om åbning og eventuel tilbageholdelse herefter skulle afgøres efter reglerne om beslaglæggelse.

Der henvises til det foreslåede § 779 a, stk. 1, nr. 6, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2. Betingelserne for at foretage indgreb

3.2.2.1. Overordnet om betingelserne

Det er tilstræbt, at betingelserne for at foretage de forskellige typer af indgreb i meddelelshemmeligheden bliver ens, hvilket bl.a. skyldes, at det kan være vanskeligt at skelne skarpt mellem indgrebstyperne. Med lovforslaget indføres der således som udgangspunkt et fælles mistankekrav, jf. pkt. 3.2.2.2, et fælles indikationskrav, jf. pkt. 3.2.2.3, og som udgangspunkt et fælles kriminalitetskrav, jf. pkt. 3.2.2.4.

Der foreslås dog flere undtagelser hertil, jf. nærmere nedenfor under gennemgangen af de enkelte krav. Endvidere foreslås der en særregel om brevåbning og brevstandsning af forsendelser med genstande, der bør konfiskeres mv., jf. pkt. 3.2.2.5.

Lovforslaget stiller herudover et generelt krav om, at alle indgreb i meddelelshemmeligheden skal være proportionale, jf. pkt. 3.2.2.6.

Der henvises til den foreslåede § 779 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.2. Mistankekrav

3.2.2.2.1. Det fælles mistankekrav

Det foreslås, at der som udgangspunkt skal gælde et fælles mistankekrav for alle indgreb i meddelelshemmeligheden, og at kravet udformes således, at mistankens styrke ikke nærmere beskrives, men at det blot angives, at der skal foreligge en mistanke. Dette vil dog ikke betyde, at enhver løst formodning er tilstrækkelig. Mistanken vil skulle være rimeligt og konkret begrundet i de foreliggende oplysninger.

Endvidere foreslås kravet om sammenhængen mellem den mistænkte person og kommunikationen beskrevet således, at der skal være bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt.

Det foreslås dog, at det fælles mistankekrav fraviges for så vidt angår udvidet teleoplysning, jf. pkt. 3.2.2.2.2. Herudover foreslås der en særregel om brevåbning og brevstandsning af forsendelser med genstande, der bør konfiskeres

mv., jf. pkt. 3.2.2.5, som indebærer en skærpelse af mistankekravet.

Der henvises til det foreslåede § 779 b, stk. 1, nr. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.2.2. *Fravigelse af mistankekravet ved udvidet teleoplysning*

Udvidet teleoplysning vil som nævnt under pkt. 3.2.1.5 inddebære indhentelse af masteoplysninger, hvor der ikke foreligger konkrete oplysninger om brug af telefoner, men hvor politiet regner med, at der har været anvendt telefon, ud fra en almindelig betragtning om, at omfattende og kompliceret kriminalitet udført af flere gerningsmænd i forening må forudsætte eller i hvert fald typisk sker ved brug af telefoner, herunder ikke mindst mobiltelefoner.

I en sådan situation, hvor der ikke foreligger konkrete holdpunkter for, at der er anvendt telefon, men alene en almindelig antagelse herom baseret på generelle betragtninger, kan man vanskeligt sige, at det foreslåede fælles mistankekrav – hvorefter der skal foreligge »bestemte grunde« til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt – er opfyldt.

Det foreslås på den baggrund, at det fælles mistankekrav ikke skal finde anvendelse ved udvidet teleoplysning.

Det bemærkes i den forbindelse, at det som nævnt under pkt. 3.2.2.4.2 foreslås, at udvidet teleoplysning kun må foretages, hvis et skærpet kriminalitetskrav er opfyldt. Adgangen til at foretage udvidet teleoplysning vil således være meget begrænset, selv om det fælles mistankekrav fraviges.

Der henvises til det foreslåede § 779 b, stk. 5, 2. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.3. *Det fælles indikationskrav*

Det foreslås, at der for alle indgreb i meddelelshemmeligheden skal gælde et fælles indikationskrav. Indikationskravet fastlægger groft sagt, hvor stor betydning for efterforskningen indgrebet skal have.

Der var i Strafferetsplejeudvalget, der afgav betænkning nr. 1023/1984, som den danske retsplejelovs regler om indgreb i meddelelshemmeligheden bygger på, ikke enighed om udformningen af indikationskravet. Et flertal af udvalgets medlemmer foreslog, at det skulle være en betingelse, at indgrebet er af »væsentlig« betydning for efterforskningen, mens et mindretal fandt, at indgrebet skulle være af »afgørende« betydning. Der henvises til betænkningen side 100-102.

Justitsministeriet finder, at det af lovens tekst så klart som muligt bør fremgå, at indgreb i meddelelshemmelighed ikke er et almindeligt efterforskningsmiddel, og at det således kun bør bringes i anvendelse, hvor der er et klart efterforskningsmæssigt behov herfor. Selv om det – når det drejer sig om de konkrete sager, der forelægges domstolene til afgø-

relse – næppe vil medføre større afvigelser i resultaterne, finder Justitsministeriet det derfor rigtigst i lovtæksten at anvende mindretallets formulering, der klarere tilkendegiver den generelle vurdering af indgrebets almindelige karakter.

Indikationskravet foreslås derfor udformet sådan, at indgreb i meddelelshemmeligheden kun må foretages, hvis indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Dette vil ikke nødvendigvis medføre, at f.eks. aflytning kun må ske, hvis det er eneste mulige efterforskningsmiddel. Også i de situationer, hvor der vel foreligger andre muligheder, men hvor disse er uforholdsmæssigt besværlige og mandskabskrævende (f.eks. omfattende skygning døgnet rundt af et stort antal personer), usikre eller ødelæggende for den videre efterforskning (f.eks. ransagninger, hvorved politiets undersøgelser af en formodet narkobandes virksomhed afsløres), vil indgreb i meddelelshemmeligheden kunne foretages.

Der henvises til det foreslåede § 779 b, stk. 1, nr. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.4. *Kriminalitetskrav*

3.2.2.4.1. *Det fælles kriminalitetskrav*

Det foreslås, at der for alle indgreb i meddelelshemmeligheden som udgangspunkt skal gælde et fælles kriminalitetskrav, hvorefter mistanken skal angå en lovovertrædelse med en strafferamme på fængsel i 6 år eller derover.

Det er dog fundet nødvendigt hertil at føje enkelte lovovertrædelser, hvor der bør være mulighed for indgreb i meddelelshemmeligheden, selv om strafferammen ikke når op på fængsel i 6 år.

Det drejer sig om sager, hvor efterforskningen angår en forsætlig overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.) eller en overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs § 124, stk. 2 (befrielse mv. af en anholdt, fængslet eller tvangsanbragt person), § 125 (unddragelse af nogen fra strafforfølgning mv.), § 127, stk. 1 (unddragelse fra krigstjeneste mv.), § 228 (rufferi mv.), § 235 (børnepornografi), § 266 (trusler), § 281 (afpresning) eller en overtrædelse af § 59, stk. 5 (menneskesmugling) i udlændingeloven som sat i kraft for Færøerne.

Det fælles kriminalitetskrav foreslås skærpet for så vidt angår anden aflytning (rumaflytning) og udvidet teleoplysning, jf. pkt. 3.2.2.4.2. Det foreslås herudover, at der uanset det fælles kriminalitetskrav skal være adgang til telefonaflytning og teleoplysning ved »hacker-kriminalitet«, jf. pkt. 3.2.2.4.3, og adgang til teleoplysning ved fredskrænkelser og »tyveri af telefontid« mv., jf. pkt. 3.2.2.4.4. Herudover foreslås der en særregel om åbning og standsning af forsen-

delser med genstande, der bør konfiskeres mv., jf. pkt. 3.2.2.5, der indebærer en fravigelse af det fælles kriminalitetskrav.

Der henvises til det foreslåede § 779 b, stk. 1, nr. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.4.2. Skærpelse af kriminalitetskravet ved anden aflytning og udvidet teleoplysning

Indgreb i meddelelseshemmeligheden i form af anden aflytning (rumaflytning) må anses for et særligt alvorligt indgreb. Derfor foreslås det, at kriminalitetskravet for anden aflytning skærpes, således at anvendelse af dette indgreb yderligere kræver, at mistanken vedrører en forbrydelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Det foreslås, at det samme skal gælde for udvidet teleoplysning. Det skyldes, at udvidet teleoplysning – der som nævnt indebærer indhentelse af oplysninger om alle telefoner, der i et givet område og inden for et bestemt tidsrum har benyttet en bestemt sendemast – er et langt bredere indgreb i meddelelseshemmeligheden end de øvrige indgreb.

Der henvises til det foreslåede § 779 b, stk. 5, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.4.3. Adgang til telefonaflytning og teleoplysning ved »hacker-kriminalitet«

Den for Færøerne gældende straffelovs § 263, stk. 2, vedrører uberettiget adgang til en andens oplysninger eller programmer, der er bestemt til at bruges i et informationssystem (»hacker-kriminalitet«). Der har vist sig behov for at kunne anvende indgreb i meddelelseshemmeligheden over for sådan kriminalitet, der begås ad elektronisk vej, og hvor mere traditionelle efterforskningsmetoder derfor ikke er anvendelige.

Dette gælder indgreb i meddelelseshemmeligheden i form af aflytning af telefonsamtaler og anden tilsvarende telekommunikation samt teleoplysning, og det foreslås derfor, at der skal være adgang til at foretage disse indgreb, hvis mistanken angår overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs § 263, stk. 2, selv om det foreslåede fælles kriminalitetskrav ikke er opfyldt.

Derimod ses der ikke at være behov for i sager om »hacker-kriminalitet« at give mulighed for at foretage anden aflytning, udvidet teleoplysning, brevåbning eller brevstandsning.

Det foreslås alene, at det fælles kriminalitetskrav fraviges, og de foreslåede mistanke-, indikations- og proportionalitetskrav vil derfor også skulle være opfyldt for at foretage telefonaflytning eller teleoplysning i sager om »hacker-kriminalitet«.

Der henvises til det foreslåede § 779 b, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.4.4. Adgang til teleoplysning ved fredskrænkelser og »tyveri af telefontid« mv.

Indgreb i meddelelseshemmeligheden i form af teleoplysning er særligt relevant til bekæmpelse af chikanerende telefonopkald. Resultatet af en efterforskning i sådanne tilfælde vil ofte være, at der i medfør af den for Færøerne gældende straffelovs § 265 om fredskrænkelser meddeles den, som har foretaget opkaldene, en advarsel, hvorefter yderligere fredskrænkelser vil kunne straffes.

For at give mulighed for en sådan meget praktisk og rimelig anvendelse af teleoplysning foreslås det, at teleoplysning skal kunne foretages, hvis mistanken angår fredskrænkelser som omhandlet i den for Færøerne gældende straffelovs § 265, selv om det fælles kriminalitetskrav ikke er opfyldt. Dette vil gælde, selv om der ikke i forvejen er meddelt en advarsel efter straffelovens § 265.

»Tyveri af telefontid« indebærer, at en udenforstående misbruger en abonnents telefonsystem eller anden telekommunikationstjeneste på en sådan måde, at udgiften til telefonsamtalen mv. påføres denne abonnents regning. Denne forbrydelse begås – ligesom »hacker-kriminalitet«, jf. pkt. 3.2.2.4.3 – ved hjælp af telefon eller anden telekommunikationstjeneste. Derfor er de mere traditionelle efterforskningsmetoder ikke anvendelige.

For at opklare disse lovovertrædelser er der behov for at foretage teleoplysning. Det foreslås derfor, at der i sager om »tyveri af telefontid« – dvs. overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs § 279 a eller § 293, stk. 1, ved anvendelse af en telekommunikationstjeneste – skal være mulighed for at foretage teleoplysning, selv om det fælles kriminalitetskrav ikke er opfyldt.

Dette foreslås også – ligesom efter den danske retsplejelov – at skulle gælde, hvis mistanken angår nogle nærmere opregnede bestemmelser i lov om værdipapirhandel mv. som sat i kraft for Færøerne. Det drejer sig nærmere bestemt om insiderhandel, videregivelse af intern viden og kursmanipulation.

I alle de ovennævnte tilfælde gælder det, at alene det fælles kriminalitetskrav fraviges, hvorfor de foreslåede mistanke-, indikations- og proportionalitetskrav vil skulle være opfyldt for at foretage teleoplysning.

Der henvises til det foreslåede § 779 b, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.5. Særregel om åbning og standsning af forsendelser med genstande der bør konfiskeres mv.

Ved breve, pakker eller andre forsendelser sker der undertiden transport af genstande, der har en særlig tilknytning til et strafbart forhold, og som der ikke er nogen grund til at beskytte mod politiets indgreb. Det kan f.eks. være tyvekoster eller ulovlige våben.

Det foreslås derfor, at der indføres særlig hjemmel til brevåbning og brevstandsning af forsendelser med genstande, som bør konfiskeres, eller som ved en forbrydelse er fravendt nogen, som kan kræve dem tilbage.

Dette indebærer en fravigelse af det fælles kriminalitetskrav, og det foreslås derfor, at den særlige adgang til brevåbning og brevstandsning knyttes til et skærpet mistankekrav, således at indgrebet kun kan foretages, hvis der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at de omhandlede genstande findes i forsendelsen.

Det forhold, at der efter forslaget skal foreligge særligt bestyrket mistanke, rejser et særligt spørgsmål om dommerhabilitet, jf. herved den danske retsplejelovs § 60. Det følger bl.a. af § 60, at en dommer ikke må deltage i hovedforhandlingen af en straffesag, hvis dommeren vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at varetægtsfængsle den tiltalte efter den danske retsplejelovs § 762, stk. 2, der forudsætter særligt bestyrket mistanke, eller hvis dommeren har truffet afgørelse om brevåbning eller brevstandsning efter den danske retsplejelovs § 781, stk. 4, der svarer til den foreslåede bestemmelse i den færøske retsplejelov. Det gælder dog ikke, hvis der er tale om en tilståelsessag eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet varetægtsfængslingen eller indgrebet i meddelelseshemmeligheden, ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Disse regler blev oprindeligt indført i den danske retsplejelov ved lov nr. 403 af 13. juni 1990 om ændring af retsplejeloven (Dommeres habilitet, SSP-samarbejdet og advokatselskaber mv.) på baggrund af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse af 24. maj 1989 i den såkaldte Hauschildt-sag. Hauschildt-sagen vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt dommere, der havde taget stilling til varetægtsfængsling, herunder efter § 762, stk. 2, der som nævnt forudsætter særligt bestyrket mistanke, kunne deltage i den efterfølgende hovedforhandling uden at tilsidesætte artikel 6, stk. 1, i Menneskerettighedskonventionen. Der henvises til pkt. 2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 150 fremsat den 17. januar 1990, jf. Folketingstidende 1989-90, tillæg A, spalte 3837-3845, hvor dommen er gennemgået.

Der er ikke i den færøske retsplejelov indsat regler om dommerhabilitet, som særligt omhandler sådanne tilfælde. I praksis viger en dommer i en straffesag ved retten på Færøerne imidlertid sit sæde i medfør af den færøske retsplejelovs § 62 (omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed), hvis dommeren vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om varetægtsfængsling efter den færøske retsplejelovs § 762, stk. 2, der ligesom den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelov forudsætter særligt bestyrket mistanke.

Efter Justitsministeriets opfattelse må den færøske retsplejelovs § 62 – i lyset af Hauschildt-sagen og i overensstemmelse med retten på Færøernes praksis for så vidt angår varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2 – forstås sådan, at en dom-

mer må vige sit sæde, hvis dommeren vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om brevåbning eller brevstandsning efter den foreslåede nye særrregel herom ved forsendelser med genstande, der bør konfiskeres mv. Det gælder dog ikke, hvis der er tale om en tilståelsessag eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgrebet i meddelelseshemmeligheden, ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Justitsministeriet har overvejet, om der i den færøske retsplejelov bør indføres særlige regler om dommerhabilitet i de ovennævnte tilfælde svarende til reglerne herom i den danske retsplejelov, men finder, at en sådan ændring i givet fald bør foretages i forbindelse med en samlet revision af den færøske retsplejelovs regler om dommerhabilitet.

Der henvises til det foreslåede § 779 b, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.2.6. Proportionalitetskravet

Det foreslås, at den proportionalitetsgrundsætning, der antages at gælde ved alle straffeprocessuelle indgreb, lovfæstes i den færøske retsplejelov for så vidt angår indgreb i meddelelseshemmeligheden. En sådan lovfæstelse er også sket med hensyn til anholdelse og varetægtsfængsling, jf. den færøske retsplejelovs § 755, stk. 4, og § 762, stk. 3.

Således foreslås det, at et indgreb i meddelelseshemmeligheden ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Ved anvendelsen af proportionalitetskravet på indgreb i meddelelseshemmeligheden gør der sig den særlige omstændighed gældende, at disse indgreb foretages hemmeligt, således at de personer, som de rammer, ikke er bekendt med indgrebene. Det kunne derfor anføres, at indgrebene ikke medfører nogen ulempe for de pågældende, og at proportionalitetskravet følgelig intet indhold får.

Også et hemmeligt indgreb må imidlertid – rent bortset fra den viden om indgrebet, som de pågældende senere vil få gennem underretning herom, jf. pkt. 3.2.10 – anses som en belastning for den, som det rammer. Den omstændighed, at indgrebet foregår hemmeligt, kan endog siges at forøge dets tyngde. For at markere, at proportionalitetsafvejningen også er af betydning ved hemmelige indgreb, foreslås det at ligestille »krænkelser« med ulempe.

Der henvises til det foreslåede § 779 c, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.3. Beskyttelse af kommunikation med særlige personer

Det foreslås, at telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning ikke må foretages med hensyn til den mistanktes forbindelse med personer, som efter den færøske retsplejelovs § 170 er udelukket fra at afgive forklara-

ring som vidne, dvs. præster, forsvarere og som udgangspunkt læger og advokater, jf. nærmere nedenfor.

Den foreslåede regel beskytter tillidsforholdet mellem de nævnte personer og en person, der henvender sig med anmodning om bistand og herved undertiden fremkommer med betroelser.

Undtagelsen vil som udgangspunkt ikke omfatte teleoplysning og udvidet teleoplysning. Dette beror dels på praktiske hensyn og dels på, at disse indgreb, hvorved kommunikationens indhold ikke røbes, ikke kan siges at anfægte det særlige fortrolighedsforhold mellem den mistænkte og den vidneudelukkede person. I særlige tilfælde vil teleoplysning dog være et indgreb af en sådan karakter, at det ikke vil kunne benyttes i forhold til den mistænktes forbindelse med personer, som efter § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, jf. nærmere bemærkningerne til det foreslåede § 779 c, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 6).

Den foreslåede undtagelsesregel vil være absolut for så vidt angår den mistænktes kommunikation med præster i folkekirken eller anerkendte trossamfund og med vedkommendes forsvarer i en straffesag, idet der for disse personers vedkommende ikke er dispensationsadgang i § 170. For så vidt angår læger og andre advokater end forsvarere, for hvem der i § 170, stk. 2, er hjemmel til under særlige omstændigheder at pålægge vidnepligt, vil der derimod undtagelsesvis kunne gøres indgreb i kommunikationen med den mistænkte, hvis betingelserne for at pålægge vidnepligt efter § 170, stk. 2, er til stede.

Da konstateringen heraf imidlertid kræver en retlig afgørelse, vil indgrebet i givet fald først kunne iværksættes, når retskendelse herom foreligger, og indgrebet vil derfor ikke kunne ske på grundlag af politiets beslutning om indgreb »på øjemedet« (jf. herom pkt. 3.2.4).

Den foreslåede undtagelsesregel vil – på samme måde som den tilsvarende regel i den danske retsplejelov – ikke gælde for andre af de personer, der er omfattet af bestemmelserne om vidneudelukkelse og vidnefritagelse (den færøske retsplejelovs §§ 169-172).

Der henvises til det foreslåede § 779 c, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.4. *Kompetence og indgreb »på øjemedet«*

Efter den gældende færøske retsplejelov er kompetencen til at træffe bestemmelse om alle indgreb i meddelelseshemmeligheden henlagt til retten. Denne kompetenceordning foreslås videreført, herunder for så vidt angår udvidet teleoplysning, der som noget nyt indføres med lovforslaget.

Der kan ved alle indgreb i meddelelseshemmeligheden opstå situationer, hvor politiet kan have behov for straks at iværksætte et indgreb uden at skulle afvente retskendelse. Hvis det sikres, at spørgsmålet om godkendelse af indgrebet hurtigt forelægges retten til afgørelse, og at denne afgørelse

træffes under de samme processuelle garantier som en forudgående forelæggelse for retten, vurderes det ubetænkeligt at give politiet kompetence med hensyn til alle indgrebene, når der foreligger »periculum in mora«, dvs. i tilfælde, hvor behovet for at foretage indgreb pludselig opstår, og hvor øjemedet ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes (indgreb »på øjemedet«).

Det foreslås derfor, at politiet ved alle indgreb i meddelelseshemmeligheden skal have en sådan adgang til at foretage indgreb »på øjemedet«, jf. dog om brevstandsning nedenfor. Det bemærkes, at betingelserne for indgrebets iværksættelse vil være de samme, hvad enten indgrebet besluttet af retten eller foreløbigt af politiet.

Det foreslås, at politiet, når indgrebet har været iværksat uden retskendelse, snarest muligt og senest inden 24 timer fra iværksættelsen skal forelægge sagen for retten til afgørelse ved kendelse. Rettens afgørelse – der ikke er bundet til at skulle foreligge inden udløbet af de 24 timer – vil skulle angå både spørgsmålet om, hvorvidt betingelserne var opfyldt ved indgrebets iværksættelse, og spørgsmålet om indgrebets eventuelle opretholdelse, herunder for hvilket tidsrum en eventuel opretholdelse skal gælde. Hvis retten ved den efterfølgende kontrol konstaterer, at betingelserne for indgrebets foretagelse ikke var til stede, foreslås det, at retten skal give Justitsministeriet meddelelse herom.

For så vidt angår brevstandsning – der begrebsmæssigt følger efter en brevåbning, som kræver rettens kendelse – foreslås der en særlig regel, hvorefter politiet som hovedregel snarest muligt skal viderebefordre breve og andre forsendelser, der har været tilbageholdt og eventuelt åbnede, og at politiet, hvis viderebefordringen ønskes standset, skal indgive begæring til retten herom inden 48 timer efter tilbageholdelsens iværksættelse. Hvis begæring om brevstandsning ikke indgives til retten, vil brevet altså skulle være videresendt inden 48 timer.

Når fristen foreslås fastsat til dette tidsrum (og ikke f.eks. 24 timer), skyldes det, at politiet skal kunne nå: 1) at få brevet overgivet fra postvæsenet, 2) at læse og evt. kopiere det 3) at oversætte det, hvis det er skrevet på et fremmed sprog, 4) at tage stilling til, om standsning bør finde sted, og 5) i benægtende fald at lukke det, så indgrebet ikke kan ses, og derefter videresende det.

Der henvises til de foreslåede bestemmelser i § 779 d, stk. 4, og § 779 l, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.5. *Retskendelsens form, tidsfrist for indgrebet og omgørelse*

Det følger af den færøske retsplejelovs § 218, at kendelser skal begrundes. For så vidt angår kendelser om varetægtsfængsling er begrundelseskravet blevet uddybet ved reglen i § 764, stk. 4, der foreskriver, at retten i kendelsen skal anføre »de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt«. Det

foreslås, at der skal gælde en tilsvarende regel for så vidt angår indgreb i meddelelshemmeligheden.

Det foreslås endvidere, at rettens kendelser om indgreb i meddelelshemmeligheden skal fastsætte det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Det foreslås desuden, at dette tidsrum skal være så kort som muligt og ikke må overstige 4 uger, samt at tidsrummet kan forlænges ved kendelse, men højst med 4 uger ad gangen.

Herudover foreslås det, at der – ligesom i den færøske retsplejelovs § 766 om varetægtsfængsling – indføres en udtrykkelig regel om, at kendelser om indgreb i meddelelshemmeligheden til enhver tid kan omgøres.

Omgørelsesadgangen vil ikke være betinget af, at der foreligger nye oplysninger.

Omgørelse vil kun kunne ske med virkning for fremtiden. Den del af et indgreb, som er foretaget i overensstemmelse med en retskendelse, vil ikke kunne gøres uhjemlet ved omgørelse af kendelsen.

Der henvises til de foreslåede § 779 d, stk. 1, 3. og 4. pkt., samt stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.6. Retskendelsens specificering af indgrebet

3.2.6.1. Hovedreglen om angivelse af telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser

Det foreslås, at indgrebet skal specificeres i kendelsen ved angivelse af de telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår, jf. dog pkt. 3.2.6.2 om muligheden for herudover at angive den person, som indgrebet angår.

Herved sikres det, at den bemyndigelse, som kendelsen giver politiet, får en præcis afgrænsning. Angivelsen af, f.eks. i hvilke lokaliteter en rumaflytning (anden aflytning) må finde sted, vil dog kunne ske med en vis fleksibilitet. Hvis politiet således ønsker at aflytte de samtaler, som en mistænkt narkotikahandler vil føre på et bestemt hotel, vil det f.eks. være tilstrækkeligt i kendelsen at bemyndige politiet til aflytning »i det værelse på hotel PP, hvor personen NN vil indlogere sig«, dvs. uden på forhånd at angive værelsets nummer.

Hvor den typiske situation ved f.eks. teleoplysninger er, at der ønskes oplysninger om bestemte telefonnumre, vil situationen ved udvidet teleoplysning (masteoplysninger) være den, at der ønskes oplysninger om alle telefoner, der i et givet område og inden for et bestemt tidsrum har benyttet en bestemt sendemast. I sagens natur vil det således i kendelsen om udvidet teleoplysning typisk ikke være muligt at angive det eller de telefonnumre, som indgrebet angår. I stedet vil det præcist skulle angives, hvilken sendemast (hvilken lokalitet) og hvilket tidsrum indgrebet angår.

Der henvises til det foreslåede § 779 d, stk. 1, 2. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.6.2. Kendelse »på person« ved telefonaflytning eller teleoplysning

Der findes i dag mange forskellige kommunikationsmidler, herunder mobiltelefoner, e-mail, internet-chat og IP-telefoner. Dette indebærer betydelige udfordringer for politiet i forbindelse med efterforskning af de mange former for kriminalitet, hvor der kan være behov for at skaffe sig oplysninger om en mistænks kommunikation med andre.

Det kan således være nødvendigt at indhente et større antal retskendelser vedrørende samme mistænkte person, herunder kendelser på andre personers – f.eks. familiemedlemmers eller arbejdsgiveres – telefonnumre, som den mistænkte har adgang til. Dette kan skyldes, at den mistænkte forsøger at sløre sine handlinger ved at anvende flere forskellige kommunikationsmidler og f.eks. løbende udskifte mobiltelefoner eller SIM-kort.

Dette kan gøre det vanskeligt for politiet at være tilstrækkelig på forkant med, hvilke telefonnumre en mistænkt benytter, til, at politiet kan nå – løbende – at indhente forudgående retskendelser på alle relevante telefonnumre. Når det opdages, at en mistænkt benytter sig af (endnu) et telefonnummer, som politiet ikke hidtil har haft kendskab til, kan formålet med aflytningen af den pågældende blive forspildt, hvis politiet herefter skal afvente, at der indhentes en ny retskendelse. Det kan derfor være nødvendigt for politiet straks at iværksætte aflytning af det nye telefonnummer efter reglerne om indgreb »på øjemedet«.

Det samme gør sig gældende med hensyn til teleoplysning.

Det foreslås derfor, at kravet om i rettens kendelse at angive de telefonnumre, som en tilladelse til telefonaflytning eller teleoplysning vedrører, jf. pkt. 3.2.6.1, fraviges, således at der ved efterforskningen af nærmere angivne overtrædelser af den for Færøerne gældende straffelov bliver mulighed for ud over bestemte telefonnumre at anføre den person, som indgrebet angår (den mistænkte).

Dette foreslås at skulle gælde, hvis efterforskningen angår forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed (straffelovens kapitel 12) eller mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv. (kapitel 13) eller sager om vold og trusler mv. mod vidner (§ 123), ildspåsættelse eller bombesprængning mv., hvor andres liv udsættes for overhængende fare (§ 180 og § 183, stk. 2), grov narkotikakriminalitet (§ 191), grov våbenkriminalitet (§ 192 a), rufferi (§ 228), drab (§ 237), grov vold (§§ 245 eller 246), hensynsløs fareforvoldelse (§ 252, stk. 1), grov frihedsberøvelse (§ 261, stk. 2), menneskehandel (§ 262 a) eller røveri (§ 288).

Den foreslåede ordning indebærer, at der i retskendelsen skal anføres de konkrete telefonnumre, som politiet på tidspunktet for kendelsen finder, at der er behov for at foretage

indgreb over for, og som retten finder, at der er hjemmel til at foretage indgreb over for, men at der herudover kan anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte).

En sådan retskendelse »på person« vil ikke indebære nogen ændring af de foreslåede betingelser for at iværksætte telefonaflytning og teleoplysning, jf. pkt. 3.2.2. Kendelsen vil alene forenkle fremgangsmåden ved telefonaflytning og teleoplysning, idet politiet på grundlag af én retskendelse løbende – inden for den periode, som kendelsen omfatter – vil kunne iværksætte aflytning og teleoplysning også af telefonnumre, som ikke er særskilt nævnt i kendelsen (frem for at skulle indhente en ny retskendelse for hvert nyt telefonnummer).

Det foreslås, at politiet snarest muligt efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, skal underrette retten om de telefonnumre, som er blevet aflyttet, eller hvor der har været iværksat teleoplysning, og som ikke er anført i kendelsen. Hvis særlige forhold taler for det, foreslås underretning dog at skulle ske senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse. Underretningen foreslås at skulle indeholde en angivelse af de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte.

Politiets underretning til retten sker med henblik på, at retten herefter underretter den beskikkede indgrebsadvokat, jf. herom pkt. 3.2.7. Dette skal gøre det muligt for indgrebsadvokaten at tage stilling til, om spørgsmålet om lovligheden af indgrebet skal indbringes for retten, hvilket der foreslås adgang til.

Herved sikres der en adgang til kontrol ved domstolene med hensyn til de konkrete telefonnumre, som politiet har aflyttet eller indhentet teleoplysninger om på grundlag af en kendelse »på person«. Finder retten i den forbindelse, at der er foretaget et indgreb, som ikke burde være foretaget, foreslås det, at retten skal give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Der henvises til det foreslåede § 779 d, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.7. Beskikkelse og medvirken af indgrebsadvokat

3.2.7.1. Beskikkelse af indgrebsadvokat

Indgreb i meddelelshemmeligheden foretages ofte på et tidspunkt, hvor der endnu ikke er klarhed over, hvilken eller hvilke personer der kan mistænkes for den lovovertrædelse, som danner grundlag for indgrebet. Også i tilfælde, hvor mistanken er knyttet til en eller flere bestemte personer, vil sagen som regel være på et så indledende stadium, at de pågældende endnu ikke er blevet sigtet, og at der ikke er sket forsvarerbeskikkelse. Selv hvis en forsvarer er beskikket, vil forsvareren kunne være udelukket fra at deltage i rettens behandling af en begæring om indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. den færøske retsplejelovs § 748, stk. 2, 3. pkt.

Hvis der ikke medvirker en forsvarer, finder der ikke nogen kontradiktorisk forhandling sted, idet spørgsmålet om foretagelse af indgreb i meddelelshemmeligheden alene vil blive forelagt retten af anklagemyndigheden. Det bemærkes, at indgreb i meddelelshemmeligheden vil blive foretaget hemmeligt og altså uden mulighed for, at de personer, som indgrebet rammer, kan protestere og gøre deres synspunkter gældende. Dette vil også medføre, at appel af rettens afgørelse er udelukket, hvis retten imødekommer politiets begæring, idet der ikke er nogen til at iværksætte en sådan appel.

Det foreslås på den baggrund, at der – i det væsentlige i overensstemmelse med den gældende praksis på Færøerne, jf. pkt. 3.1 – indføres regler om, at der, inden retten træffer afgørelse om et indgreb i meddelelshemmeligheden, skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører (en indgrebsadvokat), og at advokaten skal have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse.

Der vil kun skulle beskikkes én advokat i hver sag, selv om indgrebet vil ramme flere personer. Advokaten vil skulle varetage interesserne ikke blot hos den eller de mistænkte, men også hos indehaverne af de telefoner eller lokaler mv., der aflyttes, samt hos alle de personer, der mere eller mindre tilfældigt kommer til at udtale sig igennem en telefon, der aflyttes, eller som på anden måde bliver berørt af indgrebet.

I sager om overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv. gør der sig særlige hensyn gældende. Det foreslås derfor, at advokaten i sager om overtrædelse af disse bestemmelser beskikkes fra en særlig kreds af advokater, som foreslås at skulle bestå af en eller flere advokater, som justitsministeren antager for Færøerne til at behandle sagerne. Advokaterne forudsættes at have opnået den nødvendige sikkerhedsgodkendelse.

Det må antages, at der vil gå mange år mellem hver gang, der forekommer en sag af denne karakter, og sikkerhedsgodkendelse af de pågældende advokater indebærer en række kontrolopgaver. Det foreslås derfor, at det ikke skal være et krav, at de pågældende advokater har bopæl eller kontor på Færøerne. Det vil efter forslaget også være muligt helt eller delvis at antage de samme advokater, som er godkendt til disse sager i Danmark, til at varetage opgaverne på Færøerne.

Det foreslås, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om disse advokater, herunder om vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål.

Der henvises til den foreslåede § 779 e, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.7.2. Indgrebsadvokatens beføjelser og forpligtelser

Det foreslås, at de regler, der gælder for beskikkede forsvarere, i vidt omfang skal gælde tilsvarende for den beskikkede indgrebsadvokat. Således foreslås det, at bestemmelserne i den færøske retsplejelovs kapitel 66 om beskikkede forsvarere og § 746, stk. 1, om rettens afgørelse af tvistigheder om forsvarerens beføjelser, herunder om begæringer fra forsvareren om foretagelse af yderligere efterforskningskridt, samt bestemmelserne i kapitel 91 og 92 om sagsomkostninger og rettergangsboeder skal finde tilsvarende anvendelse på den beskikkede indgrebsadvokat.

På enkelte punkter foreslås det, at der skal gælde andre regler for beskikkede indgrebsadvokater end for beskikkede forsvarere.

Således foreslås det, at indgrebsadvokaten skal underrettes om alle retsmøder under sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med politiets materiale. Herved sikres indgrebsadvokatens adgang til at gøre sin indflydelse gældende i alle sager, hvor der efter lovforslaget skal beskikkes en indgrebsadvokat.

Det foreslås endvidere, at indgrebsadvokaten skal være berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, foreslås det, at spørgsmålet herom på begæring af advokaten skal indbringes for retten af politiet til afgørelse.

Af hensyn til hemmeligholdelse af oplysningerne i sagen foreslås det, at advokaten ikke må give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Advokaten må således hverken sætte sig i forbindelse med den eller de mistænkte personer eller med indehaveren af den omhandlede telefon mv.

Herudover foreslås det af diskretionshensyn, at den beskikkede indgrebsadvokat ikke må give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

På det tidspunkt, hvor der bliver spørgsmål om indgreb i meddelelseshemmeligheden, vil der sjældent være beskikket forsvarer for den eller de mistænkte. Når forsvarerbeskikkelse senere bliver aktuel, vil det ikke sjældent være praktisk at lade den tidligere beskikkede indgrebsadvokat, der kender sagen, varetage hvervet som beskikket forsvarer. Undertiden vil dette imidlertid støde på principielle eller konkrete betænkeligheder, enten fordi de interesser, som den pågældende har varetaget som indgrebsadvokat, adskiller sig fra de interesser, som forsvareren specielt skal varetage, eller fordi den pågældende som indgrebsadvokat er blevet bekendt med oplysninger, som det er betænkeligt, at forsvareren er bekendt med.

Derfor foreslås det, at der gives retten adgang til at træffe bestemmelse om, at den beskikkede indgrebsadvokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet. Begæring om, at retten træffer sådan bestemmelse, vil kunne fremsættes af anklagemyndigheden.

Der henvises til den foreslåede § 779 f, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.8. Praktisk gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden

Den praktiske gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden, efter at rettens kendelse er afsagt, foreslås i alle tilfælde henlagt til politiets foranstaltning og ansvar.

Det foreslås herunder, at politiet får kompetence til at foretage selve den fysiske brevåbning. De gældende regler i den færøske retsplejelovs § 786, stk. 1, og § 791, hvorefter de af postvæsenet tilbageholdte breve skal udleveres til retten, der iværksætter selve åbningen, må anses for at være uden væsentlig værdi som retsgaranti for borgerne, hvorfor reglerne ikke foreslås videreført.

Med lovforslaget indføres der i stedet en ordning, hvor indgrebsadvokaten og forsvareren – hvis en sådan findes på dette stadium af sagen – skal have adgang til at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser, hvis advokaten eller forsvareren fremsætter begæring herom, medmindre åbningen ikke kan udsættes. Herved opretholdes der en mulighed for kontrol med brevåbningen.

Telenet- og teletjenesteudbydere medvirken vil være nødvendig, når der skal foretages telefonaflytning, teleoplysning og udvidet teleoplysning, og postvirksomheders medvirken vil være nødvendig til tilbageholdelse af forsendelser, der skal gøres til genstand for brevåbning.

Det foreslås, at der i den færøske retsplejelov indføres en bestemmelse om, at det påhviler telenet- og teletjenesteudbydere og postvirksomheder at bistå politiet ved gennemførelsen af indgreb i meddelelseshemmeligheden, herunder ved at etablere aflytning af telefonsamtaler mv., ved at give oplysninger i forbindelse med teleoplysning og udvidet teleoplysning samt ved at tilbageholde og udlevere forsendelser mv.

Det foreslås i den forbindelse, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om økonomisk godtgørelse til disse telenet- og teletjenesteudbydere og postvirksomheder for udgifter i forbindelse med bistand til politiet til gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Oplysninger om bl.a. datakommunikationsadresser som f.eks. IP-adresser og e-mail-adresser vil ofte være af afgørende betydning for politiets efterforskning.

Politiet bør derfor – på samme måde som i Danmark – have adgang til sådanne oplysninger, uden at betingelserne for edition skal være opfyldt, jf. dog nedenfor om dynamiske IP-adresser mv. Det foreslås derfor, at udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til slutbrugere på begæring af politiet skal udlevere oplysninger, der identificerer en slutbrugers adgang til elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester.

Det bemærkes, at denne adgang for politiet alene vil omfatte statistiske oplysninger. Udlevering af dynamiske IP-adresser mv. vil kræve, at betingelserne for edition er opfyldt.

Herudover foreslås der en bemyndigelse til at fastsætte regler om telenet- og teletjenesteudbydere praktiske bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddelelshemmeligheden. For så vidt angår baggrunden herfor henvises der til pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 35 fremsat den 13. december 2001, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 854-857, vedrørende den tilsvarende bemyndigelse i den danske retsplejelov.

Efter den foreslåede bemyndigelse vil der f.eks. kunne fastsættes regler, der sikrer politiet mulighed for at kunne komme i kontakt med teleselskaberne hele døgnet. Der vil også kunne opstilles regler om sikkerhedsgodkendelse af personale. Regler, der fastsættes i medfør af bemyndigelsen, vil ikke kunne være mere vidtgående, end formålet tilsiger.

Det bemærkes, at pligten for telenet- og teletjenesteudbydere til konkret at bistå politiet ved gennemførelse af indgreb i meddelelshemmeligheden vil skulle forstås inden for rammerne af de generelle krav, der i eller i medfør af lovgivningen om telekommunikation stilles til udbydernes tekniske udstyr og systemer.

Området telekommunikation er overtaget af de færøske myndigheder som særanliggende. Derfor vil eventuelle ændringer af telekommunikationslovgivning som følge af de foreslåede bestemmelser om indgreb i meddelelshemmeligheden i givet fald skulle foretages af de færøske myndigheder, og eventuelle regler om pligt for telenet- og teletjenesteudbydere til at indrette deres udstyr og systemer sådan, at indgreb i meddelelshemmeligheden i praksis kan gennemføres, vil i givet fald også skulle fastsættes af de færøske myndigheder.

Der henvises til de foreslåede §§ 779 g og 779 i, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.9. Tilfældighedsfund

Ved »tilfældighedsfund« forstår oplysninger, som politiet får ved et indgreb i meddelelshemmeligheden, om en kriminalitet, der ikke kunne have dannet grundlag for det indgreb, der bragte oplysningerne for dagen.

Begrebet har visse lighedspunkter med problemet om, hvorvidt politiet kan anvende ulovligt tilvejebragte beviser som led i strafforfølgningen. Det må dog understreges, at tilfældighedsfund begrebsmæssigt er lovligt tilvejebragte beviser, idet det ved drøftelserne om tilfældighedsfund hele tiden forudsættes, at det indgreb, der har bragt oplysningerne frem, er lovligt iværksat. Er dette ikke tilfældet, er man uden for spørgsmålet om tilfældighedsfund og inde i spørgsmålet om ulovligt tilvejebragte beviser.

Tilfældighedsfund kan anvendes på to forskellige måder: De kan anvendes som led i politiets eget interne arbejde med efterforskningen, og de kan anvendes som bevis i retten.

Den første anvendelsesform – anvendelse i efterforskningen – finder sted, når politiet på grundlag af en under f.eks. telefonaflytning tilfældigt modtaget oplysning om, hvem der har begået f.eks. et indbrudstyveri, og hvor kosterne befinder sig, iværksætter afhøring af den pågældende og ransagning af det sted, hvor kosterne er gemt. Som led i efterforskningen kan politiet foreholde den mistænkte indholdet af tilfældighedsfundet, f.eks. en båndoptagelse af en telefonsamtale, hvor den mistænkte selv eller andre taler om tyveriet.

Det foreslås, at politiet, hvis det ved et indgreb i meddelelshemmeligheden får oplysning om en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter reglerne om kriminalitetskravet, jf. pkt. 3.2.2.4.1 og 3.2.2.4.2, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet, kan anvende denne oplysning som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse.

Ofte vil politiets efterforskning tilvejebringe andre beviser eller ligefrem resultere i, at den mistænkte erkender sig skyldig, og at sagen kan fremmes som tilståelsessag, uden at der bliver behov for at anvende selve tilfældighedsfundet som bevis i retten. I nogle tilfælde, hvor den mistænkte fastholder sin uskyld, og hvor der ikke som led i politiets øvrige efterforskning, f.eks. ved afhøringer af vidner eller ved fund af fingeraftryk på kosterne, er tilvejebragt tilstrækkeligt bevis for den mistænkte skyld, opstår spørgsmålet om at anvende selve tilfældighedsfundet – f.eks. en optagelse eller afskrift af en telefonsamtale – som bevis i retten.

Det foreslås, at tilfældighedsfund kun må anvendes som bevis i retten under nærmere angivne betingelser og kun med rettens forudgående tilladelse.

Det foreslås, at det for det første skal være et krav for at anvende tilfældighedsfundet som bevis i retten, at der ikke er andre efterforskningsskridt, som vil være egnede til at sikre bevis i sagen. For det andet foreslås det som betingelse, at tilfældighedsfundet skal angå en alvorligere lovovertrædelse, dvs. en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover. Denne betingelse skal sikre, at den kriminalitet, som tilfældighedsfundet vedrører, ikke er så bagatelagtig, at det ville kunne være urimeligt at anvende tilfældighedsfundet som bevis. For det tredje foreslås det som betingelse, at retten skal finde det ubetænkeligt, at oplysningerne anvendes som bevis.

Der henvises til den foreslåede § 779 k, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.10. Underretning om foretagne indgreb

Indgreb i meddelelshemmeligheden foretages som nævnt hemmeligt. Det foreslås imidlertid, at der efter afslutningen af et indgreb som udgangspunkt skal gives underretning om det foretagne indgreb.

Ved indgreb i meddelelshemmeligheden i form af udvidet teleoplysning indhentes der oplysninger om alle telefoner, der i et givet område og inden for et bestemt tidsrum har benyttet en bestemt sendemast. Hvis der skulle gælde en underretningspligt ved sådanne indgreb, ville der skulle gives underretning til et stort antal personer. Hertil kommer, at den utilsigtede krænkelse af en større personkreds, der uden at have forbindelse med den konkrete forbrydelse af tekniske årsager bliver omfattet af udvidet teleoplysning, er af relativt beskeden karakter.

Det foreslås på denne baggrund, at der ved udvidet teleoplysning ikke skal gives underretning om indgrebet til indehaverne af de pågældende telefoner mv.

I de tilfælde, hvor der vil skulle gives underretning om foretagne indgreb, foreslås det, at underretningen gives af retten på Færøerne.

Ved telefonaflytning og teleoplysning foreslås det, at underretning skal gives til indehaveren af den pågældende telefon. Der vil derimod ikke skulle ske underretning til de enkeltpersoner, der har ført de konkret aflyttede telefonsamtaler. Dette ville i vidt omfang være praktisk umuligt og i øvrigt ganske uoverkommeligt.

Ved anden aflytning (rumaflytning) foreslås det, at underretning skal gives til den, der har rådighed over det sted eller det lokale, hvor aflytningen har fundet sted.

Ved brevåbning og brevstandsning, hvor tilladelsen i de fleste tilfælde nok efter kendelsens ordlyd ofte vil vedrøre alle forsendelser til en bestemt adressat, men hvor indgrebet reelt kun vil ramme enkelte forsendelser, idet alle de forsendelser, der er uden politimæssig interesse, vil blive videreeksperederet uåbnet, foreslås det, at underretning skal ske til afsenderen eller modtageren af de konkrete forsendelser, der reelt har været ramt af indgrebet. Ved denne udformning af underretningspligten er der taget hensyn til, at afsenderen ofte vil være ukendt, og at andre forhold kan gøre underretning til enten afsender eller modtager umulig.

For så vidt angår underretningens indhold henvises der til bemærkningerne til det foreslåede § 779 j, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 6).

Underretning skal efter lovforslaget gives snarest muligt, idet politiet dog vil have en frist på 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, til at fremsætte begæring om unkladelse af eller udsættelse med underretning (jf. straks nedenfor). Det foreslås, at en genpart af underretningen skal sendes til den beskikkede indgrebsadvokat, jf. herom pkt. 3.2.7.

Det foreslås, at retten i nærmere angivne tilfælde efter begæring fra politiet kan beslutte, at underretning skal unklades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum.

Retten foreslås for det første at kunne unklade eller udsætte underretning, hvis underretning vil være til skade for efter-

forskningen. Der vil navnlig være behov herfor i forbindelse med efterforskning af sager om kriminalitet af mere organiseret eller systematisk karakter, hvor selve oplysningen om indgrebet vil være ødelæggende for efterforskningen.

For det andet foreslås det, at retten kan unklade eller udsætte underretning, hvis underretning vil være til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelshemmeligheden. Der vil ofte være behov herfor ved efterforskning inden for organiserede kriminelle miljøer som f.eks. rockergrupper. Det vil navnlig være tilfældet, hvis selve oplysningen om, at der har været foretaget et tvangsindgreb mod en person inden for miljøet, vil afsløre for den kriminelle gruppe, at politiet har opmærksomheden rettet mod dem og dermed vanskeliggøre efterforskningen af anden alvorlig kriminalitet. Det vil dog som nævnt være en betingelse, at den kriminalitet, som den anden efterforskning vedrører, i sig selv kunne danne grundlag for et indgreb i meddelelshemmeligheden.

Det vil kunne skabe betydelige problemer for politiets fremtidige efterforskningsmuligheder, hvis fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder spredes i kriminelle miljøer.

Det foreslås bl.a. på den baggrund for det tredje, at retten kan unklade eller udsætte underretning, hvis hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt taler imod underretning.

Det bemærkes, at det følger af det almindeligt gældende proportionalitetsprincip, at hvis formålet med at unklade at give underretning kan varetages ved at udsætte underretningen i et nærmere fastsat tidsrum, vil dette skulle foretrækkes frem for helt at unklade underretning.

Det foreslås, at den beskikkede indgrebsadvokat skal have lejlighed til at udtale sig, inden beslutning om udsættelse med eller unkladelse af underretning træffes.

Den foreslåede ordning er i øvrigt udformet således, at indgrebsadvokaten ved udløbet af den periode, for hvilken indgrebet har været tilladt, skal have meddelelse enten om, at politiet har begæret forlængelse af indgrebet, eller om, at underretning om indgrebet er givet, eller at der er fremsat begæring om unkladelse af eller udsættelse med underretning. Ved dette system gives der advokaten mulighed for at føre kontrol med, at underretning bliver korrekt givet i de tilfælde, hvor dette skal ske.

Der henvises til den foreslåede § 779 j, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.11. Tilintetgørelse af indsamlet materiale

Det foreslås, at båndoptagelser, fotokopier eller anden gengivelse af det, der ved indgrebet er kommet til politiets kendskab, skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse

mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, eller hvis påtale senere opgives.

Hvis der derimod rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, vil det ved indgrebet tilvejebragte, relevante materiale skulle opbevares sammen med sagens øvrige akter.

Hvis materialet er uden relevans, f.eks. uvedkommende telefonsamtaler, eller hvis materialet hidrører fra indgreb, der ikke har ført til, at nogen sigtes, eller fra indgreb i sager, hvor påtale senere opgives, vil materialet derimod skulle tilintetgøres.

Det foreslås, at politiet skal underrette den beskikkede indgrebsadvokat, jf. herom pkt. 3.2.7, når tilintetgørelse har fundet sted.

Med hensyn til det materiale, som efter det anførte skal tilintetgøres, foreslås det dog, at der skal være adgang for retten til efter begæring fra politiet at beslutte, at tilintetgørelse skal undlades eller udsættes i et nærmere bestemt tidsrum, hvis materialet fortsat er af efterforskningsmæssig betydning.

Dette vil kunne være tilfældet, hvis undersøgelserne vedrørende den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, ikke er afsluttet, eller hvis der ved indgrebet i form af tilfældighedsfund, jf. pkt. 3.2.9, er fremkommet oplysninger om andre lovovertrædelser.

Inden der træffes beslutning om undladelse af eller udsættelse med tilintetgørelse af materialet, skal der efter forslaget være givet den beskikkede indgrebsadvokat lejlighed til at udtale sig.

Den foreslåede ordning er i øvrigt – for at lette advokatens kontrol med, at tilintetgørelse finder sted i de tilfælde, hvor dette skal ske – udformet således, at advokaten skal modtage meddelelse enten om, at tilintetgørelse har fundet sted, eller om, at der er fremsat begæring om undladelse af eller udsættelse med tilintetgørelse.

Dog foreslås det, at domstolskontrol med undladelse af tilintetgørelse ikke skal omfatte materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 eller §§ 111-115 eller 118. Det skyldes, at efterforskning vedrørende overtrædelser af disse bestemmelser om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv. på flere punkter er af særegen karakter.

Som det fremgår af pkt. 3.2.3, foreslås det, at der ikke må foretages telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som efter den færøske retsplejelovs § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne. Er der alligevel foretaget indgreb i den mistænkte forbindelse med sådanne personer, foreslås det, at materialet straks skal tilintetgøres.

Dog foreslås det, at dette ikke skal gælde, hvis materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse for strafbart forhold mod den omhandlede person, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende, jf. den færøske retsplejelovs § 730, stk. 3, og § 736.

Der henvises til den foreslåede § 779 m, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

4. Telenet- og teletjenesteudbydere hastesikring af elektroniske data

4.1. Gældende ret

Den færøske retsplejelov indeholder i § 785 regler om edition. Efter stk. 1 kan retten pålægge den person eller offentlige myndighed, der har rådighed over dokumenter eller andre ting af den i § 782 nævnte art – dvs. dokumenter mv., som antages at være af betydning som bevismidler eller at burde konfiskeres, eller som ved en forbrydelse er fravendt nogen, af hvem de kan kræves tilbage – at forevise eller udlevere dokumenterne mv., medmindre der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som vedkommende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. §§ 169-172 (vidnefritagelse og vidneudelukkelse). Bestemmelsen omfatter kun indgreb mod ikke-sigtede.

Som det fremgår, kan editionspligt bl.a. pålægges med hensyn til dokumenter mv., der antages at være af betydning som bevismidler. Bestemmelsen finder anvendelse, selv om de dokumenter mv., der ønskes forevist eller udleveret, kun findes i elektronisk form.

Bestemmelse om fremlæggelse af dokumentet mv. træffes af retten, efter at den, der har rådighed over det pågældende dokument mv., har haft lejlighed til at udtale sig, jf. § 785, stk. 2. Undlader den pågældende uden lovlige grund at efterkomme pålægget, finder bestemmelsen i § 178 (om foranstaltninger over for modvillige vidner) tilsvarende anvendelse, jf. § 785, stk. 3.

Edition er kun en mulighed, hvis det, der ønskes forevist eller udleveret, fortsat er i behold. Tilsvarende er indgreb i meddelelseshemmeligheden med hensyn til f.eks. lagrede teleeplysninger kun en mulighed, hvis oplysningerne fortsat findes, når indgrebet gennemføres.

Den færøske retsplejelov giver ikke politiet mulighed for at sikre den foreløbige tilstedeværelse af dokumenter mv. med henblik på senere udlevering eller forevisning, hvis der er grundlag herfor efter retsplejelovens regler om edition og indgreb i meddelelseshemmeligheden.

4.2. Foreslået ordning

It-udviklingen, herunder navnlig udviklingen af internettet, indebærer betydelige muligheder for øgede kriminelle aktiviteter. Skal disse nye muligheder for øget kriminalitet imødegås, kræver det en styrkelse af politiets efterforskningsmuligheder på området. Dette lovforslag indeholder i over-

ensstemmelse hermed en række bestemmelser, der tilsigter en styrkelse af politiets efterforskningsmidler.

Når det drejer sig om en effektiv bekæmpelse af it-kriminalitet, er det imidlertid ikke alene et spørgsmål om at sikre adgangen til de data, der udveksles elektronisk, men i vidt omfang også et spørgsmål om at sikre, at de pågældende data fortsat er til stede, når de kan være af betydning for politiets efterforskning.

Det foreslås derfor, at politiet som led i en efterforskning, hvor elektronisk bevismateriale kan være af betydning, får mulighed for at meddele udbydere af telenet eller teletjenester pålæg om at foretage hastesikring af elektroniske data, herunder trafikdata. Dette vil omfatte alle typer af elektroniske data, herunder indholdsdata, trafikdata og øvrige elektroniske data, f.eks. kundeoplysninger.

Et pålæg om hastesikring vil ikke i sig selv give politiet adgang til oplysningerne. Der er alene tale om at sikre, at de pågældende oplysninger i en kort periode beskyttes mod f.eks. at blive ændret eller slettet, således at de eventuelt på et senere tidspunkt vil kunne udleveres til politiet. Politiet vil kun kunne kræve oplysningerne udleveret, hvis der er grundlag herfor efter den færøske retsplejelovs øvrige regler, dvs. de foreslåede regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden og reglerne om edition.

Det foreslås, at et pålæg om hastesikring alene skal kunne omfatte elektroniske data, som opbevares på det tidspunkt, hvor pålægget meddeles, og at det i pålægget skal anføres, hvilke data der skal sikres, og i hvilket tidsrum de skal sikres (sikringsperioden). Det foreslås endvidere, at pålægget skal afgrænses til alene at omfatte de data, der skønnes nødvendige for efterforskningen, og at sikringsperioden skal være så kort som mulig og ikke kan overstige 90 dage. Det foreslås i den forbindelse, at et pålæg ikke kan forlænges.

Det foreslås herudover, at det skal påhvile udbydere af telenet eller teletjenester som led i hastesikringen uden ugrundet ophold at videregive trafikdata om andre telenet- eller teletjenesteudbydere, hvis net eller tjenester har været anvendt i forbindelse med den elektroniske kommunikation, som kan være af betydning for efterforskningen.

Formålet hermed er at give politiet mulighed for at identificere og pålægge hver enkelt udbyder af telenet eller teletjenester at sikre trafikdata i tilfælde, hvor der anvendes flere udbydere af telenet eller teletjenester. De oplysninger, som udbydere af telenet eller teletjenester efter bestemmelsen vil skulle videregive til politiet, er alene oplysninger om de elektroniske stier, som føres fra den pågældende udbyder til en eller flere andre udbydere.

Justitsministeriet har ikke fundet grundlag for at angive en bestemt frist, inden for hvilken en udbyder af telenet eller teletjenester skal videregive trafikdata, der sætter politiet i stand til at identificere andre udbydere involveret i den kommunikation, som efterforskningen angår. Med henblik på at

sikre, at øjemedet ikke forspildes, foreslås det imidlertid, at videregivelsen skal ske »uden ugrundet ophold«.

Der henvises til den foreslåede § 779 h, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

5. Observation med optisk udstyr

5.1. Gældende ret

Der findes ikke i den færøske retsplejelov bestemmelser, der særligt regulerer politiets adgang til at foretage observation. Det gælder, uanset om observationen foretages ved hjælp af et apparat, og uanset om der observeres på et frit tilgængeligt sted eller et sted, der ikke er frit tilgængeligt.

Efter den for Færøerne gældende straffelovs § 264 a straffes den, som uberettiget fotograferer personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Det samme gælder den, der ved hjælp af kikkert eller andet apparat uberettiget iagttager sådanne personer.

Politiet på Færøerne foretager imidlertid i dag som led i efterforskningen i et vist omfang observation. Dette sker i praksis efter politiets skøn, der dog er undergivet de generelle begrænsninger, der udspringer af proportionalitetsgrund-sætningen.

5.2. Foreslået ordning

Strafferetsplejeudvalget fandt i betænkning nr. 1298/1995, at observation med optisk udstyr på et ikke frit tilgængeligt sted har karakter af et indgreb i privatlivets fred, og at retsplejeloven derfor bør indeholde nærmere regler om dette efterforskningsmiddel. Dette er Justitsministeriet enig i, og det foreslås derfor, at der indføres regler i den færøske retsplejelov om sådan observation.

5.2.1. Inddeling af indgrebene

Da ikke alle former for observation på et ikke frit tilgængeligt sted med optisk udstyr kan anses for lige krænkende, foreslås indgrebene opdelt i forskellige kategorier, således at der kan fastsættes forskellige regler for de enkelte kategorier. Der er ved kategoriseringen lagt særlig vægt på følgende momenter: 1) Karakteren af den lokalitet, der konkret er tale om at observere, 2) placeringen af det apparat, der skal anvendes i det konkrete tilfælde, og 3) karakteren af det apparat, der bliver tale om at anvende.

Indgrebene foreslås på den baggrund opdelt på følgende måde:

- kvalificeret observation: Observation af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, ved hjælp af et apparat.
- Mere kvalificeret observation: Observation af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, såfremt observationen foretages ved hjælp af et fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat.

- Særlig kvalificeret observation: Observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andre husrum, såfremt observationen foretages ved hjælp af et apparat, der anvendes i boligen eller husrummet, eller et fjernbetjent eller automatisk virkende apparat.

Ved mere kvalificeret og særlig kvalificeret observation, hvor der foreslås at skulle gælde krav om retskendelse, jf. pkt. 5.2.3, vil retskendelsen – i tilfælde, hvor indgrebet for at kunne gennemføres forudsætter, at politiet skaffer sig adgang til og opsætter overvågningsudstyr på den lokalitet, som indgrebet angår – som nødvendig konsekvens indebære, at politiet kan skaffe sig adgang til lokaliteten og opsætte det pågældende udstyr.

Der henvises i øvrigt til betænkning nr. 1298/1995 side 89-94.

Uden for de ovennævnte kategorier falder observation af personer på frit tilgængeligt sted og observation af personer på ikke frit tilgængeligt sted uden anvendelse af optisk udstyr (ikke-kvalificeret observation). Disse former for observation vil ikke være omfattet af lovforslagets bestemmelser.

5.2.2. Betingelserne for observation med optisk udstyr

Særlig kvalificeret observation er en foranstaltning af lige så intens og indgribende karakter som indgreb i meddelelshemmeligheden i form af rumaflytning, jf. herom pkt. 3.2.1.3. Derfor bør betingelserne for at iværksætte særlig kvalificeret observation ligge på samme niveau som betingelserne for rumaflytning.

Det foreslås derfor, at særlig kvalificeret observation kun må foretages, hvis efterforskningen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsættelig overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.) eller en overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs § 124, stk. 2 (befrielse mv. af en anholdt, fængslet eller tvangsanbragt person), § 125 (unddragelse af nogen fra strafforfølgning mv.), § 127, stk. 1 (unddragelse fra krigstjeneste mv.), § 193, stk. 1 (omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler mv.), § 266 (trusler) eller § 281 (afpresning) eller en overtrædelse af § 59, stk. 5 (menneskesmugling) i udlændingeloven som sat i kraft for Færøerne.

Samtidig foreslås det – i overensstemmelse med de foreslåede regler om rumaflytning, jf. pkt. 3.2.2.4.2 – at det skal være en betingelse for at foretage særlig kvalificeret observation, at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Desuden foreslås det, at indgrebet skal være af afgørende betydning for efterforskningen.

Det foreslås endvidere, at det skal være en betingelse for særlig kvalificeret observation, at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet.

Der bør ikke stilles samme meget strenge krav til foretagelse af *kvalificeret* og *mere kvalificeret observation*, da krænkelser af privatlivets fred i disse situationer typisk ikke vil være lige så intensiv.

Det foreslås, at *kvalificeret observation* kun må anvendes, hvis efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf. Observation på et ikke frit tilgængeligt sted ved hjælp af optisk udstyr vil således ikke kunne anvendes som efterforskningsmiddel vedrørende lovovertrædelser, der alene kan medføre bødestraf.

Det foreslås herudover som betingelse for at foretage kvalificeret observation, at indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

For så vidt angår *mere kvalificeret observation* foreslås det, at efterforskningen skal vedrøre en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover. I øvrigt foreslås samme betingelser som for kvalificeret observation.

Der foreslås ingen nærmere krav til eller beskrivelse af styrken til mistanke mod bestemte personer ved *de forskellige kategorier af observation*, idet observation ikke nødvendigvis vil være rettet mod en mistænkt. Det vil være tilstrækkeligt, at der er mistanke om, at en forbrydelse er begået eller forsøges begået. Det vil således ikke nødvendigvis være en mistænks bolig eller lignende, der skal observeres.

Som nævnt ovenfor foreslås det ved særlig kvalificeret observation, at der skal være bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet.

Endelig foreslås der – som ved indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.2.6, og de øvrige foreslåede indgreb – indført en bestemmelse om proportionalitet, hvorefter observation ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelser og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Der henvises til de foreslåede § 779 n, stk. 1-3 og 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

5.2.3. Kompetence og fremgangsmåde ved indgrebet

Kompetencen til at træffe beslutning om *kvalificeret observation* foreslås placeret hos politiet.

Derimod foreslås det, at kompetencen til at træffe bestemmelse om *mere kvalificeret* og *særlig kvalificeret observation* – som ved indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.4 – henlægges til retten, der foreslås at skulle træffe afgørelse ved kendelse. I kendelsen skal retten efter forslaget angive det sted eller den bolig eller andet husrum, som indgrebet angår. Det foreslås endvidere, at retten i kendelsen

skal anføre de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Desuden foreslås det, at kendelsen til enhver tid kan omgøres.

Herudover foreslås det, at de regler, der for så vidt angår indgreb i meddelelseshemmeligheden foreslås om tidsfrist for indgrebet, jf. pkt. 3.2.5, indgreb »på øjemedet«, jf. pkt. 3.2.4, beskikkelse og medvirken af en indgrebsadvokat, jf. pkt. 3.2.7, beskyttelse af kommunikation med særlige personer, jf. pkt. 3.2.3, tilfældighedsfund, jf. pkt. 3.2.9, tilintetgørelse af indsamlet materiale, jf. pkt. 3.2.11, og underretning om foretagne indgreb, jf. pkt. 3.2.10, skal finde tilsvarende anvendelse på mere kvalificeret og særlig kvalificeret observation. Underretning om et foretaget indgreb foreslås at skulle gives til den, der har rådighed over det sted eller den bolig eller andet husrum, hvor observationen er foretaget.

Efter karakteren af *kvalificeret observation* findes der ikke anledning til ved sådan observation at foreslå regler om underretning om foretagne indgreb mv.

Der henvises til de foreslåede § 779 n, stk. 6-8, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

5.2.4. Betydningen af samtykke fra tredjemand

Observation kan tænkes iværksat med hensyn til lokaliteter, som en ikke-mistænkt har rådighed over, og der opstår derfor spørgsmål om virkningen af et eventuelt samtykke fra den tredjemand, der har rådighed over det ikke frit tilgængelige sted.

I de tilfælde, hvor *den forurettede* ved den lovovertrædelse, som efterforskningen angår, har rådighed over den lokalitet, hvor politiet ønsker at observere, forekommer det rimeligt, at forurettede kan meddele tilladelse til, at politiet observerer i den pågældendes lokalitet i samme omfang, som forurettede selv ville kunne foretage observationer.

Hvis f.eks. en mindre næringsdrivende gentagne gange er udsat for tyveri fra sit lager, kan det være nærliggende at forsøge at få standset og opklaret disse tyverier ved videoovervågning af lageret. I denne situation er der næppe tvivl om, at den næringsdrivende selv kan etablere en sådan overvågning, og den næringsdrivende bør derfor også kunne anmode politiet om bistand til det samme.

Det foreslås derfor, at observation af et ikke frit tilgængeligt sted, som den, der angiver at være forurettet ved lovovertrædelsen, har rådighed over, ikke skal være omfattet af de foreslåede regler om observation, hvis den pågældende meddeler skriftligt samtykke til observationen.

Lovforslaget regulerer ikke, om politiets observation af et ikke frit tilgængeligt sted, som alene sker på grundlag af forurettedes samtykke – og ikke med hjemmel i de foreslåede regler om observation – kan foregå hemmeligt. Lovgivningen om tv-overvågning – der er et færøsk særanliggende – vil således kunne regulere dette spørgsmål, eksempelvis i

form af et skiltnings- eller oplysningskrav med hensyn til tv-overvågning af arbejdspladser.

Når den, der har rådighed over den lokalitet, som ønskes observeret, *ikke er den forurettede* ved den lovovertrædelse, som efterforskningen angår, er der ikke på samme måde forhold, der tilsiger, at samtykke fra den pågældende bør føre til, at de foreslåede regler ikke skal gælde. I disse tilfælde vil de foreslåede betingelser for at foretage observation således skulle være opfyldt, og der vil for så vidt angår mere kvalificeret og særlig kvalificeret observation gælde krav om retskendelse.

Der henvises til det foreslåede § 779 n, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

6. Teleobservation

6.1. Gældende ret

Den færøske retsplejelov indeholder ikke regler om politiets mulighed for at foretage såkaldt teleobservation, dvs. foretage observation af en mistænkt via oplysninger om, hvor vedkommendes mobiltelefon befinder sig.

6.2. Foreslået ordning

6.2.1. Indgreb i form af teleobservation

Ved teleobservation forstås indhentelse af oplysninger, der gør det muligt løbende at stedfæste en mobiltelefon, når mobiltelefonen er tændt. Det vil navnlig dreje sig om oplysninger om, hvilke mobiltelefonmaster den pågældende mobiltelefon er i forbindelse med ved opdateringer, hvilken celle der er anvendt ved opdateringen, samt – ved mobiltelefonens anvendelse til kommunikation – oplysninger om, i hvilken afstand fra masten mobiltelefonen befinder sig.

Teleobservation kan siges at indebære, at anvendelsesområdet for det traditionelle efterforskningsmiddel observation – som udgør et vigtigt redskab i politiets efterforskning af straffbare forhold – bliver udvidet med den teknologiske udvikling inden for telekommunikation og de tekniske muligheder, der er med den nuværende mobiltelefoni.

Justitsministeriet finder derfor, at udbydere af telenet eller teletjenester bør være forpligtet til på baggrund af en observationskendelse fremadrettet (løbende) at udlevere oplysninger til politiet om lokaliseringen af en mobiltelefon.

Det foreslås på den baggrund, at der i den færøske retsplejelov indføres regler om teleobservation.

Det skal understreges, at indgrebet teleobservation alene vil omfatte en mobiltelefons lokaliseringsdata. Teleobservation vil derimod ikke give politiet mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af samtaler, der føres fra den pågældende mobiltelefon eller med indholdet af sms-beskeder mv., der sendes eller modtages via mobiltelefonen. Politiets adgang til at gøre sig bekendt med disse oplysninger vil væ-

re reguleret af de foreslåede regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.

Der henvises til den foreslåede § 779 o, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

6.2.2. Betingelserne for teleobservation

Ved fastlæggelse af betingelserne for at anvende teleobservation er det efter Justitsministeriets opfattelse nærliggende at tage udgangspunkt i de regler, der foreslås med hensyn til observation med optisk udstyr.

Selv om der kan siges at være lighedspunkter mellem de to indgreb, er der imidlertid også væsentlige forskelle, navnlig derved at der ved teleobservation ikke i praksis vil kunne sondres mellem, om den pågældende mobiltelefon befinder sig på et frit eller et ikke frit tilgængeligt sted, herunder i hus eller husrum, og derved, at de anvendte tekniske hjælpemidler ved teleobservation ikke varierer. Hertil kommer, at der ved teleobservation ikke foretages en egentlig iagttagelse af den mistænkte, og at dette derfor må anses som et indgreb af betydelig mindre intensitet end i hvert fald visse former for observation med optisk udstyr. Teleobservation har navnlig en ganske anden karakter end særlig kvalificeret observation, jf. pkt. 5.2.1.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør betingelserne for anvendelse af teleobservation på denne baggrund fastlægges således, at de svarer til de foreslåede betingelser for at anvende mere kvalificeret observation med optisk udstyr – dvs. observation rettet mod en person, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted ved anvendelse af fjernbetjent eller automatisk virkende kamera eller lignende, jf. pkt. 5.2.2.

Det foreslås således, at politiet kan anvende teleobservation, hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Herudover foreslås der – ligesom ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.2.6, og de øvrige foreslåede indgreb – indført en bestemmelse om proportionalitet. Det foreslås således, at teleobservation ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelser og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Der henvises til de foreslåede § 779 o, stk. 1 og 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

6.2.3. Kompetence og fremgangsmåde ved indgrebet

Det foreslås, at kompetencen til at træffe beslutning om at iværksætte teleobservation henlægges til retten, der foreslås at skulle træffe afgørelse ved kendelse. I kendelsen skal retten efter forslaget som udgangspunkt angive den mobiltelefon, som indgrebet angår. Det foreslås dog, at de regler, der

for så vidt angår indgreb i meddelelseshemmeligheden foreslås om kendelse »på person«, jf. pkt. 3.2.6.2, skal finde tilsvarende anvendelse ved teleobservation.

Det foreslås endvidere, at retten i kendelsen skal anføre de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Desuden foreslås det, at kendelsen til enhver tid kan omgøres.

Herudover foreslås det, at de regler, der for så vidt angår indgreb i meddelelseshemmeligheden foreslås om tidsfrist for indgrebet, jf. pkt. 3.2.5, indgreb »på øjemedet«, jf. pkt. 3.2.4, beskikkelse og medvirken af en indgrebsadvokat, jf. pkt. 3.2.7, tilintetgørelse af indsamlet materiale, jf. pkt. 3.2.11, samt underretning om foretagne indgreb, jf. pkt. 3.2.10, skal finde tilsvarende anvendelse på teleobservation. Underretning om foretaget teleobservation foreslås at skulle gives til indehaveren af den mobiltelefon, som indgrebet angår.

I lighed med, hvad der efter lovforslaget vil gælde for så vidt angår indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.8, foreslås det at skulle påhvile udbydere af telenet eller teletjenester at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation, herunder ved at give de lokaliseringsdata, der er omfattet af de foreslåede regler.

Denne pligt for telenet- og teletjenesteudbydere til konkret at bistå politiet vil skulle forstås inden for rammerne af de generelle krav, der i eller i medfør af lovgivningen om telekommunikation stilles til udbydernes tekniske udstyr og systemer.

Da området telekommunikation er overtaget af de færøske myndigheder som særanliggende, vil eventuelle ændringer af telekommunikationslovgivning som følge af de foreslåede bestemmelser om teleobservation i givet fald skulle foretages af de færøske myndigheder, og eventuelle regler om pligt for telenet- og teletjenesteudbydere til at indrette deres udstyr og systemer sådan, at teleobservation i praksis kan gennemføres, vil i givet fald også skulle fastsættes af de færøske myndigheder.

Der henvises til de foreslåede § 779 o, stk. 3-5, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

7. Dataaflæsning

7.1. Gældende ret

Dataaflæsning indebærer, at der – f.eks. gennem installering af særlige edb-programmer (»sniffer-programmer«) – uden den pågældendes vidende foretages løbende aflæsning af indholdet og anvendelsen af bestemte computere mv.

Den færøske retsplejelov indeholder ikke regler om dataaflæsning.

Ønsker politiet at gøre sig bekendt med indholdet eller anvendelsen af en computer mv., må politiet i dag gå frem ef-

ter den færøske retsplejelovs øvrige bestemmelser, herunder reglerne om ransgning og beslaglæggelse.

7.2. Foreslået ordning

7.2.1. Indgreb i form af dataaflæsning

Politiet kan i forbindelse med efterforskningen have behov for løbende at kunne registrere indholdet og anvendelsen af bestemte computere mv. Dette kan f.eks. være nødvendigt i forhold til en computer, som politiet har mistanke om anvendes til udfærdigelse af en »drejebog« for kriminelle aktiviteter, herunder terroraktioner. På samme måde kan politiet have behov for løbende at kunne aflæse oplysninger i computere mv., der f.eks. anvendes til fremstilling af falske pas, pengesedler eller andre falske dokumenter.

Det foreslås derfor, at politiet får mulighed for at foretage aflæsning af ikke offentligt tilgængelige oplysninger i et informationssystem (f.eks. en computer) ved hjælp af programmer eller andet udstyr, dvs. dataaflæsning.

Herefter vil politiet kunne anvende f.eks. »sniffer-programmer« eller andet udstyr med henblik på, at der løbende tilsendes politiet kopi af ikke offentligt tilgængelige oplysninger, herunder e-mail og andre indtastninger, i f.eks. en computer. Dataaflæsning vil ligeledes omfatte elektroniske meddelelser, som er sendt til den mistænkte, og som opbevares i computerens hukommelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at politiet også efter de foreslåede regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 3.2, vil kunne gøre sig bekendt med indholdet af elektroniske meddelelser, der sendes til eller fra computere mv., hvis betingelserne herfor er opfyldt. Hvis meddelelsen imidlertid sendes krypteret, kan politiet som udgangspunkt ikke få adgang til den under forsendelsen. Ved de foreslåede regler om dataaflæsning får politiet mulighed for at læse elektroniske meddelelser, der sendes fra en mistænkt via computer mv., før afsendelsen og dermed før der sker kryptering.

I øvrigt bemærkes det, at en retskendelse om dataaflæsning (jf. herom pkt. 7.2.3) også vil give politiet mulighed for at skaffe sig adgang til det pågældende edb-udstyr, hvis dette er nødvendigt for at installere det tekniske udstyr, der skal anvendes ved indgrebet.

Der henvises til den foreslåede § 779 p, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

7.2.2. Betingelserne for dataaflæsning

Betingelserne for indgreb i form af dataaflæsning foreslås udformet med udgangspunkt i bl.a. de betingelser, der foreslås for indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.2.

Det foreslås således som betingelse, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og at der er bestemte grunde til at antage, at det pågældende infor-

mationssystem anvendes af en mistænkt i forbindelse med planlagt eller begået kriminalitet.

Adgangen til at foretage dataaflæsning foreslås endvidere begrænset til efterforskningen af lovovertrædelser, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller en forsætlig overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.).

Herudover foreslås der – ligesom ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.2.6, og de øvrige foreslåede indgreb – at skulle gælde et proportionalitetskrav, således at dataaflæsning ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Der henvises til de foreslåede § 779 p, stk. 1 og 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

7.2.3. Kompetence og fremgangsmåde ved indgrebet

Det foreslås, at kompetencen til at træffe beslutning om at iværksætte dataaflæsning henlægges til retten, der foreslås at skulle træffe afgørelse ved kendelse. I kendelsen skal retten efter forslaget angive det informationssystem, som indgrebet angår. Det foreslås endvidere, at retten i kendelsen skal anføre de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Desuden foreslås det, at kendelsen til enhver tid kan omgøres.

Herudover foreslås det, at de regler, der for så vidt angår indgreb i meddelelseshemmeligheden foreslås om tidsfrist for indgrebet, jf. pkt. 3.2.5, indgreb »på øjemedet«, jf. pkt. 3.2.4, beskyttelse af kommunikation med særlige personer, jf. pkt. 3.2.3, beskikkelse og medvirken af en indgrebsadvokat, jf. pkt. 3.2.7, tilfældighedsfund, jf. pkt. 3.2.9, tilintetgørelse af indsamlet materiale, jf. pkt. 3.2.11, samt underretning om foretagne indgreb, jf. 3.2.10, skal finde tilsvarende anvendelse ved dataaflæsning. Underretning om foretaget dataaflæsning foreslås at skulle gives til den, der har rådighed over det informationssystem, som har været aflæst.

Der henvises til de foreslåede § 779 p, stk. 3 og 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

8. Forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation

8.1. Gældende ret

Den færøske retsplejelov indeholder ikke bestemmelser om, at politiet kan forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation.

Politiets forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation vil dog efter omstændighederne kunne foretages på grundlag af almindelige nødretlige betragtninger. Efter den for Færøerne gældende straffelovs § 14 straffes en

handling, der ellers ville være strafbar, ikke, når den var nødvendig til afværgelse af truende skade på person eller gods, og lovovertrædelsen måtte anses for at være af forholdsvis underordnet betydning. Afgørelsen af, om en handling, der ellers ville være strafbar, er straffri efter straffelovens § 14, beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

8.2. Foreslået ordning

8.2.1. Indgreb i form af forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation

Forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation vil i særlige situationer kunne være af afgørende betydning for, at politiet kan forhindre alvorlig kriminalitet, herunder eventuelle terrorhandlinger.

Det kan f.eks. være i et tilfælde, hvor Politiets Efterretnings-tjeneste har konkrete oplysninger om, at der vil blive begået en terrorhandling et bestemt sted med brug af bomber, der planlægges udløst via mobiltelefoner eller andet radioudstyr, og der derfor er afgørende grunde til at forstyrre eller afbryde telekommunikationen i det pågældende område med henblik på at forebygge et sådant terrorangreb.

Det foreslås på den baggrund, at der i den færøske retsplejelov – på samme måde, som det er sket i den danske retsplejelov – indføres en udtrykkelig hjemmel til, at politiet i særlige situationer kan forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et afgrænset område og tidsrum.

Der henvises til den foreslåede § 779 q, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

8.2.2. Betingelserne for at foretage indgreb

Det vil være en uundgåelig konsekvens af politiets forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, at en større personkreds i det pågældende område og det pågældende tidsrum bliver afskåret fra f.eks. at anvende mobiltelefoni. I lyset af den betydning, som bl.a. sådanne kommunikationsmidler i dag har for den almindelige befolkning, kan der således siges at være tale om et indgreb af betydelig praktisk og principiel rækkevidde.

Dette taler for, at der bør opstilles forholdsvis strenge betingelser for at iværksætte indgrebet, og at det kun bør kunne foretages under iagttagelse af almindelige principper om proportionalitet og under retlig kontrol.

Det foreslås på den baggrund som betingelse for politiets adgang til at forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et område, at der skal være afgørende grunde til det med henblik på at forebygge, at der i det pågældende område vil blive begået en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsættelig overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen

og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.), og som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Det foreslås endvidere, at der – som ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.2.6, og de øvrige foreslåede indgreb – skal gælde et krav om proportionalitet, således at indgrebet ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som indgrebet rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Der henvises til de foreslåede § 779 q, stk. 1 og 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

8.2.3. Kompetence og fremgangsmåde ved indgrebet

Det foreslås, at kompetencen til at træffe bestemmelse om forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation skal henhøre under retten, der foreslås at skulle træffe afgørelse ved kendelse. I kendelsen skal retten efter forslaget angive det område, som indgrebet angår, og de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Det foreslås endvidere, at det tidsrum, som indgrebet kan foretages i, skal fastsættes. Tidsrummet kan efter forslaget forlænges ved kendelse.

Der vil – som ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.4, og de øvrige foreslåede indgreb, der kræver retskendelse – kunne opstå situationer, hvor det er nødvendigt for politiet at forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation uden først at skulle afvente en retskendelse. Det foreslås derfor, at der også for så vidt angår forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation indføres adgang for politiet til at foretage indgreb »på øjemedet«.

Det foreslås herudover, at de regler, der for så vidt angår indgreb i meddelelseshemmeligheden foreslås om beskikelse og medvirken af en indgrebsadvokat, jf. pkt. 3.2.7, skal finde tilsvarende anvendelse ved forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation.

Derimod foreslås der – i modsætning til, hvad der vil gælde ved indgreb i meddelelseshemmeligheden – ikke regler om underretning om forstyrrelsen eller afbrydelsen af radio- eller telekommunikation til den personkreds, der omfattes af indgrebet, da dette i praksis ville være umuligt, fordi det ikke kan lade sig gøre at identificere, hvilke personer der har været berørt heraf.

Da området radio- og telekommunikation er overtaget af de færøske myndigheder som særanliggende, vil eventuelle ændringer af radio- og telekommunikationslovgivningen som følge af den foreslåede adgang for politiet til at forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i givet fald skulle foretages af de færøske myndigheder.

9. Tilblivelsen af de danske regler om videoafhøring af børn

Med dette lovforslag indsættes der regler om videoafhøring af børn i den færøske retsplejelov svarende til reglerne herom i den danske retsplejelov.

Om tilblivelsen og det overordnede indhold af den danske retsplejelovs regler om videoafhøring af børn kan følgende oplyses:

Det har i en længere periode været almindelig praksis i en række sager, at politiets afhøring af børn optages på video med henblik på senere forevisning under hovedforhandlingen i straffesagen i stedet for, at barnet afgiver forklaring som vidne. Fremgangsmåden anvendes for at skåne barnet og af hensyn til at opnå en så uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet som muligt.

Denne praksis udviklede sig i løbet af 1980'erne og 1990'erne på grundlag af retsplejelovens almindelige bestemmelser. Fra 1995 byggede praksis herudover på anbefalingerne i en beretning om videoafhøring af børn, som en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter fra politi og anklagemyndighed samt en speciallæge i børnesygdomme afgav i maj 1995. Disse anbefalinger blev dog på visse punkter ændret og justeret i perioden frem til 2003.

I 2003 blev der – baseret på anbefalingerne i betænkning nr. 1420/2002 om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn (herefter »betænkning nr. 1420/2002«) – indført en særlig regulering af videoafhøring af børn i Danmark, jf. lov nr. 228 af 2. april 2003 ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven (Børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn, salg af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn mv.).

Ved loven blev der indført særlige regler om beskikkelse af en forsvarer for den mistænkte/sigtede henholdsvis en ukendt gerningsmand før videoafhøringen, jf. retsplejelovens § 731 a, og om, at forsvareren har pligt til at overvære videoafhøringen (fra monitorrummet), jf. nu retsplejelovens § 745 e, stk. 1. Det blev også bestemt, at den mistænkte/sigtede ikke har adgang til at overvære afhøringen, men efterfølgende skal have adgang til at gennemse videooptagelsen af afhøringen og til at bede om genafhøring af barnet, jf. nu retsplejelovens § 745 e, stk. 2. Endelig blev der indført en udtrykkelig hjemmel til at benytte videoafhøringen som bevis under hovedforhandlingen i straffesagen, jf. nu retsplejelovens § 872.

Der henvises for så vidt angår indførelsen af disse regler til pkt. 3 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 3, nr. 1, 3 og 4, i lovforslag nr. L 117 fremsat den 10. december 2002, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 2622-2634 og 2637-2639, samt betænkning nr. 1420/2002 side 90-139.

Retsplejelovens § 748, stk. 1, blev desuden ændret ved lov nr. 325 af 11. april 2012 om ændring af retsplejeloven, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, lov om retsavgifter og lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (Adgang til, at en dommer m.fl. kan færdigbehandle sager,

der er påbegyndt, før den pågældende skal fratræde på grund af alder, visse ændringer af reglerne om behandling af sager om mindre krav, udelukkelse af sigtedes adgang til at være til stede under indenretlige videoafhøringer af børn mv.).

Ved ændringen blev det bestemt, at den sigtede ikke har adgang til at overvære indenretlige afhøringer af et barn, når retten har bestemt, at afhøringen skal foretages som videoafhøring.

Der henvises i den forbindelse til pkt. 7 i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 1, nr. 23, i lovforslag nr. L 58 fremsat den 14. december 2011 (2011-12).

Retstilstanden og praksis i dag er beskrevet i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007 (rettet september 2012) om behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.

10. Politiets udenretlige videoafhøring af børn

10.1. Overordnet om videoafhøring af børn på Færøerne i dag

Regler og praksis med hensyn til videoafhøring af børn på Færøerne i dag svarer med enkelte undtagelser til, hvad der var gældende i Danmark forud for indførelsen af en særlig regulering i den danske retsplejelov i 2003. Denne retstilstand og praksis er bl.a. beskrevet i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2001 om videoafhøring af børn i sædelighedssager (herefter »rigsadvokatmeddelelsen«) og i betænkning nr. 1420/2002 side 20-61.

Det fremgår af pkt. 2 i rigsadvokatmeddelelsen og side 32 i betænkning nr. 1420/2002, at anvendelse af videoafhøring som bevis i stedet for barnets afgivelse af indenretlig vidneforklaring kræver rettens tilladelse, og at en tilladelse ikke kan forventes, hvis barnet er ældre end omkring 12 år. Dog fremgår det også, at det må antages, at videoafhøring efter omstændighederne tillige kan tillades anvendt som bevis i retten, f.eks. hvis der er tale om et lidt ældre barn, som er sent udviklet eller mentalt handicappet, eller hvis barnet i særlig grad er traumatiseret på grund af forbrydelsens grovhed eller karakter.

Afhøringen foretages af særligt uddannede polititjenestemænd i et afhøringslokale og kan følges fra et monitorrum. I monitorrummet bliver afhøringen overværet af bl.a. den sagsbehandlende polititjenestemand, anklageren og forsvareren for den sigtede i sagen.

Herudover har den mistænkte/sigtede på Færøerne som udgangspunkt adgang til at overvære afhøringen af barnet fra monitorrummet, jf. nærmere pkt. 10.4.1.

Mens der i Danmark før indførelsen af en særlig regulering i retsplejeloven blev tilkaldt en advokat fra kredsen af beneficerede advokater i tilfælde, hvor der endnu ikke var en sigtet i sagen (jf. pkt. 7.1 i rigsadvokatmeddelelsen og betænkning nr. 1420/2002 side 31-32), beskikkes der på Færøerne i dag i

praksis en forsvarer for den mistænkte eller ukendte gerningsmand, jf. nærmere pkt. 10.3.1.

Hvis den mistænkte/sigtede ikke har overværet afhøringen af barnet fra monitorrummet, skal vedkommende ifølge pkt. 9.2 i rigsadvokatmeddelelsen og betænkning nr. 1420/2002 side 49-50 have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videoafhøringen hos politiet – også selv om forsvareren har modtaget kopi af videoafhøringen – så den mistænkte/sigtede kan få mulighed for at fremsætte anmodning om, at der stilles yderligere spørgsmål til barnet. Det vurderes konkret, om en sådan anmodning kan imødekommes.

Ifølge pkt. 9.1 i rigsadvokatmeddelelsen og betænkning nr. 1420/2002 side 49-50 er der derimod normalt ikke behov for, at politiet foretager sig yderligere med hensyn til den mistænkte/sigtedes gennemsyn af videoafhøringen, hvis den pågældende – som vedkommende som udgangspunkt har ret til – har overværet videoafhøringen fra monitorrummet.

10.2. Justitsministeriets generelle overvejelser

Det er som nævnt i dag almindelig praksis i en række sager, at politiets afhøring af børn på Færøerne optages på video med henblik på senere forevisning under domsforhandlingen.

Dette er imidlertid en fravigelse af det almindelige princip om bevisumiddelbarhed, og anvendelse af videoafhøring bør derfor kun ske i de tilfælde, hvor afgørende hensyn taler for, at vidnet ikke skal give møde umiddelbart for den dømmende ret.

Det er derfor udgangspunktet, at afhøring af børn kun foretages på denne måde, når barnet er 12 år eller derunder. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at der foretages videoafhøring af også ældre børn.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør udenretlig videoafhøring af børn på 12 år eller derunder efter en konkret vurdering fortsat kunne finde anvendelse i bl.a. sager om seksuelle overgreb mod børn. Hvis der foreligger særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, bør der også fortsat kunne foretages videoafhøring af ældre børn.

Det er ligeledes Justitsministeriets opfattelse, at der også kan være andre typer af sager end sager om seksuelle overgreb, hvor de samme hensyn til barnet gør sig gældende, og hvor der derfor efter omstændighederne kan være et tilsvarende behov for, at afhøringen af barnet som vidne optages på video med henblik på forevisning under domsforhandlingen (fremover hovedforhandlingen).

Det foreslås, at der – i overensstemmelse med anbefalingerne i betænkning nr. 1420/2002 og den gældende ordning i den danske retsplejelov – indføres en særlig regulering i den færøske retsplejelov af videoafhøring af børn.

Således foreslås det, at der i den færøske retsplejelov indføres regler om beskikkelse af en forsvarer for den mistænkte/sigtede før videoafhøringen og om forsvarerens pligt til at overvære videoafhøringen fra monitorrummet, jf. pkt. 10.3.2. Endvidere foreslås det, at den mistænkte/sigtede ikke skal have adgang til at overvære videoafhøringen af barnet fra monitorrummet, men have adgang til efterfølgende at gennemse videooptagelsen af afhøringen og bede om genafhøring af barnet, jf. pkt. 10.4.2. Endelig foreslås det, at der indføres udtrykkelig hjemmel til at benytte videoafhøringen som bevis under domsforhandlingen (fremover hovedforhandlingen), jf. pkt. 10.5.2.

10.3. Beskikkelse af forsvarer og dennes tilstedeværelse

10.3.1. Gældende ret

Den færøske retsplejelovs § 731 vedrører såkaldt obligatorisk forsvarerbeskikkelse. Efter bestemmelsen skal sigtede i en række tilfælde have beskikket en forsvarer, hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller hvis den valgte forsvarer udebliver. Det gælder f.eks., når sigtede fremstilles for retten med henblik på varetægtsfængsling eller opretholdelse af anholdelse, og når der, inden tiltale er rejst, skal afhøres vidner.

Efter den færøske retsplejelovs § 732 kan der uden for tilfælde omfattet af bestemmelsen om obligatorisk forsvarerbeskikkelse – såvel før som efter at tiltale er rejst – ske beskikkelse af en offentlig forsvarer for den, der er sigtet, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt, og sigtede ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer. Det fremgår af § 732, stk. 2, at begæring om beskikkelse kan fremsættes af såvel sigtede som af politiet.

Den færøske retsplejelov indeholder ikke udtrykkelige bestemmelser om beskikkelse af en forsvarer for en person, der ikke er sigtet, eller for en ukendt gerningsmand.

Når der på Færøerne foretages videoafhøring i sager, hvor der endnu ikke er en sigtet, herunder hvor gerningsmanden er ukendt, beskikker retten imidlertid i praksis – formentlig ved en udvidende fortolkning af de ovennævnte bestemmelser – en forsvarer for den pågældende.

Det følger af den færøske retsplejelovs § 745, stk. 3, at politiet, hvis der skal foretages en afhøring eller et andet efterforskningsskridt af lignende betydning, som kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under domsforhandlingen, skal underrette forsvareren herom, således at forsvareren får lejlighed til at overvære det pågældende efterforskningsskridt. En videoafhøring af et barn i forbindelse med en sag om seksuelt misbrug kan være et efterforskningsskridt omfattet af § 745, stk. 3, hvis videoafhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under domsforhandlingen.

Hvis det ikke er muligt for politiet at give forsvareren meddelelse, kan der kun foretages efterforskningsskridt, som ikke kan opsættes, jf. den færøske retsplejelovs § 745, stk. 3.

Forsvareren skal uden ophold underrettes om det foretagne. Efter § 745, stk. 4, kan reglen i stk. 3 dog fraviges, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet.

10.3.2. Foreslået ordning

En videoafhøring af et barn i tilfælde, hvor der er mistanke om, at barnet har været udsat for et seksuelt overgreb eller en anden traumatiserende oplevelse, vil ofte finde sted på et meget tidligt stadie af efterforskningen, og der kan således forekomme situationer, hvor der på tidspunktet for afhøringen af barnet endnu ikke er rejst en sigtelse.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør der på den baggrund indsættes en udtrykkelig bestemmelse i den færøske retsplejelov om beskikkelse af en forsvarer i disse tilfælde. Det foreslås derfor, at der indsættes en bestemmelse om, at der inden videoafhøringen skal beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen, hvis videoafhøringen må formodes at blive anvendt som bevis under domsforhandlingen (fremover hovedforhandlingen).

Forsvareren vil have de beføjelser, som efter retsplejeloven er tillagt en beskikket eller valgt forsvarer i en straffesag, herunder muligheden for at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt, jf. § 745, stk. 1, i den færøske retsplejelov.

Forsvareren vil efter § 745, stk. 3, desuden have ret til at overvære videoafhøringen. Efter Justitsministeriets vurdering vil dette imidlertid ikke være tilstrækkeligt til at varetage den mistænkte/sigtedes interesser i forbindelse med videoafhøringen. Det bemærkes herved, at den mistænkte/sigtede med lovforslaget bl.a. afskæres fra at overvære afhøringen, jf. pkt. 10.4.2.

Det foreslås derfor, at forsvareren bliver *forpligtet* til at overvære videoafhøringen.

Det bemærkes, at retten i medfør af den færøske retsplejelovs § 733, stk. 2, og § 736, stk. 2, kan nægte at beskikke – eller tilbagekalde beskikkelsen af – en forsvarer, hvis forsvarerens medvirken ud fra retsplejemæssige hensyn til sagens behørig fremme ikke kan anses for forsvarlig mv. Det vil efter Justitsministeriets opfattelse være muligt for retten med hjemmel i disse bestemmelser efter omstændighederne at afvise at beskikke en bestemt forsvarer, hvis det på forhånd står klart, at den pågældende forsvarer ikke vil kunne deltage i politiets videoafhøring af barnet inden for ganske kort tid efter politiets modtagelse af en anmeldelse om det mulige strafbare forhold, da en tidlig afhøring af barnet vil være afgørende for sagens videre efterforskning. På samme måde har retten mulighed for at tilbagekalde en beskikkelse af en forsvarer i tilfælde, hvor det på grund af forsvarerens forhold ikke vil være muligt at få gennemført videoafhøringen inden for kort tid.

Der henvises til de foreslåede bestemmelser i § 731 a og § 745 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 3, samt bemærkningerne hertil.

10.4. Mistænkte/sigtedes adgang til at overvære videoafhøringen

10.4.1. Gældende ret

En arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for politi og anklagemyndighed samt en speciallæge i børnesygdomme afgav i maj 1995 en beretning om videoafhøring af børn. I beretningen blev det lagt til grund, at den eventuelle mistænkte eller sigtede i sager om seksuelle overgreb mod børn ikke havde krav på at overvære videoafhøringen af barnet – heller ikke fra et tilstødende lokale – men at den pågældendes interesser varetages af forsvareren.

På denne baggrund og ud fra et hensyn til barnet var det indtil marts 2000 praksis, at den, der var mistænkt eller sigtet for seksuelt misbrug af et barn, ikke havde krav på at overvære politiets videoafhøring af barnet.

Den 16. marts 2000 afsagde Højesteret imidlertid i to sager vedrørende de tidligere gældende bestemmelser i den danske retsplejelov kendelse om, at de sigtede henholdsvis den mistænkte skulle have adgang til at overvære politiets afhøring af barnet fra monitorrummet (sag nr. 9/2000 og sag nr. 589/1999).

I sag nr. 9/2000, der er trykt i UfR 2000, side 1326, udtalte Højesteret bl.a. følgende:

»Den fulgte praksis med hensyn til videooptagelse af politiets afhøringer af børn i sædelighedssager har til formål dels at sikre bevis så hurtigt som muligt, dels at skåne børnene for afhøringer i retten. Den omstændighed, at videooptagelsen under en eventuel domsforhandling skal anvendes som bevis og således skal træde i stedet for en afhøring af barnet i retten, taler for, at videoafhøringerne i videst muligt omfang sker under iagttagelse af retssikkerhedsmæssige garantier svarende til dem, der gælder ved indenretlige afhøringer. En adgang for den mistænkte eller sigtede til at være til stede i et andet lokale (monitorrummet) og derfra via tv-skærm overvære afhøringen vil tilgodese et retssikkerhedsmæssigt hensyn, idet det herved kan sikres, at forsvareren er i stand til – gennem den afhørende kriminalassistent – at stille relevante supplerende spørgsmål. Herved vil man samtidig – også i barnets interesse – kunne mindske behovet for genafhøring. Der er ikke af anklagemyndigheden anført væsentlige hensyn, som taler imod, at der i almindelighed gives den mistænkte eller sigtede adgang til at være til stede i monitorrummet under afhøringen af barnet. Uanset ordlyden af og forarbejderne til retsplejelovens § 745, stk. 3, finder Højesteret herefter, at den mistænkte eller sigtede som udgangspunkt bør have en sådan adgang til at følge afhøringen.

Da der ikke er oplyst omstændigheder, som kan begrunde, at udgangspunktet bør fraviges i den foreliggende sag, tiltræ-

der Højesteret tillige, at det tillades de indkærede at være til stede i et monitorrum under videoafhøring af børnene.«

De tidligere gældende danske regler svarer på dette punkt til de nugældende færøske regler, og den mistænkte/sigtede har således efter gældende ret på Færøerne i dag som udgangspunkt ret til at overvære videoafhøringen af barnet fra monitorrummet.

10.4.2. Foreslået ordning

Det foreslås, at den mistænkte/sigtede ikke skal have adgang til at overvære videoafhøringen – heller ikke fra monitorrummet. I den forbindelse foreslås det tillige, at den pågældende snarest muligt skal have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. Endvidere foreslås det, at den mistænkte/sigtede eller dennes forsvarer skal kunne fremsætte begæring om, at der foretages genafhøring af barnet. En sådan begæring skal i givet fald fremsættes snarest muligt.

Justitsministeriet lægger ved valget af denne løsning vægt på, at hensynet til at skåne barnet samt til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet må antages bedst at blive varetaget på denne måde. Hvis den mistænkte/sigtede overværer afhøringen, selv om det sker fra monitorrummet, vil det, når barnet informeres herom – hvilket efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt bør ske, hvis der er tale om et større barn – kunne virke hindrende for, at politiet kan opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring, der kan bidrage til sagens oplysning.

Efter lovforslaget vil videoafhøringen kunne anvendes som bevis under domsforhandlingen (fremover hovedforhandlingen), jf. pkt. 10.5.2. Der er derfor også et væsentligt hensyn at tage til den mistænkte/sigtedes retssikkerhed og mulighed for at varetage sit forsvar. Justitsministeriet finder imidlertid, at dette hensyn kan varetages ved forslaget om forsvarerens pligt til at overvære afhøringen, jf. pkt. 10.3.2, samt ved den mistænkte/sigtedes ret til snarest muligt efter afhøringen at gennemse videooptagelsen af afhøringen og til at anmode om genafhøring af barnet.

Der henvises til det foreslåede § 745 a, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, bemærkningerne hertil.

10.5. Anvendelse af videoafhøringen som bevismiddel

10.5.1. Gældende ret

Princippet om bevisumiddelbarhed indebærer, at bevisførelsen skal ske umiddelbart for den dømmende ret, og at den skal finde sted under domsforhandlingen.

Dette princip er fraveget i den færøske retsplejelovs § 877, stk. 2, hvoraf fremgår, at en række dokumenter og aktstykker under domsforhandlingen kan benyttes som bevismidler. Uden for disse tilfælde kan dokumenter og aktstykker, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, kun benyttes som

bevismidler, når retten undtagelsesvis giver tilladelse, jf. § 877, stk. 3.

Domstolene har i praksis henført videooptagelser af politiets afhøring af børn under § 877, stk. 3, hvilket bl.a. fremgår forudsætningsvis af Højesterets kendelser af 16. marts 2000 omtalt under pkt. 10.4.1.

Det beror således på en konkret vurdering, om retten vil tillade dokumentation af en videoafhøring af et barn under domsforhandlingen.

10.5.2. Foreslået ordning

Arbejdsgruppen peger i betænkning nr. 1420/2002 på, at anvendelse af videoafhøringer som bevis under domsforhandlingen sikrer, at domstolene får præsenteret alle foreliggende beviser i sagen, inden der afsiges dom. Herudover sikres det, at børn i tilfælde, hvor der er mistanke om, at barnet har været udsat for et seksuelt overgreb eller en anden traumatiserende oplevelse, ikke ud over politiets afhøring tvinges til at genopleve forholdet i for barnet uvante og utrygge omgivelser.

Med forslaget om beskikkelse af en forsvarer, der har pligt til at overvære videoafhøringen, jf. pkt. 10.3.2, forslaget om den mistænkte/sigtedes gennemsyn af afhøringen og mulighed for at begære genafhøring, jf. pkt. 10.4.2, er hensynet til den pågældendes retssikkerhed og mulighed for at varetage sit forsvar efter Justitsministeriets opfattelse varetaget, og det er ministeriets vurdering, at princippet om bevisumiddelbarhed kan fraviges.

Det foreslås på den baggrund, at der i den færøske retsplejelov indsættes udtrykkelig hjemmel til, at politiets videoafhøring af et barn kan anvendes som bevis under domsforhandlingen (fremover hovedforhandlingen).

Det vil bero på domstolenes frie bevisvurdering, hvilken bevisværdi en sådan videoafhøring, der er forevist under domsforhandlingen (fremover hovedforhandlingen), kan tillægges, jf. den færøske retsplejelovs § 896.

Der henvises til den foreslåede § 877 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 11, og bemærkningerne hertil.

11. Indenretlig videoafhøring af børn

11.1. Gældende ret

Det fremgår af den færøske retsplejelovs § 750, at politiet kan foretage afhøringer som led i efterforskningen af et formodet strafbart forhold, men at politiet ikke kan pålægge nogen at afgive forklaring.

Hvis forældremyndighedsindehaverne til et barn modsætter sig, at politiet afhører barnet, kan det være nødvendigt, at politiet anmoder retten om, at der foretages en indenretlig afhøring af barnet efter reglerne om såkaldt anticiperet bevisførelse i den færøske retsplejelovs § 747. Ifølge § 168 har

enhver som udgangspunkt pligt til at afgive forklaring for retten som vidne.

Det fremgår endvidere af den færøske retsplejelovs § 183, stk. 3, 1. pkt., at retten bestemmer, hvordan og ved hvem indenretlig afhøring af børn under 15 år skal ske. Denne bestemmelse åbner mulighed for, at dommeren kan beslutte, at afhøringen af barnet skal ske i f.eks. et særligt indrettet videoafhøringslokale på en politistation, at afhøringen skal foretages f.eks. af en særligt uddannet polititjenestemand, at afhøringen skal optages på video, og at dommeren skal overvære afhøringen fra monitorrummet. Den færøske retsplejelov indeholder i øvrigt ingen særlige regler om, hvordan indenretlige videoafhøringer af børn skal gennemføres.

Det følger af den færøske retsplejelovs § 748, stk. 1, 1. pkt., at det er udgangspunktet, at sigtede så vidt muligt underrettes om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. På begæring kan retten dog i medfør af retsplejelovens § 748, stk. 5, bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om et retsmødes afholdelse, eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet.

Når den indenretlige afhøring efter rettens bestemmelse i medfør af retsplejelovens § 183, stk. 3, finder sted i et særligt indrettet videoafhøringslokale, har sigtede således som udgangspunkt adgang til at overvære afhøringen fra monitorrummet.

11.2. Foreslået ordning

De skadevirkninger, som vil kunne være forbundet med at give mistænkte/sigtede adgang til at overvære videoafhøringen af et barn, kan indtræffe, uanset om videoafhøringen foretages af politiet som udenretlig afhøring eller som indenretlig afhøring efter rettens bestemmelse i medfør af den færøske retsplejelovs § 183, stk. 3.

Det foreslås derfor, at der indsættes en bestemmelse i den færøske retsplejelov, hvorefter udgangspunktet om, at sigtede har adgang til at overvære alle retsmøder, ikke gælder for retsmøder, som efter rettens bestemmelse i medfør af § 183, stk. 3, gennemføres med henblik på videoafhøring af et barn.

Herved sikres det, at også indenretlige videoafhøringer af børn gennemføres på den for barnet mest skånsomme måde, og at muligheden for at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring under videoafhøringen ikke forringes af, at videoafhøringen gennemføres indenretligt under overværelse af en dommer.

Det bemærkes, at retssikkerhedsmæssige hensyn tilsiger, at den mistænkte/sigtede også efter en indenretlig videoafhøring bør have adgang til snarest muligt sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen og til at stille supplerende spørgsmål til barnet ved en genafhøring, jf. princippet

i det foreslåede § 745 a, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 3), jf. pkt. 10.4.2.

Der henvises til det foreslåede § 748, stk. 1, 3. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

12. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

13. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Administrative forskrifter udstedt i medfør af den foreslåede bemyndigelse til at fastsætte regler om telenet- og teletjenesteudbyderes praktiske bistand ved gennemførelse af indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. pkt. 3.2.8, vil kunne få visse negative økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslagets regler om indgreb i meddelelshemmeligheden vil kræve medvirken fra telenet- og teletjenesteudbydere og postvirksomheder, jf. pkt. 3.2.8, hvilket som udgangspunkt vil indebære omkostninger for udbyderne og virksomhederne i forbindelse med konkrete indgreb i meddelelshemmeligheden. Endvidere vil den foreslåede adgang for politiet til at meddele telenet- og teletjenesteudbydere pålæg om hastesikring af elektroniske data, jf. pkt. 4.2, som udgangspunkt indebære omkostninger for udbyderne ved gennemførelsen af konkrete hastesikringer. Herudover vil de foreslåede regler om teleobservation, der også kræver medvirken fra telenet- og teletjenesteudbydere, jf. pkt. 6.2.3, som udgangspunkt indebære omkostninger for udbyderne i forbindelse med konkrete teleobservationer.

Politiet yder imidlertid i et vist omfang økonomisk godtgørelse til de pågældende virksomheder i forbindelse med konkrete indgreb.

Det bemærkes endvidere, at de færøske myndigheder har overtaget telekommunikationsområdet som særanliggende, og at eventuelle regler om pligt for telenet- og teletjenesteudbydere til at indrette deres udstyr og systemer sådan, at indgreb i meddelelshemmeligheden mv. i praksis kan gennemføres, derfor i givet fald vil skulle fastsættes af de færøske myndigheder. Eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv. af en sådan ændring af den færøske telekommunikationslovgivning indgår ikke i dette lovforslag, idet der som nævnt er tale om et færøsk særanliggende, som derfor hører under de færøske myndigheder.

Lovforslaget har ikke i øvrigt økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

14. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

15. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

16. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

17. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 2. oktober 2013 til den 30. oktober 2013 været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Retten på Færøerne, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Politimesteren på Færøerne, Datatilsynet, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politifor-

bundet i Danmark, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menne-skerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfon-den.

Et udkast til lovforslag blev endvidere den 2. oktober 2013 sendt i høring hos Færøernes Hjemmestyre. Færøernes Landsstyre har i den forbindelse sendt udkastet i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Føroya Tele, Vodafone, Fjarskiftiseftirlitið (Telekommuni-kationstilsynet på Færøerne), Dátueftirlitið (Datatilsynet på Færøerne) og Føroya Advokatfelag (Den Færøske Advokat-forening).

18. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Visse merudgifter
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Visse administrative konsekvenser
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det foreslås, at betegnelsen »hovedforhandling« fremover i den færøske retsplejelov skal anvendes i stedet for »domsforhandling«. Dermed bringes terminologien i den færøske retsplejelov i overensstemmelse med den danske retsplejelov.

Til nr. 2 (§ 731 a)

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i den færøske retsplejelov, hvorefter der skal ske forsvarerbeskikkelse i forbindelse med politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), hvis afhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen.

Forsvarerbeskikkelse bliver efter den foreslåede bestemmelse obligatorisk i alle sager, hvor der skal foretages videoafhøring af et barn, og afhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, hvis den

mistænkte/sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller hvis den valgte forsvarer udebliver. Dette vil gælde, selv om ingen endnu er sigtet i sagen.

Den færøske retsplejelovs kapitel 66 vil i øvrigt finde anvendelse på beskikkelser efter den foreslåede bestemmelse.

Den foreslåede bestemmelse svarer til § 731 a i den danske retsplejelov og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 10.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 745 a)

Den foreslåede bestemmelse indeholder regler om fremgangsmåden ved politiets videoafhøring af et barn.

Bestemmelsen vil finde anvendelse i sager om seksuelle overgreb mod børn, men også i andre sager, hvor de samme hensyn til barnet gør sig gældende. Videoafhøring vil efter en konkret vurdering kunne foretages af børn på 12 år eller derunder. Hvis der foreligger særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, vil der også

kunne foretages videoafhøring af ældre børn. Der henvises herom nærmere til pkt. 10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen vil finde anvendelse, uanset om barnet er forurettet eller en »udenforstående«, som har overværet en mulig forbrydelse.

Efter det foreslåede *stk. 1* skal forsvareren – hvis politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen – være til stede under videoafhøringen. Det vil dermed udtrykkeligt fremgå, at forsvareren ikke blot har adgang til at overvære videoafhøringen af barnet, men at forsvareren pålægges en pligt til at overvære afhøringen. Det sikres herved, at den mistænkte/sigtedes eller ukendte gerningsmands interesser kan varetages under afhøringen af barnet, selv om den pågældende ikke selv overværer afhøringen.

Forsvareren vil skulle overvære videoafhøringen fra et andet lokale via en monitor (monitorrytmet) og stille sine spørgsmål til barnet gennem den afhørende polititjenestemand.

Hvis forsvareren ikke har mulighed for inden for ganske kort tid efter politiets modtagelse af anmeldelsen i sagen at medvirke ved videoafhøringen af barnet, må retten anmodes om, jf. reglerne i den færøske retsplejelovs kapitel 66, at beskikke en ny forsvarer for den mistænkte/sigtede. Der henvises i den forbindelse til pkt. 10.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter det foreslåede *stk. 2* har den mistænkte/sigtede ikke adgang til at overvære afhøringen. Derimod skal den pågældende snarest muligt skal have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den pågældende eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.

Den mistænkte/sigtede vil således ikke have krav på at overvære afhøringen af barnet – heller ikke fra monitorrytmet. Heraf følger, at den mistænkte/sigtede ikke under henvisning til, at vedkommende ikke har overværet afhøringen af barnet, vil kunne anfægte anvendelsen af videoafhøringen som bevismiddel under en senere hovedforhandling.

Derimod vil den mistænkte/sigtede have krav på efterfølgende sammen med sin forsvarer at gennemse videoafhøringen og herved blive bekendt med barnets forklaring. Den mistænkte/sigtede vil ved gennemsynet få mulighed for at vurdere, om barnets forklaring giver anledning til at anmode om, at der stilles yderligere spørgsmål til barnet. Gennemsynet bør ske snarest muligt efter afhøringens foretagelse af hensyn til barnet, der eventuelt på baggrund af gennemsynet skal indkaldes til en genafhøring, og af hensyn til sagens fortsatte efterforskning. Det bør tilstræbes, at den mistænkte/sigtede ser videoafhøringen så hurtigt som muligt efter optagelsen – eventuelt samme dag og så vidt muligt inden for 1 til 2 uger efter afhøringen.

Hvis den mistænkte/sigtede ønsker at gennemse videoafhøringen, men er lovligt forhindret heri, f.eks. på grund af sygdom eller sagligt begrundet udlandsophold, må videooptagelsen forevises vedkommende hurtigst muligt efter forhindringens ophør.

Det vil være frivilligt for den mistænkte/sigtede, om vedkommende ønsker at gennemse videoafhøringen. Hvis den mistænkte/sigtede afstår fra at gennemse videooptagelsen eller forholder sig passiv over for politiets henvendelse om gennemsyn, vil den mistænkte/sigtede ikke af denne grund efterfølgende under hovedforhandlingen kunne anfægte, at videoafhøringen anvendes som bevis under sagen. Den mistænkte/sigtede og dennes forsvarer bør senest samtidig med, at den mistænkte/sigtede afstår fra at gennemse videooptagelsen, gøres bekendt med, at anvendelsen af videoafhøringen som bevismiddel ikke efterfølgende kan anfægtes under henvisning til, at den mistænkte/sigtede ikke har set videoafhøringen forud for hovedforhandlingen. Hvis den mistænkte/sigtede forholder sig passiv over for politiets henvendelser om adgangen til at se videooptagelsen, bør det ved fornyet henvendelse til den mistænkte/sigtede og dennes forsvarer sikres, at mistænkte/sigtede har modtaget vejledning om adgangen til at gennemse videoafhøringen og formålet hermed. Afstår den pågældende herefter fra at gennemse videooptagelsen, eller forholder vedkommende sig fortsat passiv, bør forsvareren orienteres om, at mistænkte/sigtede ikke ønsker at gennemse videooptagelsen eller ikke har reageret på politiets henvendelser.

Udgangspunktet efter den foreslåede bestemmelse er, at den mistænkte/sigtedes gennemsyn af videooptagelsen skal foregå hos politiet, således at politiet kan dokumentere, at den mistænkte/sigtede har set videooptagelsen inden en eventuel hovedforhandling. Hvis den mistænkte/sigtede har gennemset videooptagelsen hos forsvareren, og dette er dokumenteret over for politiet ved en erklæring fra forsvareren, vil gennemsyn af videooptagelsen hos politiet dog kunne undlades.

Efter det foreslåede *stk. 2* kan den mistænkte/sigtede eller dennes forsvarer som nævnt fremsætte begæring om, at der foretages en genafhøring af barnet. Den mistænkte/sigtede får herved mulighed for at varetage sit forsvar ved at få stillet spørgsmål til barnet, når barnets forklaring kan forventes at blive anvendt som bevis under en senere hovedforhandling.

Genafhøring bør af hensyn til barnet kun ske, hvis det findes rimeligt begrundet for, at den mistænkte/sigtede kan varetage sit forsvar. Hvorvidt der skal foretages en genafhøring, må afgøres ud fra en konkret vurdering, hvor det bl.a. kan tillægges vægt, om der er fremkommet nye oplysninger efter den første afhøring af barnet, om den mistænkte/sigtede og dennes forsvarer ønsker, at der bliver stillet nye relevante spørgsmål til barnet, eller om der i øvrigt foreligger andre særlige grunde til at foretage en genafhøring.

Hvis det besluttes, at der skal foretages en fornyet afhøring af barnet, må denne søges gennemført ved en supplerende videoafhøring ved politiet eller eventuelt – afhængigt af barnets alder og forældremyndighedsindehaverens stillingtagen hertil – i retten. Den mistænkte/sigtede vil ikke have krav på at overvære en supplerende videoafhøring af barnet.

En begæring om genafhøring vil skulle fremsættes snarest muligt og som udgangspunkt inden 2 uger efter, at den mistænkte/sigtede har foretaget gennemsyn af den første afhøring af barnet.

Fremsættes en anmodning om genafhøring senere, må der ved vurderingen af, om genafhøring skal foretages, lægges vægt på, om hensynet til barnet tilsiger – navnlig på grund af den tid, der er forløbet siden den første afhøring – at der ikke bør foretages fornyet afhøring af barnet. Det må ved vurderingen endvidere indgå, hvad der er årsagen til den senere begæring om genafhøring, herunder om det skyldes den mistænkte/sigtedes egne forhold.

Det vil i første omgang være politiet, der efter en konkret vurdering af behovet og begrundelsen herfor skal træffe afgørelse om, hvorvidt en begæring om genafhøring kan imødekommes.

En eventuel tvist mellem politiet/anklagemyndigheden og den mistænkte/sigtede og dennes forsvarer om gennemførelsen af videoafhøringen, herunder spørgsmålet om, hvorvidt der skal foretages en genafhøring, vil kunne indbringes for retten i medfør af den færøske retsplejelovs § 746, stk. 1.

Den mistænkte/sigtede vil have adgang til efterfølgende at gennemse en eventuel genafhøring af barnet.

Den foreslåede § 745 a svarer til § 745 e i den danske retsplejelov og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises til pkt. 10.3.2 og 10.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 748, stk. 1, 2. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at sigtede ikke skal underrettes om og ikke er berettiget til at overvære retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger efter det foreslåede nye kapitel 70 a om indgreb i meddeleleshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

Dette svarer til, hvad der gælder efter den danske retsplejelovs § 748, stk. 1, for så vidt angår foretagelse af foranstaltninger efter den danske retsplejelovs kapitel 71, der med undtagelse af reglerne om logning i det væsentlige svarer til det foreslåede kapitel 70 a. Endvidere svarer det til, hvad der i dag gælder på Færøerne for retsmøder, der afholdes med

henblik på retskendelse om indgreb efter de gældende regler om indgreb i meddeleleshemmeligheden.

Den foreslåede ændring indebærer også, at sigtede ikke skal underrettes om og ikke er berettiget til at overvære retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger efter det gældende kapitel 71 a om legemsindgreb.

Herved bringes den færøske retsplejelovs § 748, stk. 1, 2. pkt., også på dette punkt i overensstemmelse med, hvad der gælder efter den danske retsplejelov.

Til nr. 5 (§ 748, stk. 1, 3. pkt.)

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i den færøske retsplejelovs § 748, stk. 1, om, at sigtede ikke har adgang til at overvære retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.

Den sigtede vil således – i overensstemmelse med, hvad der efter den foreslåede § 745 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, vil gælde for udenretlige videoafhøringer foretaget af politiet – ikke have krav på at overvære afhøringen af barnet – heller ikke fra monitorrummet.

Det forudsættes, at fravigelsen alene finder anvendelse i tilfælde, hvor videoafhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen og i øvrigt gennemføres i overensstemmelse med reglerne i den foreslåede § 745 a i den færøske retsplejelov.

Den mistænkte/sigtede vil således efter en indenretlig videoafhøring have adgang til snarest muligt sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen og til i givet fald at stille supplerende spørgsmål til barnet ved en genafhøring, jf. princippet i de foreslåede § 745 a, stk. 2, 2. og 3. pkt.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den danske retsplejelovs § 748, stk. 1, 3. pkt., og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 11.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (kapitel 70 a)

Det foreslås, at der i den færøske retsplejelov indsættes et nyt samlet kapitel 70 a om indgreb i meddeleleshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation.

Det foreslåede kapitel 70 a erstatter reglerne om brevåbning, telefonaflytning, teleoplysning, anden aflytning (rumaflytning) og brevstandsning i den gældende færøske retsplejelovs §§ 786-789 og 792, som derfor foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 og 10.

Til § 779 a

Det foreslåede *stk. 1* indeholder en angivelse af de typer af indgreb i meddelelseshemmeligheden, som kan foretages, hvis betingelserne i det foreslåede kapitel 70 a er opfyldt.

Det bemærkes, at aflytning af radiokommunikation – medmindre der er tale om telefonsamtaler som nævnt i det foreslåede *stk. 1, nr. 1* – ikke vil være omfattet af lovforslagets regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Om alle typerne af indgreb i meddelelseshemmeligheden gælder, at de retter sig imod meddelelser, der er undervejs i en kommunikationslinje. Indgreb, der gennemføres inden kommunikationens påbegyndelse eller efter dens afslutning, vil som udgangspunkt skulle bedømmes efter reglerne om ransagning og beslaglæggelse. Dette vil f.eks. gælde et brev eller anden forsendelse inden afsendelsen eller efter fremkomsten til adressaten, eller en båndoptagelse af en stedfunden samtale (eller et notat om samtalen) fundet hos en deltager. Det vil også gælde f.eks. en optagelse på bånd eller lignende, som politiet ved en husundersøgelse finder i en automatisk telefonsvarer, og hvorpå personer, der har ringet til den pågældende telefon, har indtalt meddelelser.

Breve, der på posthuset er lagt i modtagerens postboks, men endnu ikke er afhentet af denne, vil være omfattet af reglerne om brevåbning, hvis politiet ønsker med postvirksomhedens hjælp – og uden at modtageren gøres bekendt med indgrebet – at læse brevene. Hvis politiet derimod – f.eks. ved hjælp af en boksnøgle, som politiet har taget i bevaring – kan låse sig ind i postboksen, vil de foreslåede regler om brevåbning ikke finde anvendelse, og politiet vil kunne gå frem efter reglerne om beslaglæggelse.

Digitale meddelelser (f.eks. e-mails), der beror hos f.eks. en internetudbyder, må sidestilles med breve i en postboks. Hvis politiet ønsker at skaffe sig sådanne meddelelser med bistand fra internetudbyderen mv., vil de foreslåede regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden finde anvendelse.

De foreslåede regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden vil derimod ikke finde anvendelse på indgreb, der gennemføres inden kommunikationens begyndelse eller efter dens afslutning, hvor politiet ved et straffeprocessuelt tvangsindgreb (eksempelvis ransagning eller beslaglæggelse) rettet mod afsenderen eller modtageren af meddelelsen uden bistand fra internetudbyderen mv. kan skaffe sig den digitale meddelelse, herunder eventuelt ved hjælp af en kode e.l. få adgang til meddelelsen hos udbyderen mv.

Der henvises i øvrigt til betænkning nr. 1023/1984 side 54-68 for så vidt angår afgrænsningen af indgrebstyperne, herunder over for kommunikation, der ikke vil være omfattet af de foreslåede regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 1*, vedrører telefonaflytning. Ifølge bestemmelsen kan politiet efter reglerne i kapitel 70 a fore-

tage indgreb i meddelelseshemmeligheden ved at aflytte telefonsamtaler eller anden tilsvarende telekommunikation.

Ved telefonaflytning forstås politiets hemmelige aflytning af samtaler og lignende kommunikation, der føres over telefonnettet. Politiets »medhør« i en telefonsamtale eller optagelse af en telefonsamtale med samtykke fra en af parterne i samtalen vil ikke være telefonaflytning i den foreslåede bestemmelses forstand.

Den foreslåede bestemmelse omfatter også tilfælde, hvor politiet lader indkoble et apparat, der optager samtalerne, således at politiet efterfølgende kan foretage aflytning heraf.

I det foreslåede *stk. 1, nr. 1*, sidestilles »anden tilsvarende telekommunikation« med telefonsamtaler. Det indebærer, at al fjernkommunikation af information – dog ikke radiokommunikation – der befordres ved hjælp af elektroniske bølger eller lignende overførelsesmedier, således at meddelelsen er fremme hos modtageren praktisk taget samtidig med afsendelsen, ligestilles med telefonsamtaler.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte de samme kommunikationsformer som den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelovs § 780, *stk. 1, nr. 1*. Den vil således bl.a. omfatte telex-, telefax-, videomøde- og internetkommunikation.

I nogle tilfælde indskydes der elektronisk transport (og forstærkning) af meddelelser som en bistand for den direkte samtale mellem personer. Dette gælder f.eks. mikrofonanlæg kombineret med højttalere/hovedtelefoner under større møder. Denne elektroniske transport vil ikke være omfattet af det foreslåede *stk. 1, nr. 1*. Indkobling af et lytte- eller optageapparat i et sådant anlæg vil derimod være omfattet af det foreslåede *stk. 1, nr. 2*, om anden aflytning (rumaflytning), da kommunikationen kan betragtes som en direkte samtale under et møde. Det samme vil gælde for interne samtaleanlæg, hvis funktion er at spare brugerne for at gå hen i et andet lokale for at tale med den, de ønsker kommunikation med, eller at råbe så højt, at det kan høres i nabo-værelset.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 2*, vedrører anden aflytning (rumaflytning). Ifølge bestemmelsen kan politiet efter reglerne i kapitel 70 a foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden ved at aflytte andre samtaler eller udtalelser ved hjælp af et apparat.

Ved anden aflytning forstås, at politiet hemmeligt ved hjælp af et apparat aflytter samtaler, der ikke er telefonsamtaler i den oven for beskrevne forstand eller radiokommunikation, eller aflytter udtalelser, der ikke er led i samtaler, og som eventuelt fremsættes i enrum.

Hvis politiet efter aftale med en mødedeltager lader denne foretage optagelse af, hvad der sker på mødet, vil der ikke være tale om et indgreb i meddelelseshemmeligheden i den foreslåede bestemmelses forstand.

Aflytning af samtaler uden anvendelse af apparat, f.eks. samtaler, der på offentligt sted kan høres af de omkringstående, vil heller ikke være omfattet af bestemmelsen om »anden aflytning«.

Selv om det af ordlyden af den foreslåede bestemmelse fremgår, at politiet kan »aflytte«, vil bestemmelsen – ligesom bestemmelsen om telefonaflytning – også kunne anvendes på de tilfælde, hvor politiet foretager optagelse af en samtale for senere at kunne aflytte den.

Tilladelse til »anden aflytning« vil indebære, at politiet i fornødent omfang kan skaffe sig adgang til de pågældende lokaler mv. med henblik på anbringelse af aflytningsudstyr.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 3*, vedrører teleoplysning. Ifølge bestemmelsen kan politiet efter reglerne i kapitel 70 a foretage indgreb i meddelelshemmeligheden ved at indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der sættes i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat, selv om indehaveren heraf ikke har meddelt tilladelse hertil. Også dette indgreb forudsættes foretaget hemmeligt.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte de samme apparater som den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelovs § 780, *stk. 1, nr. 3*. Teleoplysning vil således ud over ved telefonkommunikation bl.a. kunne anvendes ved internet- og telefaxkommunikation.

Det bemærkes, at politiet ved teleoplysning ikke vil få kendskab til kommunikationens indhold, men kun til dens eksistens.

Hvis der med samtykke fra indehaveren af en telefon eller et andet kommunikationsapparat skaffes oplysning om, hvilke andre telefoner eller apparater der har været sat i forbindelse med telefonen eller apparatet, vil der ikke være tale om et indgreb i meddelelshemmeligheden i den foreslåede bestemmelses forstand. Det foreslås dog, at en egentlig pligt for en udbyder af telenet eller teletjenester til at meddele disse oplysninger forudsætter, at retten efter begæring af politiet har truffet bestemmelse herom, jf. det foreslåede § 779 g, *stk. 2*.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 4*, vedrører udvidet teleoplysning. Ifølge bestemmelsen kan politiet efter reglerne i kapitel 70 a foretage indgreb i meddelelshemmeligheden ved at indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater inden for et nærmere angivet område der sættes i forbindelse med andre telefoner eller kommunikationsapparater. Bestemmelsen vil ikke omfatte indholdet af kommunikationen.

Den foreslåede bestemmelse omfatter indhentelse af såkaldte »masteoplysninger«, hvor der indhentes oplysninger om alle telefoner, der i et givet område og inden for et bestemt tidsrum har benyttet en bestemt sendemast.

For at sikre, at der tages højde for den teknologiske udvikling, er den foreslåede bestemmelse affattet sådan, at den ikke specifikt vedrører masteoplysninger, men derimod teleoplysninger vedrørende telefoner mv. inden for et nærmere angivet område (udvidet teleoplysning).

Det foreslåede *stk. 1, nr. 5*, vedrører brevåbning. Ifølge bestemmelsen kan politiet efter reglerne i kapitel 70 a foretage indgreb i meddelelshemmeligheden ved at tilbageholde, åbne og gøre sig bekendt med indholdet af breve, telegrammer og andre forsendelser.

Ved brevåbning forstås en midlertidig (kortvarig) og hemmelig tilbageholdelse af et brev, en pakke eller en anden forsendelse, der er overgivet til besørgelse ved en postvirksomhed, med henblik på åbning af brevet eller forsendelsen, for at de efterforskende myndigheder kan gøre sig bekendt med indholdet.

Lovforslaget foretager en udtrykkelig opdeling af indgreb i posthemmeligheden i to indgreb (brevåbning og brevstandsning, jf. det foreslåede *stk. 1, nr. 6*). Det karakteristiske ved brevåbning er, at forsendelsen, efter at politiet har gjort sig bekendt med indholdet, på ny lukkes og videresendes, uden at modtageren (eller afsenderen) gøres bekendt hermed. Ønsker politiet herudover at standse forsendelsen, vil en ny særlig begæring til retten om brevstandsning være nødvendig.

Indgrebet vil som nævnt normalt blive udført hemmeligt, dvs. uden at afsender og modtager underrettes. Uanset om underretning undtagelsesvis straks finder sted, således at indgrebet ikke kan betegnes som hemmeligt, vil lovforslagets regler om brevåbning dog skulle overholdes.

Også åbne brevkort eller tryksager i åbne kuverter vil være omfattet af lovforslagets bestemmelser om brevåbning (og brevstandsning).

Udbringning af forsendelser med egne ansatte er ikke omfattet af den foreslåede bestemmelse. Politiets tilbageholdelse og åbning af forsendelser under sådan udbringning vil fortsat være reguleret af beslaglæggelsesreglerne (som alene foreslås konsekvensændret, jf. lovforslagets § 1, *nr. 7 og 9*).

Brevåbning vil omfatte postpakker uanset indholdet, f.eks. også postpakker indeholdende indtalte lydoptagelser.

De forsendelser, om hvilke der er afsagt kendelse om brevåbning, vil skulle tilbageholdes af postvirksomheden og udleveres til politiet, der forestår den praktiske gennemførelse af indgrebet ved åbning, fotokopiering og videresendelse mv.

Indgrebet vil kunne rettes mod enkelte forsendelser mv. eller mod alle forsendelser til en bestemt person eller adressat inden for den frist, som retten fastsætter, jf. det foreslåede § 779 d, *stk. 3*.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 6*, vedrører brevstandsning. Ifølge bestemmelsen kan politiet efter reglerne i kapitel 70 a foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden ved at standse den videre befordring af forsendelser som nævnt i nr. 5 (om brevåbning, jf. ovenfor).

Ved brevstandsning forstås det forhold, at et brev eller en anden forsendelse, der er omfattet af en tilladelse til brevåbning, bliver tilbageholdt, uden at hverken afsender eller modtager bliver underrettet herom. Ved denne definition fastlægges begrebet i overensstemmelse med de i praksis forekommende omstændigheder, idet behov for brevstandsning uden forudgående kendelse om brevåbning sjældent vil forekomme. Skulle et brev undtagelsesvis på grund af helt tilfældige omstændigheder være kommet i politiets besiddelse, f.eks. en forsendelse til en tidligere arrestant, vil spørgsmålet om åbning og eventuel tilbageholdelse skulle afgøres efter reglerne om beslaglæggelse.

Efter det foreslåede *stk. 2* kan politiet foretage optagelser eller tage kopier af de samtaler, udtalelser, forsendelser mv., som er nævnt i *stk. 1*, i samme omfang som politiet er berettiget til at gøre sig bekendt med indholdet heraf.

Den foreslåede § 779 a svarer til den danske retsplejelovs § 780 og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 b

Den foreslåede § 779 b indeholder de materielle betingelser for, at der kan foretages indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Det foreslåede *stk. 1* indeholder de fælles betingelser, mens de foreslåede *stk. 2-5* indeholder en række udtagelser hertil.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 1*, er det en betingelse, at der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt.

Det foreslåede nr. 1 vedrører det såkaldte mistankekrav. Bestemmelsen beskriver ikke mistankens styrke nærmere, men angiver blot, at der skal foreligge en mistanke. Ikke enhver løs formodning vil være tilstrækkelig. Mistanken vil skulle være rimeligt og konkret begrundet i de foreliggende oplysninger.

Endvidere foreslås kravet om sammenhængen mellem den mistænkte person og kommunikationen beskrevet således, at der skal være »bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt«. Denne udformning vil ikke kun give adgang til at gribe ind i kommunikation, hvori en mistænkt direkte er part, men også i tilfælde, hvor samtalen eller brevvekslingen mv. føres mellem personer, som ikke er

mistænkt, hvis der er bestemte grunde til at antage, at de pågældende formidler meddelelser til eller fra en mistænkt og altså virker som budbringere for denne.

Det vil være uden betydning, hvem en telefon eller lokalitet tilhører, når blot der er tale om meddelelser – direkte eller indirekte – til eller fra mistænkte. Telefonaflytning vil således kunne ske af f.eks. offentlige telefoner eller af en pårørendes telefon.

Aflytning af en pårørendes telefon vil f.eks. kunne komme på tale, hvis den mistænkte i en narkotikasag befinder sig i udlandet, og det er nødvendigt at aflytte telefoner hos den mistænkte nærtstående i Danmark for at skaffe oplysning om tid og sted for hans hjemkomst – evt. i forbindelse med en narkotikaleverance.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 2*, er det en betingelse, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Den foreslåede bestemmelse indeholder det såkaldte indikationskrav, der er fælles for alle former for indgreb i meddelelseshemmeligheden.

At et indgreb i meddelelseshemmeligheden efter den foreslåede bestemmelse skal være af »afgørende« betydning for efterforskningen indebærer, at indgrebet kun bør bringes i anvendelse, hvor der er et klart efterforskningsmæssigt behov herfor. Det vil ikke nødvendigvis indebære, at f.eks. aflytning kun må ske, hvis det er eneste mulige efterforskningsmiddel. Også i de situationer, hvor der vel foreligger andre muligheder, men hvor disse er uforholdsmæssigt besværlige og mandskabskrævende (f.eks. omfattende skygning døgnet rundt af et stort antal personer), usikre eller ødelæggende for den videre efterforskning (f.eks. ransagninger, hvorved politiets undersøgelser af en formodet narkobandes virksomhed afsløres), vil indgreb i meddelelseshemmeligheden kunne foretages.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 3*, er det en betingelse, at efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.) eller en overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs § 124, stk. 2 (befrielse mv. af en anholdt, fængslet eller tvangsansbragt person), § 125 (unddragelse af nogen fra strafforfølgning mv.), § 127, stk. 1 (unddragelse fra krigstjeneste mv.), § 228 (rufferi mv.), § 235 (børnepornografi), § 266 (trusler) eller § 281 (afpresning) eller en overtrædelse af § 59, stk. 5 (menneskesmugling) i udlændingeloven som sat i kraft for Færøerne.

Den foreslåede bestemmelse vedrører det såkaldte kriminalitetskrav og indfører en almindelig grænse for indgreb i meddelelseshemmeligheden ved en strafferamme på fængsel i 6 år, dog således at indgreb også kan ske ved de ovenfor op-

regnede forbrydelser, selv om strafferammen ikke er fængsel i 6 år.

I tilfælde, hvor strafferammen kun under tilstedeværelse af strafforhøjelsesgrunde eller skærpene omstændigheder kan komme op på fængsel i 6 år eller derover, må der ved afgørelsen af, om indgrebet skal tillades, tages stilling til, om mistanken vedrører en lovovertrædelse i den særligt grove form, således at den udvidede strafferamme kan anvendes. Bliver resultatet, at en strafferamme med maksimum på 6 års fængsel eller derover er anvendelig, vil betingelsen i det foreslåede stk. 1, nr. 3, være opfyldt.

Efter det foreslåede *stk. 2* kan telefonaflytning og teleoplysning – men ikke de øvrige foreslåede indgrebstyper – foretages, hvis betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, er opfyldt, og mistanken angår fredskrænkelser som omhandlet i den for Færøerne gældende straffelovs § 263, stk. 2 (såkaldt »hackerkriminalitet«). Bestemmelsen indebærer, at der i disse sager vil kunne foretages telefonaflytning og teleoplysning, selv om kriminalitetskravet i stk. 1, nr. 3, ikke er opfyldt.

Efter det foreslåede *stk. 3*, 1. pkt., kan teleoplysning endvidere foretages, hvis betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, er opfyldt, og mistanken angår fredskrænkelser som omhandlet i den for Færøerne gældende straffelovs § 265. Det samme gælder ifølge det foreslåede 2. pkt., såfremt mistanken angår en overtrædelse af straffelovens § 279 a eller § 293, stk. 1, begået ved anvendelse af en telekommunikationstjeneste, eller såfremt mistanken angår en overtrædelse af § 35, stk. 1, § 36 eller § 39, stk. 1, i lov om værdipapirhandel mv. som sat i kraft for Færøerne.

Bestemmelsen indebærer, at der i disse sager bliver mulighed for teleoplysning, selv om kriminalitetskravet i stk. 1, nr. 3, ikke er opfyldt.

Det vil for det første gælde for sager om fredskrænkelser efter den for Færøerne gældende straffelovs § 265. Teleoplysning vil i disse sager kunne anvendes, selv om der ikke i forvejen er meddelt en advarsel efter § 265.

For det andet vil det gælde for sager om »tyveri af telefonid«, dvs. hvor en udenforstående misbruger en abonnents telefonsystem eller anden telekommunikationstjeneste på en sådan måde, at udgiften til telefonsamtalen mv. påføres den abonnents regning, hvad enten forholdet henføres under den for Færøerne gældende straffelovs § 279 a eller § 293, stk. 1.

Denne del af det foreslåede *stk. 3* tager sigte på tilfælde, hvor gerningsmanden via en ekstern adgang til forurettedes telefon mv. misbruger denne. Bestemmelsen tager ikke sigte på sager, hvor gerningsmanden generelt har adgang til at anvende den pågældende telefon mv., men hvor den konkrete anvendelse er uberettiget, f.eks. ansattes brug af en telefon på arbejdspladsen til private formål. I de situationer, hvor misbruget sker direkte fra forurettedes telefon mv., vil der være mulighed for at foretage teleoplysning med samtykke fra forurettede, jf. det foreslåede § 779 g, stk. 2.

For det tredje vil der være mulighed for teleoplysning i sager om visse grovere overtrædelser af lov om værdipapirhandel mv. som sat i kraft for Færøerne, nærmere bestemt insiderhandel, videregivelse af intern viden og kursmanipulation.

De øvrige foreslåede betingelser for at foretage teleoplysning vil i alle de ovennævnte tilfælde skulle være opfyldt.

Efter det foreslåede *stk. 4* kan brevåbning og brevstandsning desuden foretages, hvis der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at der i forsendelsen findes genstande, som bør konfiskeres, eller som ved en forbrydelse er fravendt nogen, som kan kræve dem tilbage. Der vil f.eks. kunne være tale om forsendelser, der indeholder tyvekoster, ulovlige våben eller narkotika. I sådanne tilfælde vil der således kunne foretages brevåbning og brevstandsning, selv om de almindelige betingelser for indgrebenes foretagelse, jf. det foreslåede stk. 1, ikke er opfyldt.

Derimod vil bestemmelsen ikke give hjemmel til at foretage indgreb, hvor forsendelsen må antages at indeholde ting, der er af betydning som bevismidler. I sådanne tilfælde vil de almindelige betingelser for indgreb i meddelelshemmeligheden derfor skulle være opfyldt.

Denne særlige adgang efter *stk. 4* til brevåbning og brevstandsning foreslås knyttet til et skærpet mistankekrav i forhold til, hvad der vil gælde for indgreb i meddelelshemmeligheden i øvrigt, jf. det foreslåede stk. 1, nr. 1. Det foreslås således, at indgreb efter bestemmelsen kun kan foretages, hvis der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at de omhandlede genstande findes i forsendelsen.

Det foreslåede *stk. 4* tilsigter at give politiet adgang til at gribe ind i tilfælde, hvor politiet gennem vidneforklaringer eller på anden måde har fået (sikre) oplysninger om, at en forsendelse af den omhandlede art er undervejs.

Det bemærkes, at den gældende færøske retsplejelovs § 62 (omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed) – i lyset af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse i Hauschildt-sagen, jf. pkt. 3.2.2.5, i lovforslagets almindelige bemærkninger – efter Justitsministeriets opfattelse må forstås sådan, at en dommer som udgangspunkt ikke vil kunne deltage i hovedforhandlingen i en straffesag, hvis dommeren vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om brevåbning eller brevstandsning efter det foreslåede *stk. 4*. Dommeren vil dog kunne deltage i hovedforhandlingen, hvis straffesagen behandles som en tilståelsessag eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet afgørelsen om brevåbning eller brevstandsning, ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Efter det foreslåede *stk. 5*, 1. pkt., kan anden aflytning (rum-aflytning) og udvidet teleoplysning kun foretages, når mistanken vedrører en forbrydelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Herunder vil kunne falde for-

hold omfattet af den for Færøerne gældende straffelovs § 191.

Bestemmelsen indebærer, at kriminalitetskravet for så vidt angår anden aflytning og udvidet teleoplysning skærpes i forhold til, hvad der ellers ville følge af det foreslåede stk. 1, nr. 3, idet det yderligere kræves, at mistanken vedrører en forbrydelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Efter det foreslåede stk. 5, 2. pkt., kan udvidet teleoplysning foretages, uanset at betingelsen i stk. 1, nr. 1, ikke er opfyldt. Det indebærer, at mistankekravet fraviges for så vidt angår udvidet teleoplysning.

Dermed bliver der, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt, mulighed for at foretage udvidet teleoplysning også i situationer, hvor der ikke foreligger konkrete oplysninger om brug af telefoner – og mistankekravet efter det foreslåede stk. 1, nr. 1, om »bestemte grunde« derfor vanskeligt kan siges at være opfyldt – men hvor det med rette må antages, at der har været anvendt telefon, ud fra en almindelig betragtning om, at omfattende og kompliceret kriminalitet udført af flere gerningsmænd i forening efter sin art må forudsætte eller typisk sker ved brug af telefoner.

Den foreslåede § 779 b svarer med enkelte undtagelser til den danske retsplejelovs § 781.

Undtagelserne er, at det foreslåede § 779 b, stk. 1, nr. 3, henviser til straffelovens § 228 og ikke – som i den danske retsplejelov – straffelovens § 233, stk. 1. Desuden henviser det foreslåede stk. 1, nr. 3, til udlændingelovens § 59, stk. 5, og ikke § 59, stk. 7, nr. 1-5, som i den danske retsplejelov. Dette skyldes, at der efter Færøernes overtagelse af strafferetten, herunder straffeloven som sat i kraft for Færøerne, er foretaget ændringer af den danske straffelov, hvor § 233, stk. 1, har afløst § 228, og at udlændingeloven som sat i kraft for Færøerne, jf. anordning nr. 182 af 22. marts 2001 med senere ændringer, ikke er identisk med den danske udlændingelov.

Herudover henviser det foreslåede § 779 b, stk. 3, til straffelovens § 265 og ikke som den danske retsplejelovs § 781, stk. 3, til lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Det skyldes, at denne lov, der for Danmarks vedkommende erstatter straffelovens § 265, er vedtaget efter Færøernes overtagelse af strafferetten, og at der ikke er gennemført en tilsvarende ændring af den færøske straffelovgivning. Endvidere henvises der i den danske retsplejelovs § 781, stk. 3, til en EU-forordning om integritet og gennemsigtighed på energiområderne, som ikke gælder for Færøerne.

Bortset fra, hvad der følger af ovennævnte, skal den foreslåede § 779 b forstås på samme måde som den danske retsplejelovs § 781.

I overensstemmelse hermed vil det for så vidt angår udlevering fra telenet- og teletjenesteudbydere af lagrede te-

leoplysninger være et krav, at både editionsreglerne og reglerne om indgreb i meddelelshemmeligheden er opfyldt, jf. Højesterets kendelser trykt i UfR 1993, side 1, og UfR 1995, side 374, samt pkt. 4.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 194 fremsat den 21. marts 2001, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 5705-5707, og betænkning nr. 1377/1999 side 78-79.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.2.1-3.2.2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 c

Den foreslåede § 779 c indeholder regler om proportionalitet ved indgreb i meddelelshemmeligheden (stk. 1) og om beskyttelse af kommunikation med særlige personer (stk. 2).

Det foreslåede *stk. 1* indebærer, at et indgreb i meddelelshemmeligheden ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Den foreslåede bestemmelse lovfæster for så vidt angår indgreb i meddelelshemmeligheden den proportionalitetsgrundsætning, der antages at gælde ved alle former for straffeprocessuelle indgreb. En sådan lovfæstelse er også sket for så vidt angår anholdelse og varetægtsfængsling, jf. den færøske retsplejelovs § 755, stk. 4, og § 762, stk. 3. Det er ikke ved den foreslåede formulering af proportionalitetskravet ved indgreb i meddelelshemmeligheden tilsigtet at give kravet et principielt andet indhold, end det har ved anholdelse og varetægtsfængsling.

Af den foreslåede formulering følger, at man inden anvendelsen af et indgreb skal foretage den ovenfor nævnte afvejning mellem indgrebets fordele og ulemper, men tillige, at indgrebet ikke må anvendes, hvis dets øjemed kan tilgodeses ved et mindre byrdefuldt efterforskningsmiddel.

I den foreslåede bestemmelse er »krænkelse« ligestillet med ulempe for at markere, at proportionalitetsafvejningen også er af betydning ved hemmelige indgreb.

Efter det foreslåede *stk. 2* må telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning ikke foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i den færøske retsplejelovs § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

Den foreslåede bestemmelse beskytter den kommunikation, som finder sted mellem en mistænkt og de personer, der er vidneudelukket i medfør af retsplejelovs § 170, stk. 1, dvs. præster, læger, forsvarere og advokater, samt disses medhjælpere, jf. § 170, stk. 4.

Bestemmelsen vil derimod ikke finde anvendelse på andre personer, der er underlagt en lovbestemt tavshedspligt, jf. den færøske retsplejelovs § 170, stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse er udformet således, at den omfatter »personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne«. Det følger heraf, at undtagelsen er absolut for så vidt angår den mistænkte kommunikation med præster i folkekirken eller anerkendte trossamfund og med sin forsvarer i en straffesag, idet der for disse personers vedkommende ikke er dispensationsadgang i § 170.

For så vidt angår læger og andre advokater end forsvarere, for hvem der i § 170, stk. 2, er hjemmel til under særlige omstændigheder at pålægge vidnepligt, vil der derimod undtagelsesvis kunne gøres indgreb i kommunikationen med den mistænkte, hvis betingelserne for at pålægge vidnepligt efter § 170, stk. 2, er til stede. Da det tilkommer retten at afgøre, om betingelserne for at pålægge vidnepligt er opfyldt, vil indgreb i disse tilfælde ikke kunne foretages af politiet »på øjemedet«, dvs. uden forudgående retskendelse, jf. herom det foreslåede § 779 d, stk. 4.

Selv om det foreslåede stk. 2 efter sin ordlyd ikke omfatter teleoplysning og udvidet teleoplysning, vil teleoplysning dog i særlige tilfælde være et indgreb af en sådan karakter, at det ikke vil kunne benyttes i forhold til den mistænkte forbindelse til personer, som efter § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

Der henvises i den forbindelse til Østre Landsrets kendelse trykt i UfR 2001, side 2196, vedrørende den danske retsplejelovs § 782, der svarer til den foreslåede § 779 c. I sagen havde anklagemyndigheden anmodet om tilladelse til – for så vidt angår ind- og udgående telekommunikation med Thailand – at indhente teleoplysninger om et telefonnummer tilhørende en beskikket forsvarer for en person, der var sigtet for røverier, og som formodedes at opholde sig i Thailand. Landsretten udtalte, at en imødekommelse af anklagemyndighedens begæring ville indebære, at det på grundlag af den sigtedes forbindelse med forsvareren eventuelt ville kunne afdækkes, hvor den sigtede opholdt sig. Dette fandt landsretten ville udgøre et sådant indgreb i den sigtedes ret til fri og uhindret adgang til kommunikation med forsvareren, at indgrebet, uanset sigtelsernes alvorlige karakter, ikke burde tillades, jf. retsplejelovens § 782, stk. 1, eller princippet heri samt de hensyn, der i øvrigt ligger bag reglen i retsplejelovens § 782, stk. 2. Der henvises også til Østre Landsrets kendelse trykt i TfK 2003, side 375.

Det foreslåede stk. 2 omfatter kun kommunikation direkte mellem den mistænkte og de personer, der er omfattet af § 170, stk. 1. Disse personers øvrige kommunikation med omverdenen vil altså ikke være beskyttet af bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse er til hinder for, at politiet foretager indgreb i meddelelseshemmeligheden med det formål at gøre sig bekendt med indholdet af den omhandlede kommunikation. Bestemmelsen vil endvidere omfatte kommunikation af den omhandlede art, som politiet tilfældigt kommer i berøring med under udførelsen af et i øvrigt lovligt indgreb. I det omfang det er muligt, vil politiet i sådanne si-

tuationer skulle afstå fra at gøre sig bekendt med kommunikationen.

Hvis politiet f.eks. som led i gennemførelsen af en kendelse om brevåbning får udleveret et brev, som efter angivelsen af adressat og afsender må antages at være undervejs mellem den mistænkte og dennes præst, vil politiet skulle afstå fra at åbne eller tilbageholde brevet. Dette gælder dog ikke, hvis der er begrundet formodning om, at angivelsen af adressat eller afsender er fejlagtig og påført netop med henblik på at forhindre politiet i at undersøge brevet.

I visse tilfælde vil det ikke kunne undgås, at politiet får kendskab til indholdet af kommunikation mellem en mistænkt og personer omfattet af § 170, stk. 1. Dette vil f.eks. kunne ske, hvis der gennem en telefon, som lovligt aflyttes på grundlag af en retskendelse, føres en samtale mellem en mistænkt og dennes forsvarer. Optagelsen af denne samtale vil imidlertid som udgangspunkt straks skulle tilintetgøres, jf. nærmere det foreslåede § 779 m, stk. 3.

Den foreslåede § 779 c svarer til den danske retsplejelovs § 782 og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.2.6 og 3.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 d

Efter det foreslåede *stk. 1*, 1. pkt., sker indgreb i meddelelseshemmeligheden efter rettens kendelse. Der henvises dog til det foreslåede stk. 4 om indgreb »på øjemedet«.

Det bemærkes, at den praktiske gennemførelse af et indgreb i meddelelseshemmeligheden, efter at rettens kendelse er afsagt, vil blive forestået af politiet med bistand fra postvirksomheder og telenet- og teletjenesteudbydere, jf. den foreslåede § 779 g.

Det foreslås, at kendelsen om indgreb i meddelelseshemmeligheden skal specificeres ved angivelse af de telefonnumre (herunder f.eks. IMSI- eller IMEI-numre), lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår, jf. det foreslåede stk. 1, 2. pkt. Det foreslåede stk. 2 om kendelse »på person« indeholder dog en undtagelse hertil, jf. nærmere nedenfor.

Herved sikres det, at den bemyndigelse, som kendelsen giver politiet, får en præcis afgrænsning. Angivelsen af, f.eks. i hvilke lokaliteter en rumaflytning (anden aflytning) må finde sted, vil dog kunne ske med en vis fleksibilitet. Hvis politiet således ønsker at aflytte de samtaler, som en mistænkt narkotikahandler vil føre på et bestemt hotel, vil det f.eks. være tilstrækkeligt i kendelsen at bemyndige politiet til aflytning »i det værelse på hotel PP, hvor personen NN vil indlogere sig«, dvs. uden på forhånd at angive værelsets nummer.

Hvor den typiske situation ved f.eks. teleoplysninger er, at der ønskes oplysninger om bestemte telefonnumre, vil situationen ved udvidet teleoplysning (masteoplysninger) være den, at der ønskes oplysninger om alle telefoner, der i et givet område og inden for et bestemt tidsrum har benyttet en bestemt sendemast. I sagens natur vil det således i kendelsen om udvidet teleoplysning typisk ikke være muligt at angive det eller de telefonnumre, som indgrebet angår. I stedet vil det præcist skulle angives, hvilken sendemast (hvilken lokalitet) og hvilket tidsrum indgrebet angår.

Det følger af den færøske retsplejelovs § 218, at kendelser skal begrundes. Med det foreslåede stk. 1, 3. pkt., uddybes dette begrundelseskrav, idet det foreslås, at der i kendelsen skal anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt.

Det foreslås herudover, at der indføres en udtrykkelig regel om omgørelse af kendelser om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. det foreslåede stk. 1, 4. pkt. Omgørelsesadgangen vil ikke være betinget af, at der foreligger nye oplysninger. Omgørelse vil kun kunne ske med virkning for fremtiden. Den del af et indgreb, som er foretaget i overensstemmelse med en retskendelse, vil ikke kunne gøres uhjemlet ved omgørelse af kendelsen.

Ved det foreslåede *stk. 2* – om kendelse »på person« – fraviges kravet om i en kendelse at angive de telefonnumre, som en tilladelse til telefonaflytning eller teleoplysning vedrører, idet der i visse tilfælde bliver mulighed for ud over bestemte telefonnumre at anføre den person, som indgrebet angår (den mistænkte).

Dette foreslås at skulle gælde, hvis efterforskningen angår forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed (den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12) eller mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv. (kapitel 13) eller sager om vold og trusler mv. mod vidner (§ 123), ildspåsættelse eller bombesprængning mv., hvor andres liv udsættes for overhængende fare (§ 180 og § 183, stk. 2), grov narkotikakriminalitet (§ 191), grov våbenkriminalitet (§ 192 a), rufferi (§ 228), drab (§ 237), grov vold (§§ 245 eller 246), hensynsløs fareforvoldelse (§ 252, stk. 1), grov frihedsberøvelse (§ 261, stk. 2), menneskehandel (§ 262 a) eller røveri (§ 288).

Det foreslåede stk. 2 omfatter de indgreb i meddelelseshemmeligheden, der er omfattet af de foreslåede § 779 a, stk. 1, nr. 1 og 3, uanset om der er tale om egentlig telefonkommunikation eller anden tilsvarende telekommunikation, f.eks. internet- eller telefaxkommunikation. Bestemmelsen vil alene omfatte fremadrettet teleoplysning i medfør af retsplejelovens § 779 a, stk. 1, nr. 3, og ikke bagudrettet teleoplysning i medfør af editionsreglerne. Der vil således ikke på grundlag af en kendelse »på person« kunne indhentes historiske teleoplysninger.

Bestemmelsen vil gælde både i tilfælde, hvor politiet første gang anmoder om retskendelse i en sag, og i tilfælde, hvor

politiet anmoder om forlængelse af en allerede meddelt kendelse.

Første gang der anmodes om retskendelse – dvs. på det tidspunkt, hvor politiet har et efterforskningsmæssigt behov for at iværksætte aflytning eller teleoplysning – vil politiet således skulle fremlægge det eller de konkrete telefonnumre for retten, som politiet finder grundlag for at foretage indgreb over for.

I den periode, hvori indgrebet kan foretages – dvs. den periode, som rettens kendelse gælder for – vil politiet herefter i givet fald kunne iværksætte indgreb over for andre telefonnumre end dem, der er anført i kendelsen, forudsat at de foreslåede almindelige betingelser for at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden er opfyldt.

At de almindelige betingelser for telefonaflytning eller teleoplysning skal være opfyldt, indebærer bl.a., at kravet i det foreslåede § 779 b, stk. 1, nr. 1, om, at der skal være bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser til eller fra den mistænkte, vil skulle være opfyldt i forhold til hvert enkelt telefonnummer, som der aflyttes eller indhentes teleoplysninger om på grundlag af en kendelse »på person«. Endvidere vil bl.a. indikationskravet i det foreslåede § 779 b, stk. 1, nr. 2, og proportionalitetskravet i det foreslåede § 779 c, stk. 1, skulle være opfyldt.

En retskendelse »på person« vil således ikke indebære nogen ændring af de foreslåede betingelser for at iværksætte telefonaflytning og teleoplysning, men alene forenkle fremgangsmåden ved telefonaflytning og teleoplysning, idet politiet på grundlag af én retskendelse løbende – inden for den periode, som kendelsen omfatter – vil kunne iværksætte aflytning eller teleoplysning også af telefonnumre, som ikke er særskilt nævnt i kendelsen (frem for at skulle indhente en ny retskendelse for hvert nyt telefonnummer).

Når den nævnte periode er udløbet – og der skal anmodes om ny retskendelse – vil politiet skulle tage stilling til, om der er behov for også fremover at foretage indgreb over for de telefonnumre, som der allerede er iværksat indgreb over for på grundlag af den hidtidige kendelse »på person«. I givet fald må politiet på linje med det, der er anført ovenfor vedrørende »førstegangskendelser«, forelægge disse konkrete telefonnumre for retten med henblik på kendelse. Tilsvarende vil gælde, når der efterfølgende skal indhentes nye kendelser i den pågældende sag.

I de beskrevne tilfælde vil retten skulle tage stilling til, om der fremover – dvs. i den periode, som den nye kendelse skal gælde for – er hjemmel til at foretage det pågældende indgreb. Retten vil derimod ikke skulle efterprøve, om der har været hjemmel til at foretage de indgreb, som politiet allerede – på grundlag af den hidtil gældende kendelse »på person« – har gennemført. En sådan efterprøvelse vil alene skulle foretages, hvis indgrebsadvokaten anmoder om det, jf. det foreslåede stk. 2, 5. pkt.

Der vil principielt kunne forekomme tilfælde, hvor retten har afvist en anmodning om retskendelse i forhold til et konkret telefonnummer, men hvor politiet efterfølgende finder, at der foreligger nye omstændigheder, der indebærer, at betingelserne for at foretage indgreb i forhold til det pågældende nummer nu må anses for opfyldt. I sådanne tilfælde forudsættes det, at politiet ikke iværksætter indgreb på grundlag af den foreliggende kendelse »på person«, men i stedet anmoder retten om en særskilt kendelse i forhold til dette nummer (evt. efter proceduren i det foreslåede stk. 4 om indgreb »på øjemedet«).

I medfør af det foreslåede stk. 2, 2. pkt., skal politiet snarest muligt efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, underrette retten om de telefonnumre – herunder f.eks. IMSI- eller IMEI-numre – som politiet har aflyttet eller indhentet teleoplysninger om, og som ikke er anført i kendelsen.

Underretningen skal ifølge det foreslåede 4. pkt. indeholde en angivelse af de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte.

Det forudsættes, at underretningen indeholder oplysninger svarende til dem, som skal medtages, når indgreb, der er iværksat af politiet uden forudgående retskendelse »på øjemedet«, efterfølgende skal forelægges for retten til godkendelse, jf. det foreslåede stk. 4.

Underretning af retten vil som det klare udgangspunkt først skulle ske efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, dvs. det tidsrum, hvori rettens kendelse gælder. Hvis særlige forhold taler for det, skal underretning dog efter det foreslåede stk. 2, 3. pkt., ske senest 24 timer efter indgrebet iværksættelse.

Med udtrykket »særlige forhold« sigtes til tilfælde, hvor politiet – uanset at betingelserne efter den foreslåede § 779 b for at foretage telefonaflytning og teleoplysning må anses for opfyldt – finder, at der kan være anledning til at give den beskikkede indgrebsadvokat mulighed for hurtig efterprøvelse fra rettens side. Der vil navnlig kunne være tale om tilfælde, hvor særlige principielle hensyn kan siges at gøre sig gældende, f.eks. hvor der opstår spørgsmål om aflytning af telefoner, der anvendes af advokater, læger eller journalister, eller af telefoner på den mistænkte arbejdsplads, der også anvendes af andre end den mistænkte.

Det vil i første række være op til politiet at vurdere, om der foreligger de nævnte særlige forhold, således at der skal ske underretning senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse. Det forudsættes imidlertid, at den beskikkede indgrebsadvokat kan indbringe dette spørgsmål for retten i overensstemmelse med de regler, som i øvrigt vil gælde for indbringelse af spørgsmål om indgrebets lovlighed, jf. de foreslåede stk. 2, 4.-7. pkt., dvs. i forlængelse af underretningen efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, jf. de foreslåede stk. 2, 2. og 5. pkt.

Politiets underretning til retten efter de foreslåede stk. 2, 2.-4. pkt., sker med henblik på, at retten herefter underretter den beskikkede indgrebsadvokat, jf. det foreslåede stk. 2, 5. pkt. I praksis vil retten ofte kunne foretage denne underretning samtidig med den underretning af den beskikkede indgrebsadvokat, som retten skal give efter det foreslåede § 779 j, stk. 3, 3. pkt. Retten vil ikke på dette tidspunkt skulle foretage en efterprøvelse af lovligheden af indgrebet.

Underretningen skal derimod gøre det muligt for den beskikkede advokat at tage stilling til, om spørgsmålet om lovligheden af indgrebet skal indbringes for retten.

Spørgsmålet om lovligheden af indgrebet vil således kunne indbringes for retten i medfør af det foreslåede stk. 2, 5. pkt. Herved sikres en adgang til kontrol ved domstolene med hensyn til de konkrete telefonnumre, som politiet har aflyttet eller indhentet teleoplysninger om efter en kendelse »på person«.

Hvis sagen indbringes for retten af den beskikkede indgrebsadvokat, vil retten skulle afgøre ved kendelse, om indgrebet er sket inden for rammerne af den forudgående kendelse »på person« og i øvrigt i overensstemmelse med betingelserne for telefonaflytning og teleoplysning i den foreslåede § 779 b.

Finder retten i den forbindelse, at der er foretaget et indgreb, som ikke burde være foretaget, skal retten efter det foreslåede stk. 2, 7. pkt., give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Efter det foreslåede *stk. 3*, 1. pkt., skal kendelsen fastsætte det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger, jf. det foreslåede 2. pkt. Tidsrummet kan forlænges ved kendelse, men højst med 4 uger ad gangen, jf. de foreslåede 3. og 4. pkt.

For så vidt angår brevstandsning vil *stk. 3* medføre, at brevet skal viderebefordres ved fristens udløb. Ønskes en permanent tilbageholdelse af brevet, vil reglerne om beslaglæggelse skulle anvendes.

Det foreslåede *stk. 4* giver politiet adgang til at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden »på øjemedet«. Bestemmelsen indebærer, at politiet, hvis indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, kan træffe beslutning om at foretage indgrebet, jf. det foreslåede 1. pkt.

Betingelserne for indgrebets iværksættelse vil være de samme, hvad enten indgrebet besluttet af retten eller af politiet »på øjemedet«.

Hvis et indgreb iværksættes uden retskendelse »på øjemedet«, skal politiet efter det foreslåede stk. 4, 2. pkt., snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Efter det foreslåede 3. pkt. afgør retten ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, samt om

det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. de foreslåede stk. 1, 2. og 3. pkt., samt stk. 3.

Rettens afgørelse vil ikke være bundet til at skulle foreligge inden udløbet af de 24 timer.

Det foreslås endelig, at retten, hvis indgrebet efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget, skal give meddelelse herom til Justitsministeriet, jf. det foreslåede stk. 4, 4. pkt.

De foreslåede § 779 d, stk. 1-4, svarer (med en mindre redaktionel ændring af stk. 2, 3. pkt.) til den danske retsplejelovs § 783, stk. 1-4, dog således at der i den danske retsplejelovs § 783, stk. 2, er henvist til straffelovens § 233, stk. 1, og ikke til § 228, hvilket skyldes, at den danske straffelov er blevet ændret, efter at Færøerne har overtaget strafferetten. Bortset herfra skal de foreslåede § 779 d, stk. 1-4, forstås på samme måde som den danske retsplejelovs § 783, stk. 1-4.

Det bemærkes, at den danske retsplejelovs § 783, stk. 5, indeholder en bestemmelse om underretninger i medfør af en konvention om gensidig retshjælp i straffesager mellem EU's medlemsstater, som ikke gælder for Færøerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.4-3.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 e

Den foreslåede § 779 e indeholder regler om beskikkelse af en indgrebsadvokat for den, som indgrebet i meddelelsehemmeligheden vedrører.

Det foreslåede *stk. 1*, 1. pkt., indebærer, at der, inden retten træffer afgørelse om indgreb i meddelelsehemmeligheden, skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører (en indgrebsadvokat), og at advokaten skal have lejlighed til at udtale sig.

Indgrebsadvokaten vil have til opgave at varetage den mistænkte og andres interesser og således sikre en kontradiktorisk behandling af begæringen om indgrebet og herunder tage stilling til spørgsmålet om kære af rettens afgørelse. Der vil kun skulle beskikkes én indgrebsadvokat i hver sag, selv om indgrebet vil ramme flere personer.

Advokaten vil skulle varetage interesserne ikke blot hos den eller de mistænkte, men også hos indehaverne af de telefoner eller lokaler mv., der aflyttes, og hos alle de personer, der mere eller mindre tilfældigt kommer til at udtale sig igennem en telefon, der aflyttes, eller som på anden måde bliver berørt af indgrebet. Ved indgreb i form af udvidet teleoplysning vil advokaten også skulle varetage interesserne for den gruppe af personer, hvis mobiltelefon mv. har benyttet den sendemast, hvorfra der indhentes udvidede teleoplysninger. I de sjældne tilfælde, hvor en forsvarer for en sigtet medvirker ved behandling af politiets begæring, vil indgrebsadvokaten skulle overlade til forsvareren at varetage sigtedes interesser.

Der vil skulle beskikkes en indgrebsadvokat, uanset om der allerede er beskikket en forsvarer for den mistænkte. Forsvareren vil ikke kunne beskikkes som indgrebsadvokat.

Efter det foreslåede stk. 1, 2. pkt., beskikkes indgrebsadvokaten fra den særlige kreds af advokater, som er nævnt i stk. 2, hvis efterforskningen angår en overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.). Rettens beslutning om, at advokaten ikke skal beskikkes fra denne særlige kreds, kan efter det foreslåede stk. 1, 3. pkt., påkæres til højere ret.

Efter det foreslåede *stk. 2* antager justitsministeren for Færøerne en eller flere advokater, som kan beskikkes i de sager, der er nævnt i stk. 1, 2. pkt. Advokaterne forudsættes at have opnået den nødvendige sikkerhedsgodkendelse.

Der vil ikke gælde et krav om, at de pågældende advokater har bopæl eller kontor på Færøerne, og det vil således være muligt helt eller delvis at antage de samme advokater, som er godkendt til disse sager i Danmark, til at varetage opgaverne på Færøerne

Justitsministeren fastsætter efter det foreslåede stk. 2, 2. pkt., nærmere regler om de pågældende advokater, herunder om vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål.

Den foreslåede § 779 e svarer (med en mindre redaktionel ændring af stk. 2, 1. pkt.) til den danske retsplejelovs § 784, dog således at de indgrebsadvokater, der efter den danske retsplejelov antages med henblik på sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, antages for hver landsrets område. Desuden antages der efter den danske bestemmelse »et antal« advokater og ikke som i den foreslåede bestemmelse »en eller flere« advokater. Bortset herfra skal den foreslåede § 779 e forstås på samme måde som den danske retsplejelovs § 784.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.7.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 f

Den foreslåede § 779 f indeholder regler om den beskikkede indgrebsadvokats beføjelser og forpligtelser.

Efter det foreslåede *stk. 1*, 1. pkt., skal indgrebsadvokaten underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt.

Efter det foreslåede stk. 1, 2. pkt., er indgrebsadvokaten endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom på begæring af advokaten indbringes for retten af politiet til afgørelse, jf. det foreslåede 3. pkt.

Retten vil kunne gøre udlevering af genparter betinget af, at visse forholdsregler overholdes. Der henvises herved til sikkerhedsforskrifter fastsat i medfør af den foreslåede bemyndigelse i § 779 e, stk. 2, samt øvrige foranstaltninger, som må anses for at være fornødne.

Efter det foreslåede stk. 1, 4. pkt., må indgrebsadvokaten ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Advokaten må således hverken sætte sig i forbindelse med den eller de mistænkte personer eller med indehaveren af den omhandlede telefon eller den, der har rådighed over det omhandlede lokale.

Efter det foreslåede stk. 1, 5. pkt., må indgrebsadvokaten endvidere ikke give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

Hvis den beskikkede indgrebsadvokat er forhindret i at give møde under f.eks. et retsmøde til behandling af en begæring om forlængelse af indgrebet, vil der kunne beskikkes en anden indgrebsadvokat med henblik på dette retsmøde.

Efter det foreslåede *stk. 2*, 1. pkt., finder bestemmelserne om beskikkede forsvarere i kapitel 66 og § 746, stk. 1, samt bestemmelserne i kapitel 91 og 92 om sagsomkostninger og rettergangsboeder tilsvarende anvendelse på den beskikkede indgrebsadvokat.

Det indebærer bl.a., at der vil skulle tillægges advokaten vederlag, jf. den færøske retsplejelovs § 741, og at beskikkelsen vil kunne tilbagekaldes, jf. § 736, stk. 2.

På det tidspunkt, hvor der bliver spørgsmål om indgreb i meddelelseshemmeligheden, vil der sjældent være beskikket forsvarer for den eller de mistænkte. Når forsvarerbeskikkelse senere bliver aktuel, vil det ikke sjældent være praktisk at lade den tidligere beskikkede indgrebsadvokat, der kender sagen, varetage hvervet som beskikket forsvarer. Undertiden vil dette imidlertid støde på principielle eller konkrete betæneligheder, enten fordi de interesser, som den pågældende har varetaget som beskikket indgrebsadvokat, adskiller sig fra de interesser, som forsvareren specielt skal varetage, eller fordi den pågældende som indgrebsadvokat er blevet bekendt med oplysninger, som det er betænkeligt, at forsvareren er bekendt med.

Efter det foreslåede stk. 2, 2. pkt., kan retten derfor træffe bestemmelse om, at den beskikkede indgrebsadvokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet. Begæring om, at retten træffer sådan bestemmelse, vil kunne fremsættes af anklagemyndigheden.

Den foreslåede § 779 f svarer til den danske retsplejelovs § 785, dog således at den danske bestemmelse ikke henviser til kapitel 92 om rettergangsboeder, idet den danske retsplejelov ikke længere indeholder bestemmelser herom. Den foreslåede § 779 f skal i øvrigt forstås på samme måde som den danske retsplejelovs § 785, idet det dog bemærkes, at reg-

lerne i kapitel 66, som de to bestemmelser henviser til, ikke er ens i de to retsplejelove.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 g

Den foreslåede § 779 g indeholder regler om postvirksomheders og telenet- og teletjenesteudbyderes mv. bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden mv.

Efter det foreslåede *stk. 1* påhviler det postvirksomheder og udbydere af telenet eller teletjenester at bistå politiet ved gennemførelsen af indgreb i meddelelseshemmeligheden, herunder ved at etablere aflytning af telefonsamtaler mv., ved at give oplysninger som led i teleoplysning og udvidet teleoplysning samt ved at tilbageholde og udlevere forsendelser mv.

For så vidt angår udbydere af telenet eller teletjenester vil dette gælde, uanset om den pågældende udbyder alene betjener en afgrænset kundegruppe, f.eks. banker eller skoler, eller henvender sig til offentligheden i almindelighed.

Det bemærkes, at pligten for telenet- og teletjenesteudbydere til konkret at bistå politiet ved gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden vil skulle forstås inden for rammerne af de generelle krav, der stilles til udbydernes tekniske udstyr og systemer i lovgivningen om telekommunikation, der er overtaget af de færøske myndigheder som særansliggende.

Efter det foreslåede *stk. 2* kan retten uden for de tilfælde, der er nævnt i § 779 a, stk. 1, nr. 3 (om teleoplysning), efter begæring fra politiet med samtykke fra indehaveren af en telefon eller andet kommunikationsapparat give de selskaber mv., der er nævnt i stk. 1, pålæg om at oplyse, hvilke andre apparater der sættes i forbindelse med det pågældende apparat.

Pligten for selskaberne mv. til at meddele oplysningerne vil forudsætte, at retten efter begæring af politiet har truffet bestemmelse herom. Det er ved udformningen af denne regel og ved dens placering i retsplejelovens afsnit om strafferetsplejen forudsat, at retten kun meddeler pålæg til et selskab, hvor dette skønnes påkrævet som led i efterforskningen af en lovovertrædelse eller med henblik på at meddele advarsel i medfør af den for Færøerne gældende straffelovs § 265.

Efter det foreslåede *stk. 3* skal udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til slutbrugere på begæring af politiet udlevere oplysninger, der identificerer en slutbrugers adgang til elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester.

Den foreslåede bestemmelse vil skulle forstås inden for rammerne af telekommunikationslovgivningen, der er overtaget af de færøske myndigheder som et særansliggende, herunder

for så vidt angår fastlæggelsen af, hvad der skal forstås ved »udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til slutbrugere«.

Den foreslåede bestemmelse giver politiet adgang til, uden at betingelserne for edition behøver at være opfyldt, at indhente oplysninger om en slutbrugers adgang til kommunikationsnet og -tjenester, som udbyderen er i besiddelse af. Den udbyder, der har slutbrugerforholdet, vil således være forpligtet til at udlevere oplysninger om en slutbrugers adgang til kommunikationsnet og -tjenester til politiet, herunder oplysninger om slutbrugers adgang til internettet (IP-adresser og e-mail-adresser), uden at betingelserne for edition skal være opfyldt, jf. dog nedenfor om dynamiske IP-adresser mv.

Den foreslåede bestemmelse omfatter oplysninger om adresser eller numre, som udbyderen af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester har tildelt slutbrugeren som led i en konkret tjeneste, og som således kan benyttes til at identificere den pågældende slutbruger.

Den foreslåede bestemmelse omfatter således f.eks. ikke oplysninger om betalingsmidler eller lignende.

Politiet vil i medfør af den foreslåede bestemmelse både kunne kræve, at navn til et bestemt nummer oplyses, og omvendt, at nummer til et bestemt navn oplyses.

Den foreslåede bestemmelse omfatter alene statiske oplysninger. Udlevering af dynamiske IP-adresser mv. vil kræve, at betingelserne i den færøske retsplejelovs regler om edition mv. (som alene foreslås konsekvensændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 7) er opfyldt.

Det bemærkes, at de oplistede eksempler er eksempler på de typer af oplysninger, der i dag kan identificere en slutbrugers adgang til kommunikationsnet og -tjenester for alle elektroniske kommunikationsformer, herunder en slutbrugers adgang til internettet. Der vil som følge af den almindelige teknologiske udvikling kunne opstå nye typer af oplysninger, der kan betegnes som oplysninger om en slutbrugers adgang til kommunikationsnet og -tjenester, og som kan tjene til at identificere en bestemt slutbruger.

Udbyderne forpligtes ikke ved det foreslåede stk. 3 til at registrere og gemme oplysninger, men alene til at udlevere oplysninger, som udbyderen måtte være i besiddelse af om en slutbrugers adgang til kommunikationsnet og -tjenester.

Det forudsættes, at udbyderen, der har slutbrugerforholdet, udleverer de pågældende oplysninger hurtigst muligt. Det bemærkes, at en begæring om udlevering af oplysninger efter bestemmelsen i praksis vil være skriftlig.

Udbydernes omkostninger i forbindelse med udlevering af oplysninger vil blive afholdt af politiet i overensstemmelse med sædvanlig praksis.

Efter det foreslåede *stk. 4* finder bestemmelsen i den færøske retsplejelovs § 178 tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde den bistand, som er nævnt i stk. 1, at efterkomme et pålæg, som er givet efter stk. 2, eller at udlevere oplysninger efter stk. 3.

Ved den foreslåede bestemmelse sanktioneres selskabernes mv. pligt til at yde politiet bistand (stk. 1), efterkomme pålæg (stk. 2) og udlevere oplysninger, der identificerer en slutbrugers adgang til elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester (stk. 3), ved, at de foranstaltninger, der kan træffes over for modvillige vidner, eksempelvis tvangsbøder, også vil kunne anvendes i forhold til selskaberne mv.

Efter det foreslåede *stk. 5* kan justitsministeren efter forhandling med Færøernes Landsstyre fastsætte nærmere regler om udbydere af telenet eller teletjenesters praktiske bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden. Det bemærkes herved, at Færøerne har overtaget telekommunikationsområdet som særanliggende.

Både udbydere af offentlige telenet og teletjenester og udbydere, der henvender sig til specifikke, på forhånd afgrænsede kundesegmenter, vil kunne omfattes reglerne.

De administrative forskrifter vil f.eks. kunne omfatte regler om døgnbemanding af kontaktpunkter vedrørende etablering af aflytning og indhentelse af teleoplysninger mv., sikkerhedsgodkendelse af personale, der håndterer fortroligt materiale, samt afklaring af, hvem pligten til at bistå politiet påhviler. Den sidste problemstilling opstår, hvis de fysiske installationer på den ene side og kundeforholdet på den anden side ligger hos forskellige selskaber.

Der tilsigtes imidlertid ikke hermed en udtømmende angivelse af, hvilke forhold der kan reguleres. Formålet med bestemmelsen er, at der løbende kan tages højde for praktiske og tekniske problemer, der måtte opstå i forbindelse med samarbejdet mellem politiet og udbyderne.

Det forudsættes, at regler udstedt i medfør af bestemmelsen i fornødent omfang kan tilpasses de færøske forhold.

Regler, der fastsættes efter bestemmelsen, vil ikke kunne være mere vidtgående, end formålet tilsiger. Ved fastsættelse af regler om adgang til at rette henvendelse til selskaberne uden for normal arbejdstid vil der således skulle foretages en afvejning mellem på den ene side det efterforskningsmæssige behov for at kunne rette henvendelse uden for almindelig arbejdstid og på den anden side de økonomiske konsekvenser for selskaberne af en sådan ordning. Der vil ikke altid være behov for at kræve, at der er personale til stede hele døgnet i teleselskabet. Alt efter behov vil der kunne være tale om en vagtordning, hvor politiet har adgang til at rette henvendelse til bestemte medarbejdere i det pågældende teleselskab, der kan sørge for det videre fornødne i forhold til gennemførelsen af indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Det foreslåede *stk. 6* indebærer, at reglerne om telenet- og teletjenesteudbydere praktiske bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddeleleshemmeligheden kan indeholde bødestraf for overtrædelse af reglerne, og at selskaber mv. i givet fald kan pålægges strafansvar efter reglerne i den for Færøerne gældende straffelovs 5. kapitel.

Efter det foreslåede *stk. 7* kan justitsministeren fastsætte regler om økonomisk godtgørelse til de virksomheder, der er nævnt i *stk. 1*, for udgifter i forbindelse med bistand til politiet til gennemførelse af indgreb i meddeleleshemmeligheden.

Politiet yder i et vist omfang økonomisk godtgørelse til de pågældende virksomheder. Den foreslåede bestemmelse vil gøre det muligt for justitsministeren at fastsætte nærmere regler herom, herunder om størrelsen af den økonomiske godtgørelse. Det forudsættes i den forbindelse, at den økonomiske godtgørelse alene skal dække de udgifter, der er forbundet med indgrebet.

De foreslåede § 779 g, *stk. 1-2 og 5-7*, svarer til den danske retsplejelovs § 786, *stk. 1-2, stk. 5, (dele af) stk. 7 og stk. 8*, og skal forstås på samme måde som disse bestemmelser, dog således at det forudsættes, at regler fastsat i medfør af det foreslåede *stk. 5* i fornødent omfang kan tilpasses de færøske forhold. Der er i forhold til den danske retsplejelov foretaget mindre redaktionelle ændringer af de foreslåede § 779 g, *stk. 1, 2 og 7*, der indholdsmæssigt svarer til den danske retsplejelovs § 786, *stk. 1, 2 og 8*.

Det bemærkes dog, at den danske retsplejelovs § 786, *stk. 7*, ikke – som det foreslåede § 779 g, *stk. 6* – fastsætter, at selskaber mv. (juridiske personer) kan pålægges strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5. Det skyldes, at der i den danske retsplejelovs § 1022 er indsat en generel bestemmelse herom.

Det bemærkes endvidere, at den danske retsplejelovs § 786, *stk. 5*, fastsætter, at regler om telenet- og teletjenesteudbydere praktiske bistand i givet fald skal fastsættes efter forhandling med erhvervs- og vækstministeren, hvorimod det fremgår af det foreslåede § 779 g, *stk. 5*, at sådanne regler skal fastsættes efter forhandling med Færøernes Landsstyre. Det skyldes, at Færøerne som nævnt har overtaget telekommunikationsområdet som særanliggende.

Det foreslåede § 779 g, *stk. 3*, svarer til § 13 i lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse, dog inden for rammerne af den færøske telekommunikationslovgivning.

Det foreslåede § 779 g, *stk. 4*, svarer til den danske retsplejelovs § 786, *stk. 3*, dog således at bestemmelsen er udvidet til også at omfatte det foreslåede *stk. 3*, der i Danmark som nævnt ikke er placeret i retsplejeloven, men i lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester. Det foreslåede § 779 g, *stk. 4*, skal herudover forstås på samme måde som den danske retsplejelovs § 786, *stk. 3*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 h

Den foreslåede § 779 h vedrører hastesikring af elektroniske data.

Efter det foreslåede *stk. 1* kan politiet som led i en efterforskning, hvor elektronisk bevismateriale kan være af betydning, meddele udbydere af telenet eller teletjenester pålæg om at foretage hastesikring af elektroniske data, herunder trafikdata.

Den foreslåede bestemmelse om hastesikring af elektroniske data indebærer ingen ændring af retsplejelovens øvrige betingelser for at foretage indgreb i meddeleleshemmeligheden eller for at meddele pålæg om edition. Bestemmelsen sikrer alene en fortsat, midlertidig opbevaring af de pågældende oplysninger.

Uanset den foreslåede § 779 h vil udlevering af de pågældende elektroniske data til politiet således skulle ske efter de foreslåede regler om indgreb i meddeleleshemmeligheden og reglerne om edition.

Politiets adgang til at meddele pålæg om hastesikring vil ikke være begrænset til bestemte kriminalitetsformer, og der vil ikke gælde et kriminalitetskrav som forudsætning for at anvende bestemmelsen. Det forudsættes imidlertid, at adgangen til at meddele pålæg om hastesikring ikke benyttes, hvis det på forhånd måtte stå klart for politiet, at oplysningerne ikke efterfølgende vil kunne udleveres, f.eks. fordi kriminalitetskravet for indgreb i meddeleleshemmeligheden, jf. det foreslåede § 779 b, *stk. 1, nr. 3*, ikke er opfyldt.

Det foreslåede *stk. 1* omfatter alle elektroniske data, dvs. både indholdsdata, trafikdata og øvrige elektroniske data, f.eks. oplysninger om navn og adresse på en internetudbyder eller et teleselskabs kunder (kundeoplysninger).

Både udbydere af offentlige telenet og teletjenester og udbydere, der henvender sig til specifikke, på forhånd afgrænsede kundesegmenter, vil være omfattet af bestemmelsen.

Det er ikke i den foreslåede bestemmelse angivet nærmere, på hvilken måde de elektroniske data skal sikres. Spørgsmålet om, hvordan de elektroniske data i den konkrete sag skal sikres, vil således bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, herunder hvilke data der er tale om, og hvorledes disse data opbevares. Som eksempel på hastesikring kan nævnes indefrysning. Der vil imidlertid efter omstændighederne også kunne ske hastesikring på anden måde, f.eks. ved kopiering. Det afgørende vil være, at autenticiteten af dataene bevares.

Efter det foreslåede *stk. 2, 1. pkt.* kan et pålæg om hastesikring alene omfatte elektroniske data, som opbevares på det tidspunkt, hvor pålægget meddeles. I pålægget anføres, hvilke data der skal sikres, og i hvilket tidsrum de skal sikres

(sikringsperioden), jf. det foreslåede 2. pkt.. Pålægget skal ifølge det foreslåede 3. pkt. afgrænses til alene at omfatte de data, der skønnes nødvendige for efterforskningen, og sikringsperioden skal være så kort som mulig og kan ikke overstige 90 dage. Et pålæg vil ikke kunne forlænges.

Det afgørende vil være, om de pågældende data er i udbydere-ns besiddelse på det tidspunkt, hvor pålægget gives, uanset om opbevaringen alene er af midlertidig karakter. Pålæg vil herefter kunne omfatte eksempelvis e-mail, der opbevares af en udbyder, uanset om denne efter aftalen med brugeren er forpligtet til at lagre disse eller alene til at opbevare korrespondancen, indtil brugeren henter de pågældende e-mail ned på sin computer.

Et pålæg om hastesikring vil derimod aldrig kunne omfatte en brugers fremtidige e-mail-korrespondance, men alene allerede eksisterende data, som opbevares elektronisk.

Derimod vil et pålæg kunne omfatte alle elektroniske data i udbydere-ns besiddelse, uanset hvor gamle disse data måtte være. Det forudsættes imidlertid, at politiet ved anvendelse af muligheden for hastesikring foretager en proportionalitetsafvejning, således at et pålæg alene omfatter de data, der er nødvendige for efterforskningen af den konkrete sag. Ved udstedelsen af pålægget må politiet således foretage en nøje afvejning mellem på den ene side hensynet til efterforskningen og på den anden side hensynet til at begrænse pålægget mest muligt.

Det foreslås som nævnt, at den tidsmæssige udstrækning af et pålæg om hastesikring skal være så kort som mulig, og at en periode på 90 dage skal være den maksimale udstrækning. Politiet må således i hvert enkelt tilfælde nærmere vurdere, hvilken periode der inden for denne ramme er nødvendig for at varetage hensynet til en effektiv efterforskning.

Politiet vil ikke – heller ikke inden for rammen på 90 dage – kunne forlænge eller forny et pålæg om hastesikring, jf. det foreslåede stk. 2, 4. pkt. Ved udstedelsen af pålægget må politiet således have for øje, at pålæggets tidsmæssige udstrækning begrænses mest muligt, men samtidig også, at pålægget gives for et tidsrum, inden for hvilket politiet kan nå at skabe klarhed over, hvorvidt de pågældende data skal søges udleveret, eller om dataene kan slettes.

Efter det foreslåede *stk. 3* påhviler det udbydere af telenet eller teletjenester som led i hastesikringen uden ugrundet ophold at videregive trafikdata om andre telenet- eller teletjenesteudbydere, hvis net eller tjenester har været anvendt i forbindelse med den elektroniske kommunikation, som kan være af betydning for efterforskningen.

Den foreslåede bestemmelse omfatter alene trafikdata. De oplysninger, som udbydere af telenet eller teletjenester vil skulle videregive til politiet, er alene oplysninger om de elektroniske stier, som føres fra den pågældende udbyder til en eller flere andre udbydere. Bestemmelsen skal sikre, at et elektronisk spor ikke ender blindt hos en udbyder.

Bestemmelsen indebærer, at politiet i de tilfælde, hvor der anvendes flere udbydere af telenet eller teletjenester, sættes i stand til at identificere og pålægge hver enkelt udbyder af telenet eller teletjenester at hastesikre data. Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor en person distribuerer børnepornografisk materiale ved hjælp af flere internetudbydere.

Efter det foreslåede *stk. 4* vil forsætlig eller uagtsom overtrædelse af et pålæg om hastesikring eller af pligten til uden ugrundet ophold at videregive trafikdata om andre telenet- eller teletjenesteudbydere kunne straffes med bøde. Der vil kunne pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 5.

Den foreslåede *§ 779 h* svarer til den danske retsplejelovs *§ 786 a* og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse, idet det dog bemærkes, at det i straffebestemmelsen i det foreslåede *stk. 4* er præciseret, at det er overtrædelsen af et pålæg, der kan straffes.

Det bemærkes herudover, at den danske retsplejelovs *§ 786 a* ikke – som den foreslåede *§ 779 h* – fastsætter, at der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5. Det skyldes, at der i den danske retsplejelovs *§ 1022* er indsat en generel bestemmelse herom.

Det bemærkes også, at Europarådets konvention af 23. november 2001 om it-kriminalitet, som den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelov har til formål at gennemføre dele af, ikke gælder for Færøerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til *§ 779 i*

Den foreslåede *§ 779 i* vedrører indgrebsadvokatens og forsvarerens adgang til at overvære politiets åbning af forsendelser.

Efter det foreslåede *stk. 1*, 1. pkt., kan den beskikkede indgrebsadvokat forlange at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser.

I praksis må det påregnes, at indgrebsadvokaten skal møde med kort varsel og på det tidspunkt – muligvis om natten – hvor det af hensyn til postekspeditionen og efterforskningen er mest hensigtsmæssigt at foretage åbningen.

Efter det foreslåede *stk. 1*, 2. pkt., gælder advokatens adgang til at overvære åbningen ikke, hvis åbningen ikke kan udsættes, indtil advokaten kommer til stede. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet med hastende breve til personer, der er mistænkt i narkotikasager, og hvor brevene kan indeholde oplysninger, der kræver øjeblikkelige skridt fra politiets side.

Det foreslåede stk. 1 er begrænset til lukkede forsendelser og finder ikke anvendelse på telekommunikation, hvor politiet straks ved aflytningen får kendskab til indholdet.

Efter det foreslåede *stk. 2* finder *stk. 1* tillige anvendelse på en forsvarer.

Den foreslåede § 779 *i* svarer (med en mindre redaktionel ændring af *stk. 1, 1. pkt.*) til den danske retsplejelovs § 787 og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til *pkt. 3.2.8* i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 *j*

Den foreslåede § 779 *j* vedrører underretning om foretagne indgreb.

Efter det foreslåede *stk. 1, 1. pkt.*, skal der efter afslutningen af et indgreb i meddeleleshemmeligheden gives underretning om indgrebet, jf. dog de foreslåede *stk. 4* og *5*, som er omtalt nedenfor.

Underretningen vil f.eks. kunne udformes som et brev med følgende indhold:

»Det meddeles herved, at Deres telefonnummer [telefonnummer] har været aflyttet af politiet. Retten har givet politiet tilladelse hertil i en kendelse af [dato]. Tilladelsen har omfattet tidsrummet fra den [dato] til den [dato].

Aflytningen skyldes, at der har været formodning om, at Deres telefon har været anvendt i forbindelse med en lovovertrædelse, men der har ikke været rettet mistanke mod Dem.«

Yderligere oplysninger bør normalt ikke gives i forbindelse med en underretning.

Hvis den person, til hvem underretning skal gives, har været mistænkt i sagen, skal der efter det foreslåede *stk. 1, 2. pkt.*, tillige gives underretning herom og om, hvilken lovovertrædelse mistanken har angået.

En sådan angivelse vil kunne ske ved blot at nævne lovovertrædelsens art uden specifikation af de konkrete omstændigheder, f.eks. således:

»De har under sagen været mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 191 om overdragelse mv. af euforiserende stoffer.«

Det foreslåede *stk. 2* indeholder regler om, hvem underretningen skal gives til.

Det foreslås, at underretning ved telefonaflytning og teleoplysning skal gives til indehaveren af den pågældende telefon mv., jf. det foreslåede *stk. 2, nr. 1*. Det vil også gælde ved aflytning mv. af hel- eller halvoffentlige institutioners telefoner.

Der vil derimod ikke skulle ske underretning til de enkeltpersoner, der har ført de konkret aflyttede telefonsamtaler.

Hvis aflytning er sket med hensyn til en telefon hos en abonnent, som via et internt omstillingssystem har flere lokalnumre, vil det være tilstrækkeligt, at underretning sker til indehaveren af hovednummeret, dvs. til selve abonnenten.

Efter det foreslåede *stk. 2, nr. 2*, skal underretning ved anden aflytning ske til den, der har rådighed over det sted eller det lokale, hvor samtalen er afholdt eller udtalelsen fremsat.

Betegnelsen »rådighed« vil også omfatte den, der har – eller på aflytningstidspunktet havde – midlertidig rådighed over lokalet, f.eks. en hotelgæst, i hvis værelse aflytning er sket. Dette vil i tilfælde, hvor hotelgæsten senere er rejst uden at efterlade sig anden adresse, efter omstændighederne kunne gøre underretning umulig.

Ved aflytning af samtaler i en bil må underretning gives til den, der som ejer eller bruger har haft rådighed over køretøjet. Ved aflytning på steder eller i lokaler, hvortil der er offentlig adgang, f.eks. restaurationer, museer, parker og offentlige transportmidler, vil underretning skulle gives til indehaveren af den pågældende lokalitet, hvad enten indehaveren er privat eller en offentlig institution.

I tilfælde, hvor underretning til en offentlig myndighed vil forekomme klart formålsløs, f.eks. til en kommune som ejer af en offentlig park, vil underretning efter omstændighederne kunne undlades efter undtagelsesbestemmelsen i det foreslåede *stk. 4*, jf. nedenfor.

Efter det foreslåede *stk. 2, nr. 3*, skal underretning ved brevåbning og brevstandsning gives til afsenderen eller modtageren af de konkrete forsendelser, der reelt har været ramt af indgrebet.

Efter det foreslåede *stk. 3, 1. pkt.*, skal underretningen gives af retten på Færøerne. Det vil gælde, selv om beslutningen om indgrebet først er truffet efter appel til landsretten.

Underretning skal efter det foreslåede *stk. 3, 2. pkt.*, gives snarest muligt, idet politiet dog har en frist på 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, til at fremsætte begæring om unkladelse af eller udsættelse med underretning. Genpart af underretningen skal efter det foreslåede *stk. 3, 3. pkt.*, sendes til den beskikkede indgrebsadvokat.

Gennemførelsen af underretningen vil forudsætte – i hvert fald ved brevåbning, hvor retten ikke har noget kendskab til de konkret åbnede forsendelser, men i vidt omfang også ved de øvrige indgreb – at politiet forsyner retten med de fornødne oplysninger. Det er ikke fundet fornødent at fastslå dette udtrykkeligt i lovteksten.

I tilfælde, hvor indgrebet har medført, at der rejses sigtelse mod nogen, vil underretning om indgrebet – hvis det har været rettet mod den senere sigtedes telefon eller breve mv.

– ofte blive givet af politiet samtidig med sigtelsen. I sådanne tilfælde vil underretning fra retten være overflødig og derfor kunne undlades. Derimod forudsættes det, at der også i disse tilfælde gives underretning til tredjemand, hvis indgrebet har været rettet mod f.eks. en tredjemands telefon.

Det foreslåede *stk. 4* indeholder regler om muligheden for at undlade eller udsætte underretning om det foretagne indgreb.

Vil underretning være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelshemmeligheden, eller taler hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt imod underretning, kan retten ifølge det foreslåede *stk. 4, 1. pkt.*, efter begæring fra politiet beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning.

Den beskikkede indgrebsadvokat skal have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer beslutning om undladelse af eller udsættelse med underretningen, jf. det foreslåede *stk. 4, 2. pkt.*

Det vil navnlig være i forbindelse med efterforskning af sager om kriminalitet af mere organiseret eller systematisk karakter, hvor selve oplysningen om indgrebet vil være ødelæggende for efterforskningen i sagen, at der vil være behov for at undlade eller udsætte underretning.

Undladelse eller udsættelse af underretning vil som nævnt også kunne komme på tale, når underretningen vil skade efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelshemmeligheden. Denne del af den foreslåede bestemmelse vil bl.a. kunne anvendes ved efterforskning af kriminalitet begået inden for et organiseret kriminelt miljø som f.eks. rockergrupper, hvor underretningen om det konkrete indgreb kan vanskeliggøre efterforskningen af anden kriminalitet begået inden for dette miljø.

Endvidere vil undladelse eller udsættelse af underretning som nævnt kunne komme på tale af hensyn til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder. Oplysninger om »politiets efterforskningsmetoder« vil f.eks. kunne være tekniske oplysninger om politiets aflytningsudstyr og -metoder mv. Der forudsættes endvidere at være tale om »fortrolige oplysninger«, hvis politiet har en særlig interesse i at holde oplysningerne hemmelige, og oplysningerne ikke er almindeligt kendte.

Det bemærkes, at det følger af det almindeligt gældende proportionalitetsprincip, at hvis formålet med at undlade at give underretning kan varetages ved at udsætte underretningen i et nærmere fastsat tidsrum, vil dette skulle foretrækkes frem for helt at undlade underretning.

Det foreslåede *stk. 5* indeholder for så vidt angår udvidet teleoplysning en undtagelse til reglerne om underretning om foretagne indgreb. Det fremgår heraf, at der efter afslutningen af et indgreb i form af udvidet teleoplysning ikke skal gives underretning om indgrebet til indehaverne af de pågældende telefoner.

Den foreslåede § 779 j svarer (med mindre redaktionelle ændringer af *stk. 3, 3. pkt.*, og *stk. 4, 2. pkt.*) til den danske retsplejelovs § 788, dog således at det af bestemmelsen i den danske retsplejelov fremgår, at underretning om foretagne indgreb skal gives af den byret, der har truffet afgørelse om indgrebet. I øvrigt skal den foreslåede § 779 j forstås på samme måde som den danske retsplejelovs § 788.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 k

Den foreslåede § 779 k vedrører såkaldte tilfældighedsfund.

Af det foreslåede *stk. 1* fremgår det, at hvis politiet ved et indgreb i meddelelshemmeligheden får oplysning om en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter de foreslåede § 779 b, *stk. 1, nr. 3*, eller § 779 b, *stk. 5*, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet, kan politiet anvende denne oplysning som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse.

Modtager politiet i forbindelse med en telefonaflytning f.eks. tilfældigt oplysninger om et indbrudstyveri og om, hvor det stjalne befinder sig, vil politiet efter den foreslåede bestemmelse kunne iværksætte afhøring af den pågældende og besigtigelse eller ransagning af det sted, hvor det stjalne formodes at befinde sig. Som led i efterforskningen vil politiet kunne foreholde den mistænkte indholdet af tilfældighedsfundet, f.eks. en optagelse af en telefonsamtale, hvor han selv eller andre taler om tyveriet.

Efter det foreslåede *stk. 2* er udgangspunktet derimod, at tilfældighedsfundet ikke må anvendes som bevis i retten vedrørende en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter de foreslåede § 779 b, *stk. 1, nr. 3*, eller § 779 b, *stk. 5*, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet.

Det følger omvendt heraf, at tilfældighedsfund vil kunne anvendes som bevis i retten vedrørende en lovovertrædelse, der kunne have dannet grundlag for indgrebet.

Det foreslåede *stk. 3* indeholder en undtagelse til udgangspunktet i *stk. 2*, idet det efter *stk. 3* er muligt at anvende tilfældighedsfund som bevis i retten med rettens forudgående tilladelse. Tilladelse vil kunne gives, hvis en række nærmere angivne betingelser alle er opfyldt.

Det er efter det foreslåede *stk. 3, nr. 1*, en betingelse, at andre efterforskningskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen. Det indebærer, at retten vil skulle foretage en vurdering af, om politiet i efterforskningen har foretaget de

fornødne skridt til at forsøge på anden måde at sikre bevis i sagen.

Efter det foreslåede stk. 3, nr. 2, er det endvidere en betingelse, at tilfældighedsfundet angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Endelig er det efter det foreslåede stk. 3, nr. 3, en betingelse, at retten i øvrigt finder det ubetænkeligt, at tilfældighedsfundet anvendes som bevis i retten. Det indebærer, at retten vil skulle tage stilling til, om det kan anses for urimeligt at anvende tilfældighedsfundet som bevis, f.eks. fordi omstændighederne ved tilvejebringelsen af tilladelsen til indgrebet i meddelelshemmeligheden gør det betænkeligt.

Ved denne vurdering bør det bl.a. indgå, om indgrebet har ført til beviser for mistanken for det forhold, som begrunde indgrebet. Har politiet ved indgrebet udover tilfældighedsfundet også fundet beviser for den lovovertrædelse, der gav grundlag for indgrebet, vil det i almindelighed være ubetænkeligt at anvende tilfældighedsfundet som bevis i retten.

Den foreslåede § 779 k svarer til den danske retsplejelovs § 789 og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 l

Den foreslåede § 779 l omhandler viderebefordring af forsendelser, der gøres til genstand for brevåbning.

Efter det foreslåede 1. pkt. skal forsendelser, der har været tilbageholdt med henblik på brevåbning, snarest muligt befordres videre efter deres bestemmelse. Viderebefordring vil skulle ske ved politiets foranstaltning.

Ønsker politiet at standse den videre befordring, skal begæring om brevstandsning efter det foreslåede 2. pkt. indgives til retten inden 48 timer efter tilbageholdelsens iværksættelse.

Videresendelse vil skulle ske snarest muligt og senest inden 48 timer, medmindre politiet forinden over for retten har fremsat anmodning om, at der foretages brevstandsning.

Den foreslåede § 779 l svarer til den danske retsplejelovs § 790 og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 m

Den foreslåede § 779 m indeholder regler om tilintetgørelse af materiale indsamlet ved indgreb i meddelelshemmeligheden.

Efter det foreslåede *stk. 1*, 1. pkt., skal båndoptagelser, fotokopier eller anden gengivelse af det, der ved indgrebet er kommet til politiets kendskab, tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, eller hvis påtale senere opgives.

Kravet om tilintetgørelse vil ikke omfatte materiale, der alene viser, at indgrebet har fundet sted.

Kravet om tilintetgørelse vil heller ikke omfatte tilfælde, hvor påtale undlades i medfør af den færøske retsplejelovs § 723, stk. 1, nr. 1-5, eller stk. 2 (svarende til tiltalefrafald i den danske retsplejelov), eller fordi den sigtede er under 15 år, eksteritorial eller lignende.

Politiet skal efter det foreslåede stk. 1, 2. pkt., underrette indgrebsadvokaten, når tilintetgørelse har fundet sted.

Det foreslåede *stk. 2*, 1. pkt., indebærer, at tilintetgørelse kan undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, hvis materialet fortsat er af efterforskningsmæssig betydning.

Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis undersøgelserne vedrørende den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, ikke er afsluttet, eller hvis der ved indgrebet i form af tilfældighedsfund, jf. herom den foreslåede § 779 k, er fremkommet oplysninger om andre lovovertrædelser.

Efter det foreslåede stk. 2, 2. pkt., indbringer politiet spørgsmålet om undladelse eller udsættelse af tilintetgørelse for retten, som, inden der træffes afgørelse, skal give den beskikkede indgrebsadvokat lejlighed til at udtale sig.

Det foreslås dog, at bestemmelsen om indbringelse for retten ikke skal gælde for materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 eller §§ 111-115 eller 118, jf. det foreslåede stk. 2, 3. pkt. Materialet fra disse sager vil være undergivet samme materielle tilintetgørelsesregel som andet materiale, men afgørelsen af, om tilintetgørelse skal ske, vil være henlagt til politiet.

Det foreslåede *stk. 3* indeholder bestemmelser om tilintetgørelse af materiale, der indsamles som led i den mistænkte kommunikation med præster, læger, forsvarere og advokater samt disses medhjælpere.

Det fremgår således af det foreslåede stk. 3, 1. pkt., at hvis der i forbindelse med telefonaflytning, anden aflytning eller brevåbning er foretaget indgreb i den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, skal materiale om dette indgreb straks tilintetgøres.

Efter det foreslåede stk. 3, 2. pkt., gælder dette dog ikke, hvis materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse for et strafbart forhold mod den omhandlede person, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende, jf. § 730, stk. 3, og § 736.

Politiet må imidlertid i så fald straks rejse sigtelsen eller tage skridt til fratagelsen af hvervet.

Det foreslåede *stk. 4* er en opsamlingsbestemmelse, der skal sikre, at alt øvrigt irrelevant materiale tilintetgøres, f.eks. materiale, der er opsamlet under efterforskningen i en større sag, der verserer ved retten, men som er uden interesse for sagen.

Den foreslåede § 779 *m* svarer (med en mindre redaktionel ændring af stk. 1, 2. pkt.) til den danske retsplejelovs § 791 og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 *n*

Den foreslåede § 779 *n* regulerer politiets adgang til ved hjælp af optisk udstyr at observere personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted.

Det foreslåede *stk. 1* vedrører kvalificeret observation med optisk udstyr, jf. pkt. 5.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, dvs. fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted.

Uden for reguleringen i den foreslåede § 779 *n* falder politiets iagttagelse af personer, der befinder sig på et frit tilgængeligt sted, samt iagttagelser, der sker med det blotte øje.

Observation af et frit tilgængeligt sted kan som en nødvendig følge indebære et meget begrænset indblik på områder, der ikke er frit tilgængelige, f.eks. hvis politiet observerer et frit tilgængeligt dørparti eller lignende, og nogen åbner døren. En sådan utilsigtet observation af et meget begrænset ikke frit tilgængeligt område vil også falde uden for reguleringen i den foreslåede § 779 *n*.

Det foreslås, at observation omfattet af stk. 1 må foretages, hvis indgrebet er af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf.

Observation på et ikke frit tilgængeligt sted ved hjælp af optisk udstyr vil således ikke kunne anvendes som efterforskningsmiddel vedrørende lovovertrædelser, der alene kan medføre bødestraf.

Det foreslåede *stk. 2* vedrører mere kvalificeret observation, jf. pkt. 5.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter den foreslåede bestemmelse må observation som nævnt i stk. 1 ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk vir-

kende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat kun foretages, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

I øvrigt vil betingelserne være de samme som ved observation efter det foreslåede stk. 1.

Det bemærkes, at Højesteret i en kendelse trykt i UfR 2000, side 2476, har fundet, at politiets pejling af en bil ved anvendelse af elektronisk pejlingsudstyr anbragt inden i bilen, hvilket krævede at der skete indtrængen i bilen, måtte anses for omfattet af eller sidestillet med observationsbegrebet i den danske retsplejelovs § 791 a. Herefter fandt Højesteret indgrebet omfattet af den danske retsplejelovs § 791 a, stk. 2, der svarer til det foreslåede § 779 *n*, stk. 2. Ved pejling forstås, at politiet monterer pejleudstyr på en genstand, f.eks. en bil, med henblik på at kunne følge genstandens bevægelser på afstand.

Det foreslåede *stk. 3* vedrører særlig kvalificeret observation, jf. pkt. 5.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, dvs. observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andet husrum, ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat eller ved hjælp af apparat, der anvendes i boligen eller husrummet.

Det foreslås, at sådan observation kun må foretages, hvis betingelserne i stk. 3, nr. 1-4, alle er opfyldt.

Efter det foreslåede stk. 3, nr. 1, skal der være bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet. Dette indebærer et krav om en vis forbindelse eller tilknytning mellem på den ene side den mistænkte eller forventningen om opnåelse af bevis og på den anden side den lokalitet, som ønskes observeret.

Efter det foreslåede stk. 3, nr. 2, er det en betingelse, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Efter det foreslåede stk. 3, nr. 3, er det en betingelse, at efterforskningen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.) eller en overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs § 124, stk. 2 (befrielse mv. af en anholdt, fængslet eller tvangsanbragt person), § 125 (unddragelse af nogen fra strafforfølgning mv.), § 127, stk. 1 (unddragelse fra krigstjeneste mv.), § 193, stk. 1 (omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler mv.), § 266 (trusler) eller § 281 (afpresning) eller en overtrædelse af § 59, stk. 5 (menneskesmugling) i udlændingeloven som sat i kraft for Færøerne.

Samtidig skal efterforskningen ifølge det foreslåede stk. 3, nr. 4, vedrøre en lovovertrædelse, som har medført eller kan

medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Det foreslåede *stk. 4* indeholder en bestemmelse om betydningen af, at den, der har rådighed over det ikke frit tilgængelige sted, meddeler samtykke til, at der foretages observation af lokaliteten. Efter bestemmelsen kan samtykke alene meddeles af den, der har rådighed over det ikke frit tilgængelige sted, hvis den pågældende tillige er den forurettede ved den lovovertrædelse, der efterforskes. Et gyldigt samtykke fra den forurettede vil herefter indebære, at de materielle betingelser for anvendelse af observation bortfalder. Det foreslås, at samtykket af hensyn til eventuel senere bevis-tvivl skal være skriftligt.

Det foreslåede *stk. 5* indeholder en almindelig proportionalitetsregel, hvorefter observation ikke må foretages, såfremt det efter indgrebs formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Efter det foreslåede *stk. 6* kan politiet træffe afgørelse om observation, der er omfattet af *stk. 1*, dvs. kvalificeret observation.

Derimod foreslås det, at afgørelse om observation, der er omfattet af *stk. 2* (mere kvalificeret observation) eller *stk. 3* (særlig kvalificeret observation), skal træffes af retten ved kendelse, jf. det foreslåede *stk. 7, 1. pkt.*

Efter det foreslåede *stk. 7, 2. pkt.*, skal kendelsen angive det sted eller den bolig eller andet husrum, som indgrebet angår. I øvrigt foreslås det, at § 779 d, *stk. 1, 3. og 4. pkt.*, samt *stk. 3 og 4*, vedrørende indgreb i meddelelseshemmeligheden skal finde tilsvarende anvendelse ved observation efter *stk. 2 og 3*, jf. det foreslåede *stk. 3. pkt.*

Det indebærer bl.a., at der kommer til at gælde samme regler om tidsfrist for observation efter *stk. 2 og 3* som for indgreb i meddelelseshemmeligheden. Endvidere indebærer det, at der ved observation efter *stk. 2 og 3* bliver mulighed for at foretage indgreb »på øjemedet« efter samme regler som ved indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Derimod vil § 779 d, *stk. 2*, om kendelse »på person« ved indgreb i meddelelseshemmeligheden ikke finde anvendelse ved observation efter *stk. 2 og 3*.

Efter det foreslåede *stk. 8, 1. pkt.*, skal efterfølgende underretning om observation efter *stk. 2 og 3* ske efter bestemmelserne § 779 j, *stk. 1, 3 og 4*, vedrørende indgreb i meddelelseshemmeligheden. Underretningen skal gives til den, der har rådighed over det sted eller den bolig eller andet husrum, hvor observationen er foretaget, jf. det foreslåede *2. pkt.*

Efter det foreslåede *stk. 8, 3. pkt.*, finder herudover en række af de bestemmelser, der foreslås for indgreb i meddelelseshemmeligheden, tilsvarende anvendelse ved observation

efter *stk. 2 og 3*. Det drejer sig om § 779 c, *stk. 2*, om beskyttelse af kommunikation med særlige personer, §§ 779 e og 779 f om beskikkelse og medvirken af indgrebsadvokat, § 779 k om tilfældighedsfund samt § 779 m om tilintetgørelse af indsamlet materiale.

Reglerne vil derimod ikke finde tilsvarende anvendelse i forhold til observation efter *stk. 1* (kvalificeret observation). Det indebærer bl.a., at der ikke vil gælde en underretningspligt ved denne form for observation. Hvis den observerede bliver bekendt med observationen, vil det dog følge af den almindelige bestemmelse i den færøske retsplejelovs § 746, *stk. 1*, at der er mulighed for at kræve tvistigheder, herunder vedrørende lovligheden af en sådan observation, forelagt for retten.

Det bemærkes, at i de tilfælde, hvor retten meddeler tilladelse til mere kvalificeret eller særlig kvalificeret observation, og hvor indgrebet for at kunne gennemføres forudsætter, at politiet skaffer sig adgang til og opsætter overvågningsudstyr på den lokalitet, som indgrebet angår, vil rettens tilladelse som en nødvendig konsekvens indebære, at politiet kan skaffe sig adgang til lokaliteterne og opsætte det pågældende udstyr.

Den foreslåede § 779 n svarer – med enkelte undtagelser – til den danske retsplejelovs § 791 a, *stk. 1-4, stk. 7, og stk. 8, 1. pkt.* Det fremgår i modsætning til den danske retsplejelov udtrykkeligt af det foreslåede *stk. 6*, at politiet kan træffe afgørelse om kvalificeret observation, og (modsætningsvis) af det foreslåede *stk. 7*, at reglerne om kendelse »på person« ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. det foreslåede § 779 d, *stk. 2*, ikke gælder for observation med optisk udstyr. I øvrigt skal den foreslåede § 779 n forstås på samme måde som den danske retsplejelovs § 791 a, *stk. 1-4, stk. 7, og stk. 8, 1. pkt.*

Det bemærkes, at der i forhold til den danske retsplejelov er foretaget redaktionelle ændringer af de foreslåede *stk. 7 og 8*, der indholdsmæssigt svarer til den danske retsplejelovs § 791 a, *stk. 8, 1. pkt.*

Det bemærkes endvidere, at bestemmelser svarende til den danske retsplejelovs § 791 a, *stk. 5-7*, og *stk. 8, 2. pkt.*, er indeholdt i den foreslåede § 779 o om teleobservation.

Der henvises i øvrigt til *pkt. 5.2* i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 o

Den foreslåede § 779 o regulerer politiets adgang til at foretage teleobservation.

Det foreslåede *stk. 1* giver politiet hjemmel til under nærmere angivne betingelser at foretage teleobservation. Ved teleobservation forstås indhentelse af oplysninger, der gør det muligt løbende at stedfæste en tændt mobiltelefon. Det vil navnlig dreje sig om oplysninger om, hvilke mobiltelefonmaster den pågældende mobiltelefon er i forbindelse med

ved opdateringer, hvilken celle der er anvendt ved opdateringen, samt – ved mobiltelefonens anvendelse til kommunikation – oplysninger om, i hvilken afstand fra masten mobiltelefonen befinder sig.

Det bemærkes, at Højesteret i en kendelse trykt i UfR 2009, side 2610, har fundet, at en anmodning om udlevering af allerede registrerede lokaliseringsoplysninger, dvs. bagudrettede oplysninger, hverken kan anses for eller sidestilles med teleobservation efter den danske retsplejelovs § 791 a, stk. 5, der svarer til det foreslåede § 779 o, stk. 1. Anmodningen skulle derfor afgøres efter editionsreglerne.

Det foreslås, at teleobservation skal kunne foretages, hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og hvis efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Det foreslåede *stk. 2* indeholder en almindelig proportionalitetsregel, hvorefter teleobservation ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Efter det foreslåede *stk. 3, 1. pkt.*, træffes afgørelse om teleobservation af retten ved kendelse. I kendelsen skal retten efter det foreslåede 2. pkt. angive den mobiltelefon, som indgrebet angår, jf. dog nedenfor om adgangen til at afsige kendelse »på person«.

Efter det foreslåede *stk. 3, 3. pkt.*, finder § 779 d, stk. 1, 3. og 4. pkt., samt *stk. 2-4*, vedrørende indgreb i meddelelseshemmeligheden tilsvarende anvendelse ved teleobservation.

Det indebærer bl.a., at der kommer til at gælde samme regler om tidsfrist for teleobservation som for indgreb i meddelelseshemmeligheden. Endvidere indebærer det, at der ved teleobservation bliver mulighed for at foretage indgreb »på øjemedet« efter samme regler som ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, og at der også ved teleobservation bliver adgang til at afsige kendelse »på person«.

Politiet vil i forbindelse med en begæring om teleobservation skulle oplyse nummeret på mobiltelefonen eller anden identifikation af det kommunikationsmiddel, som indgrebet angår, f.eks. IMEI- eller IMSI-nummeret. Hvis nummeret ikke er registreret som tilhørende den mistænkte, vil politiet over for retten skulle fremlægge de oplysninger, hvorpå det støttes, at det pågældende kommunikationsmiddel benyttes af den mistænkte.

I de tilfælde, hvor der efter det foreslåede § 779 d, stk. 2, er grundlag herfor, vil der i kendelsen dog som nævnt ud over et bestemt telefonnummer kunne anføres den person, som indgrebet angår (kendelse »på person«).

Efter det foreslåede *stk. 4, 1. pkt.*, sker efterfølgende underretning om teleobservation efter bestemmelserne i § 779 j,

stk. 1, 3 og 4, vedrørende indgreb i meddelelseshemmeligheden. Underretningen gives til indehaveren af den mobiltelefon, som indgrebet angår, jf. det foreslåede 2. pkt.

Herudover indebærer det foreslåede *stk. 4, 3. pkt.*, at visse af de bestemmelser, der foreslås for indgreb i meddelelseshemmeligheden, vil finde tilsvarende anvendelse ved teleobservation. Det drejer sig om §§ 779 e og 779 f om beskikkelse og medvirken af indgrebsadvokat samt § 779 m om tilintetgørelse af indsamlet materiale.

Det foreslåede *stk. 5, 1. pkt.*, fastsætter en forpligtelse for udbydere af telenet eller teletjenester til at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation, herunder ved udlevering af de oplysninger, der er omfattet af det foreslåede *stk. 1*.

Denne pligt for telenet- og teletjenesteudbydere til konkret at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation vil skulle forstås inden for rammerne af de generelle krav, der stilles til udbydernes tekniske udstyr og systemer i eller i medfør af lovgivningen om telekommunikation, som er overtaget af de færøske myndigheder.

Efter det foreslåede *stk. 5, 2. pkt.*, finder den færøske retsplejelovs § 178 tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde bistand som nævnt i 1. pkt. Herved sanktioneres telenet- og teletjenesteudbydernes pligt til at yde politiet bistand ved, at de foranstaltninger, der kan træffes over for modvillige vidner, eksempelvis tvangsbøder, også vil kunne anvendes i forhold til udbyderne.

Den foreslåede § 779 o svarer til den danske retsplejelovs § 791 a, stk. 5-7, og *stk. 8, 2. pkt.*, dog med den forskel, at den danske retsplejelov ikke indeholder en bestemmelse svarende til det foreslåede *stk. 5, 2. pkt.* I øvrigt skal den foreslåede § 779 o forstås på samme måde som den danske retsplejelovs § 791 a, stk. 5-7, og *stk. 8, 2. pkt.*

Det bemærkes, at der i forhold til den danske retsplejelov er foretaget redaktionelle ændringer af de foreslåede *stk. 3-5*, der indholdsmæssigt svarer til den danske retsplejelovs § 791 a, stk. 6, og *stk. 8, 2. pkt.*

Det bemærkes endvidere, at bestemmelser svarende til den danske retsplejelovs § 791 a, stk. 1-4 og 7, samt *stk. 8, 1. pkt.*, er indeholdt i den foreslåede § 779 n om observation med optisk udstyr.

Der henvises i øvrigt til *pkt. 6.2* i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 p

Den foreslåede § 779 p vedrører såkaldt dataaflæsning.

Det foreslåede *stk. 1* indebærer, at politiet uden at være til stede der, hvor et informationssystem (f.eks. en computer) benyttes, ved hjælp af edb-programmer eller andet udstyr løbende kan aflæse ikke offentligt tilgængelige oplysninger i informationssystemet, hvis betingelserne i *stk. 1, nr. 1-3*, alle er opfyldt.

Aflæsning af oplysninger, som er offentligt tilgængelige, således at politiet har fri adgang hertil, f.eks. fordi oplysningerne er lagt ud på en offentligt tilgængelig hjemmeside på internettet, udgør ikke i sig selv et straffeprocessuelt tvangsindgreb og vil derfor ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse om dataaflæsning.

Ved et informationssystem forstås en computer eller andet databehandlingsanlæg. Dette vil navnlig omfatte personlige computere (herunder f.eks. stationære, bærbare og håndholdte). Også andet elektronisk udstyr vil imidlertid kunne være omfattet af bestemmelsen, hvis udstyret har funktioner svarende til dem, der findes i personlige computere. Det gælder således elektronisk udstyr, der kan anvendes til at oprette eller behandle dokumenter, billeder og lyde, udføre regnskabsfunktioner og lignende, herunder også hvis sådanne funktioner forekommer i kombination med andet elektronisk udstyr, f.eks. et fjernsyn. Bestemmelsen vil således f.eks. omfatte en elektronisk kalender, som er indrettet, så den ud over anvendelsen som kalender kan anvendes til at sende og modtage elektroniske meddelelser samt indhente oplysninger fra internettet mv.

Indgreb i form af dataaflæsning vil bl.a. omfatte den situation, hvor politiet ved hjælp af et såkaldt »sniffer-program« får tilsendt kopi af samtlige indtastninger, som brugeren af edb-udstyret foretager, herunder åbning af computeren, oprettelse af nye dokumenter og regnskaber mv. og nye indtastninger i allerede eksisterende dokumenter, eller af visse nærmere angivne indtastninger.

Sådanne edb-programmer kan endvidere gøre det muligt for politiet automatisk og uden den pågældendes vidende at modtage kopi af e-mail, der afsendes fra en computer, og af opslag på internettet, der foretages på computeren. En kendelse om dataaflæsning i medfør af den foreslåede bestemmelse vil også omfatte aflæsning af elektroniske meddelelser, der modtages i computeren. Det vil ikke være et krav, at den elektroniske meddelelse er åbnet og læst af modtageren, men den skal være modtaget af den computer, som indgrebet omfatter. For elektroniske meddelelser, som er under forsendelse, vil de foreslåede regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden gælde.

Indgrebet vil således kunne indebære en løbende undersøgelse fra et andet sted af det materiale, der til enhver tid kan findes i computeren.

De foreslåede bestemmelser om dataaflæsning vil ikke begrænse adgangen efter de gældende regler i den færøske retsplejelov om ransagning mv. til at tilvejebringe oplysninger af denne art. Ligeledes berøres adgangen til at gøre indgreb i meddelelseshemmeligheden ikke af den foreslåede bestemmelse om dataaflæsning.

Det bemærkes i den forbindelse, at indgreb i meddelelseshemmeligheden vil kunne ske efter de foreslåede regler herom, selv om det sker ved hjælp af teknisk udstyr, der har lig-

hed med det, som er omfattet af den foreslåede bestemmelse om dataaflæsning.

Efter det foreslåede stk. 1, nr. 1, er det en betingelse for at foretage dataaflæsning, at der er bestemte grunde til at antage, at et informationssystem anvendes af en mistænkt i forbindelse med planlagt eller begået kriminalitet som nævnt i det foreslåede stk. 1, nr. 3, jf. herom nedenfor.

Det vil være uden betydning, hvem informationssystemet tilhører. Indgrebet vil således kunne rettes mod en mistænks eget edb-udstyr eller f.eks. en privat computer, der tilhører en anden end den mistænkte, eller den mistænks computer på arbejdspladsen, uanset om computeren også benyttes af andre. Hvis betingelserne for dataaflæsning i øvrigt er opfyldt, herunder kravet i det foreslåede stk. 2 om proportionalitet, vil der således også kunne foretages dataaflæsning af computere på uddannelsesinstitutioner, biblioteker, internetcaféer og lignende.

Efter det foreslåede stk. 1, nr. 2, er det en betingelse, at indgrebet er af afgørende betydning for efterforskningen. Ved denne betingelse angives det, at indgrebet skal have en meget væsentlig betydning for efterforskningen af den pågældende sag, men bestemmelsen indebærer ikke, at indgrebet skal være den eneste mulighed for efterforskning i sagen, eller at andre af de straffeprocessuelle indgreb i retsplejeloven ikke samtidig kan anvendes.

Efter det foreslåede stk. 1, nr. 3, er det en betingelse, at efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsætlig overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.).

Det foreslåede *stk. 2* indeholder en almindelig proportionalitetsregel, hvorefter dataaflæsning ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Efter det foreslåede *stk. 3*, 1. pkt., henhører kompetencen til at træffe bestemmelse om dataaflæsning under retten, som træffer afgørelse ved kendelse. I kendelsen skal retten angive det informationssystem (computer eller lignende databehandlingsanlæg), som indgrebet angår, jf. det foreslåede 2. pkt.

Er det ikke muligt for politiet at give nærmere oplysninger om edb-udstyrets fabrikat, nummer eller lignende, der entydigt kan identificere dette, vil der i stedet kunne afsiges kendelse om, at indgrebet skal angå det edb-udstyr, der benyttes på et bestemt, nærmere afgrænset sted, f.eks. en bestemt privatadresse eller et bestemt kontor på en arbejdsplads.

En computer eller andet tilsvarende edb-udstyr vil efter omstændighederne også kunne identificeres ved en angivelse

af, hvem der har rådighed herover, f.eks. den bærbare computer, som tilhører den mistænkte.

Dataaflysning af computere mv. i medfør af bestemmelsen kan ske ved hjælp af (teknisk) udstyr, der fysisk installeres i computeren, eller, i det omfang dette er teknisk muligt, ved at edb-programmer eller lignende sendes til den pågældende computer. Det forudsættes, at rettens tilladelse til aflæsning også giver politiet mulighed for at skaffe sig adgang til det pågældende edb-udstyr, hvis dette er nødvendigt for at installere det tekniske udstyr, der skal anvendes ved indgrebet.

Efter det foreslåede stk. 3, 3. pkt., finder § 779 d, stk. 1, 3. og 4. pkt., samt stk. 3 og 4, vedrørende indgreb i meddelelshemmeligheden tilsvarende anvendelse ved dataaflysning.

Det indebærer, at der kommer til at gælde samme regler om tidsfrist for dataaflysning som for indgreb i meddelelshemmeligheden. Endvidere indebærer det, at der ved dataaflysning bliver mulighed for at foretage indgreb »på øjeblikket« efter samme regler som ved indgreb i meddelelshemmeligheden.

Derimod vil § 779 d, stk. 2, om kendelse »på person« ved indgreb i meddelelshemmeligheden ikke finde anvendelse ved dataaflysning.

Efter det foreslåede *stk. 4*, 1. pkt., sker efterfølgende underretning om et foretaget indgreb efter § 779 j, stk. 1, 3 og 4, vedrørende indgreb i meddelelshemmeligheden. Underretningen skal efter det foreslåede 2. pkt., gives til den, der har rådigheden over det informationssystem, der har været aflæst efter stk. 1.

Underretning vil således normalt skulle gives til ejeren af den pågældende computer mv. En bruger, som ikke er ejer af en computer mv., kan dog have en sådan rådighed over denne, at underretning vil skulle ske til den pågældende, f.eks. hvis der er foretaget aflæsning af en computer, som en arbejdsgiver eller uddannelsesinstitution har stillet til rådighed for en arbejdstager eller uddannelsessøgende til dennes personlige brug.

Efter det foreslåede stk. 4, 3. pkt., finder yderligere en række af de regler, der foreslås for indgreb i meddelelshemmeligheden, tilsvarende anvendelse for dataaflysning. Det drejer sig om § 779 c, stk. 2, om beskyttelse af kommunikation med særlige personer, §§ 779 e og 779 f om beskikkelse og medvirken af indgrebsadvokat, § 779 k om tilfældighedsfund samt § 779 m om tilintetgørelse af indsamlet materiale.

Den foreslåede § 779 p svarer (med en mindre redaktionel ændring af stk. 2) til den danske retsplejelovs § 791 b og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 779 q

Den foreslåede § 779 q indebærer, at politiet under nærmere angivne betingelser vil kunne forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et område.

Efter det foreslåede *stk. 1* er det for det første en betingelse for forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation i et område, at der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge, at der i det pågældende område vil blive begået en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsætlig overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.).

For det andet er det efter det foreslåede stk. 1 en betingelse for indgrebet, at lovovertrædelsen kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Adgangen til at foretage indgreb i form af forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation vil således være begrænset til helt særlige situationer.

Det vil som nævnt være en betingelse for at iværksætte forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, at der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge f.eks. terrorhandlinger. Dette indebærer, at der vil skulle være en markant øget risiko for, at der i det pågældende område vil blive begået f.eks. en terrorhandling. Det vil afhænge af en konkret, samlet vurdering, om der foreligger en markant øget risiko. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor der foreligger konkrete oplysninger om, at et terrorangreb er nært forestående i et bestemt område.

Endvidere vil bestemmelsen i helt særlige tilfælde kunne anvendes, hvor der ikke foreligger sådanne konkrete oplysninger, men hvor der er tale om en begivenhed, som efter en generel vurdering kan indebære en markant øget risiko for f.eks. terrorangreb. Der vil bl.a. kunne være tale om besøg af særligt udsatte udenlandske statsoverhoveder mv., som f.eks. skal optræde offentligt i forbindelse med taler til offentligheden, og hvor politiet finder, at den fornødne beskyttelse alene kan etableres ved midlertidigt at afbryde radio- eller telekommunikationen i et område.

Den foreslåede bestemmelse tager navnlig sigte på at forebygge terror, men bestemmelsen er ikke begrænset hertil. Når betingelserne for at iværksætte indgrebet i øvrigt er opfyldt, vil politiet kunne forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et område med henblik på at forebygge anden alvorlig kriminalitet, f.eks. retsstridige forstyrrelser i driften af almindelige samfærdselsmidler mv. eller gidsels- og kidnappingsituationer.

Det foreslåede *stk. 2* indeholder en almindelig proportionalitetsregel, hvorefter indgrebet ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som indgrebet rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Efter det foreslåede *stk. 3, 1. pkt.*, henhører kompetencen til at træffe bestemmelse om forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation under retten, som træffer afgørelse ved kendelsen.

I en kendelse, der tillader forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, skal det angives, hvilket område indgrebet angår, jf. det foreslåede *stk. 3, 2. pkt.* Den nærmere afgrænsning af området vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, og området for den konkrete forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation må fastlægges på baggrund af de forhold, som begrunder vurderingen af, at der f.eks. er en markant øget risiko for et terrorangreb i det pågældende område.

Udstrækningen af det pågældende område vil – i overensstemmelse med almindelige principper om proportionalitet – skulle være så begrænset som muligt. Udstrækningen må også konkret ses i lyset af de tekniske forhold, herunder frekvens, sendeeffekt og antenneforhold. Medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende, vil der ikke være grundlag for at forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation udover et område med en radius af nogle hundrede meter.

Endvidere skal det anføres i kendelsen, hvilke konkrete omstændigheder i sagen det støttes på, at betingelserne for indgrebet er opfyldt, jf. det foreslåede *stk. 3, 2. pkt.* Kendelsen kan til enhver tid omgøres, jf. det foreslåede *3. pkt.*

I kendelsen skal retten desuden fastsætte det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, jf. det foreslåede *stk. 3, 4. pkt.* Tidsrummet vil – i overensstemmelse med almindelige principper om proportionalitet – skulle være så kort som muligt. Medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende, vil der ikke være grundlag for at fastsætte et længere tidsrum end nogle timer. Tidsrummet kan forlænges ved en ny kendelse, jf. de foreslåede *5. og 6. pkt.*

Det foreslåede *stk. 4, 1. pkt.*, indeholder en bestemmelse om politiets adgang til at foretage indgreb »på øjemedet«. Efter bestemmelsen kan politiet træffe beslutning om at foretage forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, hvis indgrebets øjemed ville forspildes ved at afvente en retskendelse. Dette vil f.eks. kunne være relevant, hvor politiet har behov for øjeblikkelig at forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et område.

I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten, der ved kendelse afgør, om indgrebet kan godkendes, samt om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. de foreslåede *stk. 4, 2. og 3. pkt.* Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet, jf. det foreslåede *4. pkt.*

Efter det foreslåede *stk. 5* finder §§ 779 e og 779 f om beskikkelse og medvirken af en indgrebsadvokat ved indgreb i meddelelshemmeligheden tilsvarende anvendelse ved ind-

greb i form af forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation.

Den foreslåede § 779 q svarer til den danske retsplejelovs § 791 c og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 8.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 785, stk. 4)

Det foreslås, at der i den færøske retsplejelovs § 785 indsættes et nyt *stk. 4*, hvorefter der af retten, når private dokumenter er udleveret i medfør af § 785, *stk. 1*, om edition, skal gives vedkommende underretning herom, så snart det kan ske uden skade for undersøgelsen.

Dette svarer til, hvad der i dag gælder efter den færøske retsplejelovs § 792. Da det øvrige indhold af § 792 imidlertid erstattes af det foreslåede kapitel 70 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, foreslås § 792 ophævet, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, og den del af § 792, der fortsat har betydning, indsat i § 785.

Til nr. 8 (ophævelse af §§ 786-789)

Det foreslås, at den færøske retsplejelovs bestemmelser om brevåbning (§ 786), telefonaflytning (§ 787), teleoplysning (§ 788) og anden aflytning (§ 789) ophæves, idet bestemmelserne afløses af det foreslåede kapitel 70 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

Til nr. 9 (§ 791, stk. 1)

Det fremgår af den gældende færøske retsplejelovs § 791, *stk. 1, 1. pkt.*, at det første gennemsyn af papirer, som beslaglægges, »såvel som åbning af breve og andre lukkede dokumenter«, når vedkommende ikke samtykker i afvigelse herfra, skal iværksættes af retten.

Det foreslås, at ordene »såvel som åbning af breve og andre lukkede dokumenter« udgår, da denne del af bestemmelsen vil miste sin betydning med indførelsen af kapitel 70 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, og ophævelsen af § 786, jf. lovforslagets § 1, nr. 8.

De øvrige dele af § 791 vil derimod fortsat have betydning ved beslaglæggelse, herunder ved beslaglæggelse af breve og andre lukkede forsendelser, som ikke er under forsendelse.

Til nr. 10 (ophævelse af § 792)

Det foreslås, at den færøske retsplejelovs § 792, der forudsætningsvis giver adgang til brevstandsning, ophæves, idet brevstandsning fremover vil være reguleret af det foreslåede kapitel 70 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 6. Dog foreslås § 792, *2. pkt.*, flyttet til et nyt stykke i § 785, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

Til nr. 11 (§ 877 a)

Det foreslås, at der i den færøske retsplejelov indsættes en bestemmelse, der udtrykkeligt giver hjemmel til, at videoafhøringer af børn kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen. Bestemmelsen foreslås indsat i den færøske retsplejelovs kapitel 77 om hovedforhandling ved landsretten, men vil finde tilsvarende anvendelse ved hovedforhandlingen i byretten, både i sager, som påtales af statsadvokaten, og i sager, som påtales af politimesteren, jf. den færøske retsplejelovs § 928, stk. 3, og § 939, 1. pkt.

Da anvendelse af videoafhøringer som bevis under hovedforhandlingen – som erstatning for barnets afgivelse af vidneforklaring for den dømmende ret – er en fravigelse af princippet om umiddelbar bevisførelse, forudsættes det, at fremgangsmåden i den foreslåede § 745 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, er fulgt i forbindelse med videoafhøringen.

Er der sket tilsidesættelse af de grundlæggende betingelser i den foreslåede § 745 a, bør videoafhøringen som altovervejende udgangspunkt ikke anvendes som bevismiddel under hovedforhandlingen. Hvis der ikke har været en forsvarer for den mistænkte/sigtede til stede under videoafhøringen af barnet, eller den mistænkte/sigtede ikke har haft adgang til at gennemse videoafhøringen, bør videoafhøringen således som altovervejende udgangspunkt ikke anvendes.

Et eventuelt forsvarerskifte efter gennemførelsen af videoafhøringen vil ikke have betydning for videoafhøringens anvendelse som bevismiddel under hovedforhandlingen. Hvis den mistænkte/sigtede vælger at skifte forsvarer (eller der af andre grunde sker et forsvarerskifte), vil dette således ikke indebære, at der alene af den grund skal foretages en fornyet afhøring af barnet.

I øvrigt vil det afhænge af karakteren og betydningen af den forskrift, der i givet fald er tilsidesat i forbindelse med videoafhøringen, om videoafhøringen kan anvendes som bevismiddel under hovedforhandlingen. Indsigelser om f.eks. ledende spørgsmål til barnet eller at en tryghedsskabende person har blandet sig i afhøringen, bør i almindelig ikke kunne føre til, at videoafhøringen ikke kan forevises som bevis under sagen. Det må således i overensstemmelse med princippet om fri bevisbedømmelse overlades til den dømmende ret at afgøre, om – og i givet fald i hvilket omfang – fejl af denne karakter ved videoafhøringens gennemførelse bør have betydning for afhøringens bevismæssige værdi.

Den foreslåede § 877 a svarer til den danske retsplejelovs § 872 og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 10.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12 (§ 969, stk. 3)

Det foreslås, at kære af en afgørelse om, at der skal gives underretning om indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. den foreslåede § 779 j, eller om, at materiale, der er indsam-

let ved et sådant indgreb, skal tilintetgøres, jf. den foreslåede § 779 m, skal have opsættende virkning.

Efter den gældende færøske retsplejelovs § 969, stk. 2, vil et sådant kæremål ikke have opsættende virkning, medmindre enten byretten eller landsretten træffer bestemmelse herom.

Det foreslåede stk. 3 indebærer, at de nævnte kæremål automatisk tillægges opsættende virkning, således at underretning først skal gives, og indsamlet materialet først destrueres, hvis landsretten stadfæster byrettens afgørelse herom.

Dette vil også gælde i forbindelse med observation med optisk udstyr, teleobservation og dataaflysning, hvor de regler om underretning om foretagne indgreb og tilintetgørelse af indsamlet materiale, der foreslås for indgreb i meddelelshemmeligheden, finder tilsvarende anvendelse, jf. de foreslåede § 779 n, stk. 8, § 779 o, stk. 4, og § 779 p, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

Det foreslåede § 969, stk. 3, svarer til den danske retsplejelovs § 969, stk. 3, og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Til § 2

Efter det foreslåede *stk. 1* træder loven i kraft den 1. juli 2014.

Det foreslåede kapitel 70 a om indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflysning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, vil finde anvendelse for afgørelser om iværksættelse af sådanne indgreb, der træffes efter lovens ikrafttræden.

Videoafhøring af børn, der finder sted efter lovens ikrafttræden, vil skulle ske under iagttagelse af de foreslåede §§ 731 a og 745 a i den færøske retsplejelov, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 3.

Den foreslåede § 877 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 11, om anvendelse af en videoafhøring som bevis vil gælde for hovedforhandlinger, der finder sted efter lovens ikrafttræden. Den vil således også finde anvendelse på videoafhøringer, der er optaget før ikrafttræden af de foreslåede §§ 731 a og 745 a. Det forudsættes imidlertid, at den foreslåede § 877 a kun anvendes på videoafhøringer, der før lovens ikrafttræden er gennemført på en sådan måde, at de efter de hidtil gældende regler ville kunne have været anvendt som bevis i retten.

Det foreslås i *stk. 2*, at tilladelser til indgreb i meddelelshemmeligheden, som en domstol har givet inden lovens ikrafttræden, fortsat skal være gældende i de tidsrum, der er fastsat i tilladelse, og at det foreslåede kapitel 70 a (lovforslagets § 1, nr. 6) efter lovens ikrafttræden skal finde anvendelse på forlængelser af tidligere givne tilladelser.

Indgreb i meddelelshemmeligheden, der foretages på grundlag af en kendelse, der er afsagt før lovens ikrafttræden, men først udløber efter ikrafttrædelsen, vil i det hele

skulle bedømmes efter de hidtil gældende regler, f.eks. med hensyn til spørgsmål om underretning. Hvis indgrebet forlænges ved ny kendelse efter lovens ikrafttræden, vil den

nye lovs regler finde anvendelse, herunder f.eks. med hensyn til spørgsmål om underretning.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov for Færøerne om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 148 af 9. marts 2004, som ændret ved lov nr. 529 af 6. juni 2007, § 1 i lov nr. 505 af 12. juni 2009 og lov nr. 414 af 9. maj 2011, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Domsforhandling« til: »Hovedforhandling«, »domsforhandling« til: »hovedforhandling«, »Domsforhandlingen« til: »Hovedforhandlingen«, »domsforhandlingen« til: »hovedforhandlingen« og »domsforhandlingens« til: »hovedforhandlingens«.

2. Efter § 731 indsættes:

»§ 731 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal der inden afhøringen beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer eller den valgte forsvarer udebliver.«

3. Efter § 745 indsættes:

»§ 745 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal forsvareren være til stede under videoafhøringen.

Stk. 2. Den, der er mistænkt eller sigtet, har ikke adgang til at overvære videoafhøringen. Den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.«

§ 748. Sigtede underrettes så vidt muligt om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Dette gælder ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i henhold til kapitlerne 69, 70, 72 og 73. Er sigtede varetægtsfængslet, kan fremstilling af ham undlades, hvis den vil være forbundet med uforholdsmæssigt besvær.

Stk. 2-6....

4. I § 748, stk. 1, 2. pkt., ændres »kapitlerne 69, 70, 72 og 73« til: »kapitel 69-70 a og 71 a-73«.

5. I § 748, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Det gælder endvidere ikke retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.«

6. Efter kapitel 70 indsættes:

»Kapitel 70 a

*Indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaf-
læsning og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller tele-
kommunikation*

§ 779 a. Politiet kan efter reglerne i dette kapitel foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden ved at

- 1) aflytte telefonsamtaler eller anden tilsvarende telekommunikation (telefonaflytning),
- 2) aflytte andre samtaler eller udtalelser ved hjælp af et apparat (anden aflytning),
- 3) indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der sættes i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat, selv om indehaveren af dette ikke har meddelt tilladelse hertil (teleoplysning),
- 4) indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater inden for et nærmere angivet område der sættes i forbindelse med andre telefoner eller kommunikationsapparater (udvidet teleoplysning),
- 5) tilbageholde, åbne og gøre sig bekendt med indholdet af breve, telegrammer og andre forsendelser (brevåbning) og
- 6) standse den videre befordring af forsendelser som nævnt i nr. 5 (brevstandsning).

Stk. 2. Politiet kan foretage optagelser eller tage kopier af de samtaler, udtalelser, forsendelser m.v., som er nævnt i stk. 1, i samme omfang som politiet er berettiget til at gøre sig bekendt med indholdet heraf.

§ 779 b. Indgreb i meddelelseshemmeligheden må kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 2, § 125, § 127, stk. 1, eller §§ 228, 235, 266 eller 281 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5.

Stk. 2. Er betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, opfyldt, kan telefonaflytning og teleoplysning endvidere foretages, såfremt mistanken angår fredskrænkelser som omhandlet i straffelovens § 263, stk. 2.

Stk. 3. Er betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, opfyldt, kan teleoplysning endvidere foretages, såfremt mistanken angår fredskrænkelser som omhandlet i straffelovens § 265. Det samme gælder, såfremt mistanken angår en overtrædelse af straffelovens § 279 a eller § 293, stk. 1, begået ved anvendelse af en telekommunikationstjeneste, eller såfremt mistanken angår en overtrædelse af § 35, stk. 1, § 36 eller § 39, stk. 1, i lov om værdipapirhandel m.v.

Stk. 4. Brevåbning og brevstandsning kan desuden foretages, hvis der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at

der i forsendelsen findes genstande, som bør konfiskeres, eller som ved en forbrydelse er fravendt nogen, som kan kræve dem tilbage.

Stk. 5. Aflytning efter § 779 a, stk. 1, nr. 2, og udvidet teleoplysning efter § 779 a, stk. 1, nr. 4, kan kun foretages, når mistanken vedrører en forbrydelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Udvidet teleoplysning kan foretages, uanset betingelsen i stk. 1, nr. 1, ikke er opfyldt.

§ 779 c. Et indgreb i meddelelshemmeligheden må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 2. Telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning må ikke foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

§ 779 d. Indgreb i meddelelshemmeligheden sker efter rettens kendelse. I kendelsen anføres de telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår, jf. dog stk. 2. Endvidere anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 2. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller §§ 123 eller 180, § 183, stk. 2, §§ 191, 192 a, 228, 237 eller 245, § 246, jf. § 245, § 252, stk. 1, § 261, stk. 2, eller §§ 262 a eller 288, kan der i rettens kendelse i medfør af § 779 a, stk. 1, nr. 1 eller 3, ud over bestemte telefonnumre anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte). I så fald skal politiet snarest muligt efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, underrette retten om de telefonnumre, som indgrebet har været rettet imod, og som ikke er anført i kendelsen. Taler særlige forhold for det, skal underretning efter 2. pkt. ske senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse. Underretning efter 2. og 3. pkt. skal indeholde en angivelse af de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte. Retten underretter den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1, der herefter kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af indgrebet for retten. Retten træffer afgørelse ved kendelse. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 3. I kendelsen fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Tidsrummet kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved kendelse.

Stk. 4. Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, samt om det kan opretholdes, og i bekræftende

fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 1, 2. og 3. pkt., samt stk. 3. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

§ 779 e. Inden retten træffer afgørelse efter § 779 d, skal der beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, beskikkes advokaten fra den særlige kreds af advokater, som er nævnt i stk. 2. Rettens beslutning om, at advokaten ikke skal beskikkes fra denne særlige kreds, kan påkæres til højere ret.

Stk. 2. Justitsministeren antager for Færøerne en eller flere advokater, der kan beskikkes i de sager, som er nævnt i stk. 1, 2. pkt. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om de pågældende advokater, herunder om vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål.

§ 779 f. En advokat, som er beskikket efter § 779 e, stk. 1, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Advokaten er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom på begæring af advokaten af politiet indbringes for retten til afgørelse. Advokaten må ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Den beskikkede advokat må ikke give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

Stk. 2. Bestemmelserne om beskikkede forsvarere i kapitel 66 og § 746, stk. 1, samt bestemmelserne i kapitel 91 og 92 om sagsomkostninger og rettergangsbøder finder tilsvarende anvendelse på den beskikkede advokat. Retten kan bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet.

§ 779 g. Det påhviler postvirksomheder og udbydere af telenet eller teletjenester at bistå politiet ved gennemførelsen af indgreb i meddelelseshemmeligheden, herunder ved at etablere aflytning af telefonsamtaler m.v., ved at give de oplysninger, der er nævnt i § 779 a, stk. 1, nr. 3 og 4, samt ved at tilbageholde og udlevere forsendelser m.v.

Stk. 2. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 779 a, stk. 1, nr. 3, kan retten efter begæring fra politiet med samtykke fra indehaveren af en telefon eller andet kommunikationsapparat give de selskaber m.v., som er nævnt i stk. 1, pålæg om at oplyse, hvilke andre apparater der sættes i forbindelse med det pågældende apparat.

Stk. 3. Udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til slutbrugere skal på begæring af politiet udlevere oplysninger, der identificerer en slutbrugers adgang til elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester.

Stk. 4. § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde den bistand, der er nævnt i

stk. 1, at efterkomme et pålæg, som er givet efter stk. 2, eller at udlevere oplysninger efter stk. 3.

Stk. 5. Justitsministeren kan efter forhandling med Færøernes Landsstyre fastsætte regler om telenet- og teletjenesteudbydere praktiske bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddelelshemmeligheden.

Stk. 6. For overtrædelse af bestemmelser i forskrifter, der er fastsat i medfør af stk. 5, kan der fastsættes bestemmelser om bødestraf. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte regler om økonomisk godtgørelse til de virksomheder, der er nævnt i stk. 1, for udgifter i forbindelse med bistand til politiet til gennemførelse af indgreb i meddelelshemmeligheden.

§ 779 h. Som led i en efterforskning, hvor elektronisk bevismateriale kan være af betydning, kan politiet meddele udbydere af telenet eller teletjenester pålæg om at foretage hastesikring af elektroniske data, herunder trafikdata.

Stk. 2. Et pålæg om hastesikring i medfør af stk. 1 kan alene omfatte elektroniske data, som opbevares på det tidspunkt, hvor pålægget meddeles. I pålægget anføres, hvilke data der skal sikres, og i hvilket tidsrum de skal sikres (sikringsperioden). Pålægget skal afgrænses til alene at omfatte de data, der skønnes nødvendige for efterforskningen, og sikringsperioden skal være så kort som mulig og kan ikke overstige 90 dage. Et pålæg kan ikke forlænges.

Stk. 3. Det påhviler udbydere af telenet eller teletjenester som led i sikring efter stk. 1 uden ugrundet ophold at videregive trafikdata om andre telenet- eller teletjenesteudbydere, hvis net eller tjenester har været anvendt i forbindelse med den elektroniske kommunikation, som kan være af betydning for efterforskningen.

Stk. 4. Overtrædelse af et pålæg efter stk. 1 eller af stk. 3 straffes med bøde. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 779 i. Den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1, kan forlange at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser. Dette gælder dog ikke, hvis åbningen ikke kan udsættes.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 finder tillige anvendelse på en forsvarer.

§ 779 j. Efter afslutningen af et indgreb i meddelelshemmeligheden skal der gives underretning om indgrebet, jf. dog stk. 4 og 5. Har den person, til hvem underretning efter stk. 2 skal gives, været mistænkt i sagen, skal der tillige gives underretning herom og om, hvilken lovovertrædelse mistanken har angået.

Stk. 2. Underretningen gives

- 1) ved telefonaflytning og teleoplysning til indehaveren af den pågældende telefon,
- 2) ved anden aflytning til den, der har rådighed over det sted eller det lokale, hvor samtalen er afholdt eller udtalelsen fremsat, og

- 3) ved brevåbning og brevstandsning til afsenderen eller modtageren af forsendelsen.

Stk. 3. Underretningen gives af retten på Færøerne. Underretningen gives snarest muligt, såfremt politiet ikke senest 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, har fremsat begæring om undladelse af eller udsættelse med underretning, jf. stk. 4. Genpart af underretningen skal sendes til den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1.

Stk. 4. Vil underretning som nævnt i stk. 1-3 være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelseshemmeligheden, eller taler hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt imod underretning, kan retten efter begæring fra politiet beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning. Den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1, skal have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer beslutning om undladelse af eller udsættelse med underretningen.

Stk. 5. Efter afslutningen af et indgreb i meddelelseshemmeligheden i form af udvidet teleoplysning efter § 779 a, stk. 1, nr. 4, skal der ikke gives underretning om indgrebet til indehaverne af de pågældende telefoner.

§ 779 k. Får politiet ved et indgreb i meddelelseshemmeligheden oplysning om en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter § 779 b, stk. 1, nr. 3, eller § 779 b, stk. 5, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet, kan politiet anvende denne oplysning som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse.

Stk. 2. Oplysninger, der er tilvejebragt ved et indgreb i meddelelseshemmeligheden, må ikke anvendes som bevis i retten vedrørende en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter § 779 b, stk. 1, nr. 3, eller § 779 b, stk. 5, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at stk. 2 ikke finder anvendelse, såfremt

- 1) andre efterforskningskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen,
- 2) sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og
- 3) retten i øvrigt finder det ubetænkeligt.

§ 779 l. Forsendelser, der har været tilbageholdt med henblik på brevåbning, skal snarest muligt befordres videre efter deres bestemmelse. Ønsker politiet at standse den videre befordring, skal begæring om brevstandsning indgives til retten inden 48 timer efter tilbageholdelsens iværksættelse.

§ 779 m. Båndoptagelser, fotokopier eller anden gengivelse af det, der ved indgrebet er kommet til politiets kendskab, skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, eller hvis påtale senere opgives. Politiet underretter den beskikkede advokat, jf. § 779 e, stk. 1, når tilintetgørelse har fundet sted.

Stk. 2. Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten, som, inden der træffes afgørelse, skal give den beskiktede advokat lejlighed til at udtale sig. Bestemmelserne i 2. pkt. finder ikke anvendelse på materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 eller §§ 111-115 eller 118.

Stk. 3. Er der i forbindelse med telefonaflytning, anden aflytning eller brevåbning foretaget indgreb i den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, skal materiale om dette indgreb straks tilintetgøres. Dette gælder dog ikke, hvis materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse for strafbart forhold mod den omhandlede person, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende, jf. § 730, stk. 3, og § 736.

Stk. 4. I øvrigt skal politiet tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved indgreb i meddelelshemmeligheden, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

§ 779 n. Politiet kan foretage fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted (observation), såfremt

- 1) indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen og
- 2) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf.

Stk. 2. Observation som nævnt i stk. 1 ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat må dog kun foretages, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Stk. 3. Observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andre husrum, ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat eller ved hjælp af apparat, der anvendes i boligen eller husrummet, må dog kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen,
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 2, § 125, § 127, stk. 1, § 193, stk. 1, eller §§ 266 eller 281 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5, og
- 4) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Stk. 4. Observation af et ikke frit tilgængeligt sted som nævnt i stk. 1-3, som den, der angiver at være forurettet ved lovovertrædelsen, har rådighed over, er ikke omfattet af reglerne i denne bestemmelse, såfremt den pågældende meddeler skriftligt samtykke til observationen.

Stk. 5. Observation må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 6. Afgørelse om observation efter stk. 1 træffes af politiet.

Stk. 7. Afgørelse om observation efter stk. 2 og 3 træffes af retten ved kendelse. I kendelsen angives det sted eller den bolig eller andet husrum, som indgrebet angår. I øvrigt finder § 779 d, stk. 1, 3. og 4. pkt., samt stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse.

Stk. 8. Efterfølgende underretning om observation efter stk. 2 og 3 sker efter § 779 j, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til den, der har rådighed over det sted eller den bolig eller andet husrum, hvor observationen er foretaget. I øvrigt finder § 779 c, stk. 2, samt §§ 779 e, 779 f, 779 k og 779 m tilsvarende anvendelse.

§ 779 o. Politiet kan fra udbydere af telenet eller teletjenester indhente oplysninger vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt (teleobservation), hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Stk. 2. Teleobservation må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Afgørelse om teleobservation træffes af retten ved kendelse. I kendelsen angives den mobiltelefon, som indgrebet angår. I øvrigt finder § 779 d, stk. 1, 3. og 4. pkt., samt stk. 2-4, tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Efterfølgende underretning om teleobservation sker efter § 779 j, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til indehaveren af den mobiltelefon, som indgrebet angår. I øvrigt finder §§ 779 e, 779 f og 779 m tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Det påhviler udbydere af telenet eller teletjenester at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation, herunder ved at give de oplysninger, der er nævnt i stk. 1. § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde den bistand, der er nævnt i 1. pkt.

§ 779 p. Aflæsning af ikke offentligt tilgængelige oplysninger i et informationssystem ved hjælp af programmer eller andet udstyr (dataaflæsning) kan foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at informationssystemet anvendes af en mistænkt i forbindelse med planlagt eller begået kriminalitet som nævnt i nr. 3,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13.

Stk. 2. Dataaflæsning må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Afgørelse om dataaflæsning træffes af retten ved kendelse. I kendelsen angives det informationssystem, som indgrebet angår. I øvrigt finder § 779 d, stk. 1, 3. og 4. pkt., samt stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Efterfølgende underretning om et foretaget indgreb sker efter § 779 j, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til den, der har rådigheden over det informationssystem, som har været aflæst efter stk. 1. I øvrigt finder § 779 c, stk. 2, samt §§ 779 e, 779 f, 779 k og 779 m tilsvarende anvendelse.

§ 779 q. Politiet kan forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et område, hvis der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge, at der i det pågældende område vil blive begået en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, og som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Stk. 2. Indgreb som nævnt i stk. 1 må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som indgrebet rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Indgreb efter stk. 1 sker efter rettens kendelse. I kendelsen anføres det område, som indgrebet angår, og de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres. Endvidere fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Tidsrummet kan forlænges. Forlængelsen sker ved kendelse.

Stk. 4. Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, samt i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 3, 2. og 4.-6. pkt. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 5. I øvrigt finder §§ 779 e og 779 f tilsvarende anvendelse.«

§ 785. Retten kan pålægge den person eller offentlige myndighed, der har rådighed over dokumenter eller andre ting af den i § 782 nævnte art, at forevise eller udlevere dem, medmindre der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som vedkommende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. §§ 169-172.

Stk. 2-3....

7. I § 785 indsættes som *stk. 4:*

»*Stk. 4.* Når private dokumenter er udleveret i medfør af stk. 1, skal der af retten gives vedkommende underretning herom, så snart det kan ske uden skade for undersøgelsen.«

§ 786. Breve og andre forsendelser, som er rettede til eller antages at være bestemte for eller hidrøre fra sigtede, kan det ved rettens kendelse pålægges postvæsenet at tilbageholde og udlevere til retten, når sigtelsen angår en forbrydelse, som det efter lovens almindelige regel tilkommer statsadvokaten at forfølge, og omstændighederne gør det sandsynligt, at indholdet bør beslaglægges. Undtagne fra sådan beslaglæggelse er breve, som veksles mellem sigtede og hans forsvarer, for så vidt dette følger af reglerne i § 772.

Stk. 2. I påtrængende tilfælde kan politiet pålægge postvæsenets embedsmænd at tilbageholde sådanne forsendelser, indtil rettens afgørelse fås, dog ikke for et længere tidsrum end tre dage.

Stk. 3. Under betingelser svarende til dem, som oven for er angivne, kan det pålægges telegrafvæsenets funktionærer henholdsvis at tilbageholde og meddele retten eller foreløbig at tilbageholde telegrammer.

§ 787. Det kan ved rettens kendelse bestemmes, at der af vedkommende telefonadministration skal gives politiet adgang til aflytning af telefonsamtaler til og fra bestemte telefoner inden for et nærmere angivet tidsrum, når der

- 1) er påviselig grund til at antage, at der over dem gives meddelelser fra eller til nogen, der mistænkes for en af de forbrydelser, der omhandles i straffelovens kap. 12, 13 eller 20 eller §§ 119, stk. 1 og 2, 124, stk. 1, 125, 127, 133, stk. 3, 193, 194, 215, 260, 261, 264, stk. 2, 266 eller 281, eller for en forbrydelse, for hvilken loven hjemler straf af fængsel i 8 år eller derover, jf. retsplejelovens § 687, stk. 1, litra a), og det
- 2) må antages, at aflytning vil være af væsentlig betydning for forbrydelsens opklaring.

Stk. 2. Når betingelserne for aflytning i medfør af stk. 1 er til stede, kan politiet, såfremt der er øjensynlig fare for, at øjemedet ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, foretage aflytning uden forudgående retskendelse, dog kun når mistanken vedrører en forbrydelse, som omhandles i straffelovens §§ 98, 99, 102, 106-110 og 111-113, eller som i øvrigt medfører fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Stk. 3. Meddelelse om aflytning uden retskendelse skal af politiet indgives til retten samtidig med aflytningens begyndelse, eventuelt ledsaget af begæring om tilladelse til dens fortsættelse. Retten afgør, om aflytning kan godkendes, og eventuelt om forsæt aflytning kan tillades samt i bekræftende fald for hvilket tidsrum, og giver politiet meddelelse herom. Såfremt retskendelse ikke foreligger inden 24 timer fra aflytningens begyndelse, skal aflytningen afbrydes og vedkommende telefonadministration indberette den stedfundne aflytning til retten på det sted, hvor aflytning er sket, og til Justitsministeriet. Burde aflytning efter rettens skøn ikke have været påbegyndt, giver retten Justitsministeriet meddelelse herom.

Stk. 4. Aflytningen vil være at foretage af politiet.

Stk. 5. Optegnelser om eller anden gengivelse af aflyttede samtalers indhold skal tilintetgøres, så snart det er fastslået, at de ikke er af betydning for efterforskningen.

8. §§ 786-789 ophæves.

Stk. 6. Har aflytning af samtaler fra en telefon i privat eje fundet sted, skal retten give telefonens indehaver meddelelse herom, når det kan ske uden skade for undersøgelsen, og omstændighederne i øvrigt ikke taler herimod.

§ 788. Det kan endvidere ved rettens kendelse bestemmes, at vedkommende telefonadministration skal meddele politiet oplysninger om, hvilke telefoner der i et bestemt tidsrum sættes eller har været sat i forbindelse med en bestemt telefon, når

- 1) der er påviselig grund til at antage, at de ønskede oplysninger vil være af betydning for opklaring af en af de i § 787, stk. 1, omhandlede forbrydelser, eller
- 2) det skønnes sandsynligt, at opklaring af en forbrydelse kun vil være mulig gennem de ønskede oplysninger, og foranstaltningen står i rimeligt forhold til forbrydelsens karakter, eller
- 3) det må antages, at det kun ved hjælp af de ønskede oplysninger er muligt at finde frem til den, der gør sig skyldig i gentagne fredskrænkelser som omhandlet i straffelovens § 265.

Stk. 2. I påtrængende tilfælde kan politiet uden forudgående retskendelse træffe bestemmelse som i stk. 1 nævnt. § 787, stk. 3, finder da tilsvarende anvendelse.

§ 789. Reglerne i § 787, stk. 1 og 5, finder tilsvarende anvendelse på politiets adgang til ved hjælp af et apparat hemmeligt at aflytte eller optage sådanne udtalelser, samtaler og forhandlinger, som nævnes i borgerlig straffelovs § 263, nr. 3.

§ 791. Det første gennemsyn af papirer, som beslaglægges, såvel som åbning af breve og andre lukkede dokumenter skal, når vedkommende ikke samtykker i afvigelse herfra, iværksættes af retten. For så vidt det er muligt og kan ske uden skade for undersøgelsen, skal der gives sigtede og andre vedkommende lejlighed til at være til stede. Når nogen af disse ønsker det, og ingen særlig protokolfører er til stede, skal retsvidne tilkaldes.

Stk. 2. ...

§ 792. Retten drager omsorg for, at de af post- eller telegrafvæsenet udleverede forsendelser eller telegrammer, hvis åbning ikke findes nødvendig, eller hvis indhold viser sig at være uden betydning for sagen, eller den del af indholdet, som måtte være sagen uvedkommende, befordres videre efter sin bestemmelse, samt at underretning om, hvad der holdes tilbage, meddeles vedkommende, så snart det kan ske uden skade for undersøgelsen. Under samme betingelse skal underretning gives, når private dokumenter er udleverede i medfør af § 785.

9. I § 791, *stk. 1*, udgår »såvel som åbning af breve og andre lukkede dokumenter«.

10. § 792 ophæves.

11. Efter § 877 indsættes:

»§ 877 a. Politiets afhøring af et barn kan, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), benyttes som bevis under hovedforhandlingen.«

§ 969. Hvor denne lov ikke bestemmer andet, er kæremålsfristen 14 dage, regnede fra afgivelsen af den beslutning, hvormod talen er, dog at bestemmelserne i § 949, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Kæremål medfører ikke opsættelse af beslutningens udførelse, medmindre det modsatte bestemmes enten af den ret, som har afgivet beslutningen, eller af den ret, for hvilken kære rejses.

12. I § 969 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Kære mod afgørelse om, at der skal gives underretning om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. § 779 j, eller om, at materiale, der er tilvejebragt ved et sådant indgreb, skal tilintetgøres, jf. § 779 m, har opsættende virkning.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Stk. 2. Tilladelser til indgreb i meddelelseshemmeligheden, som en domstol har givet inden lovens ikrafttræden, er fortsat gældende i de tidsrum, der er fastsat i tilladelserne. Efter lovens ikrafttræden finder lovens § 1, nr. 6, anvendelse på forlængelser af tidligere givne tilladelser.